

**JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
ZDRAVOTNĚ SOCIÁLNÍ FAKULTA**

**VLIV ZMĚNY FINANCOVÁNÍ RODIČOVSKÉHO PŘÍSPĚVKU
NA ROZHODOVÁNÍ MATEK**

Diplomová práce

Eva Marková, Bc

doc. Ing. Lucie Kozlová, Ph.D

25.5.2009

ABSTRACT

Výše rodičovského příspěvku byla do konce roku 2007 taková, že řada příjemců, zejména bez kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací, ve svém zaměstnání obdobné výše výdělku nedosáhla, což vedlo k situaci, kdy návrat do zaměstnání byl pro tyto rodiče finančně nevýhodný. Nový systém rodičovské dovolené umožňuje čerpat rodičovský příspěvek v průběhu kratšího nebo naopak delšího období s rozdílnou výší finančního obnosu.

Cílem práce bylo zmapovat volbu rodičovského příspěvku a důvody této volby. Z tohoto cíle jsem si stanovila následující hypotézy. 1. Ženy v pracovním poměru na dobu určitou volí kratší alternativu rodičovské dovolené než ženy v pracovním poměru na dobu neurčitou. 2. Ženy s vyšším příjmem v zaměstnání volí kratší rodičovskou dovolenou než ženy s nižším příjmem. Pro získání potřebných údajů k dosažení vytyčených cílů bylo užito techniky dotazníku. Dotazník byl anonymní, byl určen ženám po porodu a skládal se z 12 otázek. Celkem bylo rozdáno 159 dotazníků v období dvou měsíců v roce 2008. Stanovené hypotézy byly vlastním výzkumem potvrzeny. Z výsledků dále vyplývá, že nejžádanější variantou rodičovské dovolené je doba na tři roky za 7 600 Kč. Jako důvod pro tuto variantu respondentky uvádějí výhodu, že zaměstnavatel „drží“ místo tři roky a ony se mohou naplno věnovat dítěti. Také výši příspěvku shledávají jako přijatelnou. O možnosti využití výdělku na rodičovské dovolené většina dotazovaných teprve rozmýšlí, konkrétní pracovní uplatnění neví. Zastoupení matky v péči o dítě obstarává nejvíce rodina. Nedůvěra v chůvu (paní na hlídání) převažuje. Respondentky, které by výchovu chůvě svěřily, jsou především ženy ve věku 18-25 let.

Změny, které proběhly v oblasti úpravy rodičovské dovolené a rodičovského příspěvku, by měly být doprovázeny také odpovídajícími změnami v dalších oblastech kombinování práce a rodiny, jako jsou například zařízení předškolní péče a výchovy pro děti mladší tří let, dále pak rozšíření nabídky flexibilních forem pracovní doby. Rodinná i zaměstnanecká politika by se měla více zaměřit na podporu návratu na trh práce po rodičovské dovolené.

ABSTRACT

By the end of 2007 the parental allowance was so high that many beneficiaries, especially those without any or low qualifications, never received a similar income in their job, which obviously resulted in a situation that some parents found it financially disadvantageous to return back to work. The new system of maternity leave makes it possible to draw the parental allowance during a shorter period of time whereas the amount paid differs depending on the time during which it is received.

The objective of the graduation work was to map out the situation regarding the drawing of the parental allowance and reasons for choosing various options. The following hypotheses were determined based on this objective. 1st: Women who have the employment contract for a limited period of time pick a shorter alternative of parental leave than women with a contract for an unlimited period of time. 2nd: Women with a higher income select a shorter parental leave than women with a lower income. To obtain the necessary data to fulfill the determined objectives, the author used the questionnaire technique. The questionnaire was anonymous, it was filled in by women who have recently delivered a baby and it comprised 12 questions. 159 questionnaires were distributed during two months in 2008. The determined hypotheses were confirmed by the research. The results showed that the most preferred period of parental leave is three years with an income of 7600 CZK. As a reason for choosing this option the respondents answered that their employer “reserves“ a job for them for three years and they can devote all their time to the baby. They find the amount of the allowance satisfactory. Most of them indicated they were yet to decide whether they were going to earn extra money during the parental leave and they did not know what they would do. If mothers need to leave their baby, people from their families usually babysit. Most of them would not trust a nurse. It was mostly young women (18 – 25 years of age) who indicated that they would not mind a nurse looking after their child.

Changes which occurred in the field of parental leave and parental allowance need to be accompanied with relevant changes in other fields related to combining work and family, such as pre-school facilities and nursing centres for children younger than three years of age and also more flexible working hours. Family and employee policy

should pay more attention to programmes supporting return to the labour market after the parental leave.

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma „Vliv změny financování rodičovského příspěvku na rozhodování matek“ vypracovala samostatně a použila pramenů, které cituji a uvádím v příložené bibliografii.

Dále prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své diplomové práce, a to v nezkrácené podobě – v úpravě vzniklé vypuštěním vyznačených částí archivovaných zdravotně sociální fakultou – elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách.

V Českých Budějovicích dne 25.5.2009

Eva Marková

Poděkování

Na tomto místě bych chtěla poděkovat doc. Ing. Lucii Kozlové, Ph.D za odborné rady a pomoc při psaní mé diplomové práce.

OBSAH

Úvod		9
1.	Současný stav	10
1.1	Definice rodiny	10
1.1.2	Rodina a její funkce	11
1.1.3	Systemový přístup k rodině	15
1.2	Rodinná politika	17
1.2.1	Vymezení rodinné politiky	17
1.2.2	Vývoj rodinné politiky v ČR do r. 1989	18
1.2.3	Vývoj rodinné politiky v ČR od r. 1989	18
1.3	Finanční podpora v mateřství a rodičovství	20
1.4	Dostupnost služeb v péči o dítě	24
1.4.1	Jesle	24
1.4.2	Mateřská škola	26
1.4.3	Agentura na hlídání dětí a chůva	27
1.4.4	Mateřská centra	28
1.4.5	Mezigenerační výpomoc	29
1.5	Rodina a podmínky na trhu práce	29
1.5.1	Změny na trhu práce	29
1.5.2	Segmentace na trhu práce	30
1.5.3	Pozice mužů a žen na trhu práce	31
1.5.4	Nabídka flexibilní pracovní doby	32
1.5.5	Gender v rodinném chování	33
2.	Cíl a hypotézy	37
2.1	Cíl	37
2.2	Hypotézy	37
3.	Metodika	38
3.1	Použitá metoda	38
3.2	Charakteristika výzkumného souboru	38

4.	Výsledky	39
5.	Diskuse	91
6.	Závěr	96
7.	Seznam použitých zdrojů	98
8.	Klíčová slova	102
9.	Přílohy	103

ÚVOD

Již v dubnu 2007 nám naše vláda představila základní teze reformy veřejných financí, které nastanou v roce 2008. Reforma měla za úkol snížit nebezpečný trend nekontrolovatelného zadlužování státu, který ohrožuje nejen budoucí, ale i dnešní generace. Také Evropská komise upozorňovala Českou republiku, že patříme mezi země s nejrizikovějším výhledem veřejných financí. Proto vláda 1.1.2008 odstartovala změny v sociální a daňové oblasti, aby se Česká republika nedostala do dluhové pasti, v níž by nezbylo ani na výdaje pro sociálně potřebné.

Jednou z oblastí sociálního systému, kterou se ve své práci zabývám je státní sociální podpora z větší části zaměřená na dávku rodičovského příspěvku. Jelikož výše rodičovského příspěvku byla do konce roku 2007 taková, že řada příjemců, zejména bez kvalifikace nebo s nízkou kvalifikací, ve svém zaměstnání obdobné výše výdělku nedosáhla, vedlo to k situaci, kdy návrat do zaměstnání byl pro tyto rodiče finančně nevýhodný. Od 1.1.2008 platí nový systém čerpání rodičovského příspěvku, který umožní rodičům svobodné rozhodování při péči o dítě.

V praktické části práce jsem si za cíl výzkumu stanovila monitoring reakce matek na dané změny. Tedy v jaké míře budou využívány a preferovány jednotlivé nově zavedené tři varianty rodičovského příspěvku.

1. SOUČASNÝ STAV

1.1 Definice rodiny

Jednoznačná definice pojmu rodiny je velmi problematická. Liší se přístupem vědních oborů - sociologie, psychologie, práva, demografie. Definice je uváděna rozdílně na základě různých aspektů. Například Psychologický slovník uvádí, že rodina je „ společenská skupina spojená manželstvím nebo pokrevními vztahy, odpovědností a vzájemnou pomocí (9, s. 459).“ Josef Výrost definuje rodinu, jak cituje Černá, jako „ institucionalizovanou biosociální skupinu, vytvořenou přinejmenším ze dvou členů odlišného pohlaví, mezi nimiž neexistuje pokrevní pouto a z jejich dětí (3, s. 18).“

Ve vývojové psychologii je rodina představena jako sociální skupina, která uspokojuje psychosociální potřeby svých členů. Mezi tyto potřeby patří například potřeba být s lidmi, získat uznání, prestiž, být akceptován aj. (43). Determinuje osobní vývoj jedince a vztahy k ostatním osobám a společenským skupinám (15). Vztahy mezi členy této skupiny mívají svůj řád i svou formu (27). Rodina tedy představuje základní jednotku ve společnosti (15).

Převažujícím typem rodiny v České republice lze za přirozenou rodinu považovat sociální společenství založené na rodičovském a manželském vztahu jako dvou základních linií, jež vycházejí z úprav rodinného práva. Hlavním cílem instituce manželství je založení rodiny a výchova dětí. Určením pravidel dává rodina dítěti omezení, určuje prostor pro svobodné realizování v rámci rodiny. Pokud je tento výchovný řád špatně nastaven nebo chybí, dítě hledá nová společenství a uplatnění mimo rodinu (34). „ Širší pojetí rodiny lze aplikovat při demografické deskripci heterogenních forem rodinného života založených na jakémkoliv formě soužití dvou osob opačného pohlaví s dětmi (34, s. 11)“

1.1.2 Rodina a její funkce

Funkce rodiny se vyvíjejí v souvislosti se společenskými změnami a proměnou kulturních faktorů, které ovlivňují postavení rodiny ve společnosti a uvnitř rodiny. Rodina dnes plní zejména funkci reprodukční, ekonomickou, výchovnou a emoční. Ovšem rodin, které dobře plní své funkce, v současnosti stále více ubývá a naopak přibývá rodin určitým způsobem disfunkčních (3).

Biologická a reprodukční funkce

S vývojem společnosti (od matriarchátu přes patriarchát, až po současnou rovnoprávnost) se postavení ženy ve společnosti i rodině výrazně změnilo v celé části civilizovaného světa. Průběžně s vývojem společnosti došlo také ke změnám ve struktuře rodiny (32).

Není to tak dávno, kdy rodina představovala soužití více generací. Většinou v jedné domácnosti žili prarodiče, rodiče, děti a často již i ty se svými rodinami. Ženy i muži měli v takovém rodinném společenství vymezené role, což bylo pro stabilitu a funkci nezbytné. Věk členů rodiny se podílel na její hierarchii. Každý člen rodiny svým postavením zajišťoval její zdárné fungování. Zájmy členů byly podřízeny zájmům rodiny. Toto jí pomáhalo plnit bez obtíží řadu funkcí. Zejména funkci reprodukční, výchovu dětí, péči o staré a nemocné nebo o sociálně ohrožené členy rodiny. Rodina byla plně soběstačným, fungujícím společenstvím bez jakéhokoli zásahu z vnějšku. Rodina jako instituce prošla proměnami tak, jak procházela změnami celá společnost. Urbanizace, industrializace, zrovnoprávnění žen s muži, které se promítlo do oblasti rodičovství a manželství, vstup žen na trh práce a vyzdvižení jednotlivce jako jedinečné lidské bytosti. To vše mělo za následek, že z rozvětvených rodin se vyčleňovaly rodiny nukleární, a tak se celá struktura rodin změnila (32).

Přes všechny tyto vývojové proměny zůstává rodina stabilizující jednotkou a je považována za zmenšený model společnosti. Dnešní otevřenost a propojení státních ekonomik, které přinášejí nejen nové příležitosti, ale i různá rizika, se zvyšuje potřeba

jistoty založené na důvěře. Toto může svým členům poskytnout pouze rodina, navíc zdarma. Z tržního hlediska je neproduktivní, ale pro stát nepostradatelná (31).

Monogamická rodina založená na manželství a rodičovství je stále prototypem žádoucí rodiny. Možný uvádí, že : „, je institucí, kterou si naše civilizace vybudovala jako svůj způsob ochrany reprodukčního procesu (32, s. 22).“ Právě pro citové a socioekonomické zakotvení jedinců je i v dnešní době preferováno manželství a rodičovství, jak vyplynulo z řady výzkumů v rámci Evropské unie. Avšak nelze nevidět nově vznikající soužití jako jsou homosexuální páry, neúplné rodiny, bezdětné páry, nesezdaní jedinci, rodiny singles a rodiny seniorů. Takto nově vzniklá soužití vznikla na základě již zmíněných proměn společnosti. Mění se chování v rodinách, vytrácí se solidarita, tolerance a současná společnost stále více podporuje individualismus jedince, což zasahuje také do ustálených výchovných vzorců a řádů rodin. Na jedné straně absolutní osvobození od forem útlaku, ale na druhé straně je ohrožen optimální model rodiny (32). „,Tak jsou rodiny postmoderní doby zakládány nikoliv proto, aby reprodukovaly populaci nebo jinak prospívaly velkým společenstvím lidí, ale kvůli uspokojování citových potřeb partnerů, nikoliv dětí. Stabilita těchto rodin pak stojí a padá s citovou bilancí partnerského vztahu (31, s. 181).“

Socializační funkce

Rodina připravuje své děti na život ve společnosti. Její výchovná funkce je tak zásadní, že její plná náhrada jinou institucionální formou s sebou nese vždy riziko ohrožení zdravého vývoje dítěte (34). Výchova dětí je založena na vztahu lásky mezi rodičem a dítětem. Projevy lásky velmi podrobně popisuje Chapman, který je rozděluje na fyzický kontakt, pozornost, dárky, skutky, služby a slova ujištění (13). Citová výchova dětí je velice složitý proces. Přestože se o ní hodně mluví a píše, neexistuje nikde přesný návod, jak konkrétně postupovat, neboť individualita každého jedince vyžaduje zcela jiný přístup. Nad čím se jedno dítě rozpláče, jiné se tomu začne smát (27). Mnoho psychologů se shoduje, že dítě získá za tři roky svého vývoje tolik, kolik nezíská za celou další dobu až do dospělosti. V péči matky do tří let tedy získá nejvíce (26).

Velké zkušenosti s kolektivní výchovou máme z bývalého Československa. Zakládaly se jesle a dětské domovy. Vývoj dětí v těchto zařízeních byl soustavně sledován a na základě výsledků byla opět rodina povznesena na první místo (28). Profesor Matějček se vyjádřil takto: „ Zařízení trvalé kolektivní výchovy jsou pro dítě nebezpečná, zařízení denní kolektivní výchovy jsou pro dítě náročná (25, s. 105).“ Argumenty proti kolektivní výchově podává i vývojová psychologie, která říká, že dítě v této vývojové etapě si vytváří identitu, tzn. vědomí vlastního „já“. Proto jsou pro něj vhodnější podmínky rodinného prostředí, kde je v kontaktu se stálými milujícími lidmi (43).

Dítě se nejlépe učí tam, kde se určité situace opakují, kde není příliš mnoho změn, kde se mnoho lidí v péči o ně nestřídá, kde se moc necestuje, kde zůstávají věci na svém místě a kde panuje určitý přehledný řád (26). Specifické připoutání k pečující osobě přichází nejčastěji v sedmi měsících věku dítěte. Pokud se mu pečující osoba ztratí z dohledu, ostře protestuje. Děti, které jsou vychovávány v ústavech, přijímají v tomto věku změnu pečovatele snadno, což je považováno za známku defektního citového vývoje (38). Po celou dobu svého vývoje si vytváří společenské a kulturní návyky. Již v prvním roce života si začínají uvědomovat vztahy otce a matky ke své osobě, své vlastní postavení a své „já“. Podmínkou tohoto vývoje zůstává podle psychologů citový vztah (26).

Mluví národní vzdělávací kampaně v USA, režisér a herec Rob Reiner prohlásil, jak cituje Matějček, že „ chceme-li mít skutečně významný vliv nejen na prospěch dětí ve škole a později v životě na jejich zdravé vztahy, ale také i na redukci zločinnosti, těhotenství mladistvých, užívání drog, týrání dětí, bezdomovectví a jiných sociálních těžkostí, musíme se zaměřit na první tři roky. Tomu se nevyhneme. Spravedlnost začíná na dětské stoličce, a ne na elektrickém křesle (28, s. 266).“

Ekonomická funkce

Dnešní rodina už není nutně závislá na přítomnosti dětí. Dítě dříve představovalo levnou pracovní sílu a do určité míry i zabezpečení rodičů na stáří. Dnes

rodina existuje ve společnosti jako ekonomický subjekt, jehož prosperita je založena na tom, jak úspěšně hospodaří. Rozhodující pro každou domácnost bude tedy její příjem a počet osob, které v rámci domácnosti budou na takovém příjmu závislé. Nabízí se úvaha, že nejlépe na tom budou bezdětné rodiny se dvěma příjmy a rodiny singles, nejhůře pak rodiny neúplné s více dětmi a pouze s jedním rodičem živitelem. Každá domácnost, rodina, se tedy musí snažit o propojení rodinného života s pracovním životem, má-li si zachovat alespoň slušný životní standard a má-li naplňovat své funkce (32).

Existence nových forem rodinného soužití požaduje od každého jedince mnohem větší sociální, ekonomické a morální cítění, aby bylo rodinné soužití bezproblémové. Rodina s dětmi, která vykonává nezastupitelnou funkci ve prospěch státu a společnosti, by se také měla stát prioritní v řešení dostupnosti bydlení. A to nejen formou sociálních dávek a daňových výhod, ale také formou tzv. bytů s regulovaným nájemným (15).

Pečující rodič, ať již jde o otce nebo matku, přichází na rodičovské dovolené o výraznou část svého příjmu, nebo zcela o příjem. Přestože dochází k valorizování některých dávek na jedné straně, na straně druhé se jiné dávky snižují. Taková rodina je pak ekonomicky závislá jen na jednom příjmu, čímž se snižuje její existenční úroveň. Tak se může dostat až na hranici chudoby. Ti, kdož se ocitnou na hranici chudoby, jsou podle Krebse převážně samoživitelky s více dětmi a mladí lidé do 34 let věku. Dále Krebs uvádí, že „nerovný přístup některých jednotlivců či skupin k pěti základním zdrojům společnosti, tj. k zaměstnání, bydlení, sociální ochraně a vzdělání, směřuje k sociálnímu vyloučení. Fenomén vyloučení je sledován v souvislosti s úsilím o zachování lidské důstojnosti člověka (15, s. 124).“ „Od roku 2006 se proces sociálního začleňování stal součástí evropského procesu koordinace politik v oblasti sociální ochrany a začleňování. První Národní strategie sociální ochrany a sociálního začleňování členské země vypracovaly na období 2006 až 2008. Druhé strategické zprávy budou předkládány na období 2008 až 2011 (15, s. 131).“

Emocionální funkce

Emocionální funkce představuje veškerou citovou podporu jednotlivých členů rodiny. Matějček tuto funkci nazval domovem. Domov definuje jako prostor, kde má člověk nejen své místo ke spaní a své místo u stolu, ale kde má hlavně své místo společenské. Domov vytvářejí tedy lidé (27). Možný definuje tuto funkci jako útočiště před bezcitným světem (32). Matějček chápe dítě jako nevyčerpatelný zdroj podnětů; bez dítěte by byl život nudný a prázdný. Prostřednictvím dětí nabývá dospělý člověk neopakovatelné zkušenosti. Děti lásku přijímají, ale také ji vracejí. Jsou to právě oni, ve kterých má citovou záruku pro stáří, bude tu někdo, na koho bude moci myslet, s kým bude moci sdílet radosti a starosti a kdo mu dá vědomí, že není sám. Dospělý člověk tak touží mít důkaz o pokračování toho, co je z nás zrozeno (25).

1.1.3 Systémový přístup k rodině

Systémové pojetí zachycuje systém vztahů a pozice jedinců v rodině. Problémům a individuálnímu chování člena rodiny lze lépe porozumět v kontextu celku, a proto se rodina dostala do popředí zájmu odborníků jako celek. Rodinu nepoznáváme jen na základě znalosti jednotlivců, neboť chování každého ovlivňuje všechny ostatní. Mluví se o sítích vztahů. Prvky tohoto systému nejsou jednotliví lidé sami o sobě, nýbrž lidé ve vzájemných interakcích a vztazích (25).

Pro každou rodinu je charakteristický samovývoj. Vyvíjí se na základě negativní a pozitivní zpětné vazby. „Negativní zpětná vazba je pokus systému dosáhnout rovnováhy nebo návratu k původnímu stavu (uhlazení hrozícího konfliktu), pozitivní zpětná vazba má pak opačný efekt – může být užitečná v případě přerušení nefunkčních vzorců rodinné interakce (40, s. 23).“ Podle Sobotkové je pro každý systém rozhodující, jaké množství změn je schopen tolerovat, aniž by propadl chaosu. Říká, že „rodinné systémy musí být otevřené možnostem změn, aby si v průběhu času udržely stabilitu. Příčinou zhoršení rodinného fungování může být rezistence vůči změnám či naopak příliš mnoho rychle se odehrávajících změn (40, s. 23).“

Morfostáze a morfogeneze jsou další termíny, které používají systémoví teoretikové. Morfostázi popisují jako schopnost rodinného systému zůstat stabilní v kontextu změn, naopak morfogeneze je popisována jako schopnost měnit se a vyvíjet při zachování relativní stálosti. K silám, které zachovávají strukturální stabilitu či dynamickou rovnováhu systému, se vztahuje morfostáze. Bezproblémové soužití páru či rodinného systému vyžaduje vhodnou rovnováhu mezi těmito dvěma procesy. „V každém systému vždy existuje napětí mezi silami, které udržují status quo, a silami, jež vedou ke změnám. Rodina musí být v rovnováze a mít určitý řád, aby mohla být adaptabilní a přitom si uchovala pocit continuity, rodinné identity. Současně musí citlivě reagovat na potřeby změny a růstu jak u jednotlivých členů rodiny, tak u rodiny jako celku, a také musí reagovat na měnící se vnější podmínky (40, s. 22)“.

Dalším charakteristickým rysem rodinných interakcí je míra otevřenosti a uzavřenosti. Většina rodin podle Sobotkové úspěšně koriguje přechod mezi hranicemi otevřenosti a uzavřenosti. Pokud rodina začne inklinovat k uzavřenějšímu systému, stává se časem rigidní. Začíná žít v izolaci, ztrácí podpůrnou síť, stagnuje schopnost rozvoje členů rodiny, stává se zranitelnější v příchozích životních krizích, protože sama nezvládá stresové situace. Pokud rodina žije v otevřeném systému, je přizpůsobivější. Přijímá nové zkušenosti, je schopna měnit vzorce, má dobře rozvinutou podpůrnou síť, a proto dokáže lépe řešit dočasné krizové situace.

Rodina jako celek se skládá z několika subsystémů, z nichž nejdůležitější jsou subsystém manželský či partnerský, subsystém rodič – dítě a subsystém sourozenecký. Manželský subsystém je prvořadý. Zakládá se na schopnosti muže a ženy vytvořit dobře fungující vztah. Manželský subsystém obnáší společné rozhodování, plánování budoucnosti, uspokojování potřeb, zvládání konfliktních situací. Ovlivňuje také i vývoj dětí. Tím navazuje na subsystém rodič – dítě. „Rodičovský subsystém je dítěti samozřejmě přístupný, ale měl by mít jasně definované hranice. Rodiče musejí být schopni děti vést, vystupovat vůči nim jako autorita (31, s. 72).“ Sobotková dále popisuje sourozenecký subsystém jako prostředí, kde se dítě učí vyjednávat, vytvářet kompromisy, učí se spolupráci, vzájemné podpoře v rodině a také soutěžit (40).

Mezi těmito subsystémy existují určité hranice. „ Má-li být rodina funkční, musí být hranice všech subsystémů jasné a za jasných podmínek překročitelné. Nепropustná hranice znemožňuje komunikaci mezi subsystémy, štěpí rodinu na soupeřící nebo ignorující frakce (31, s. 72).“

1.2 RODINNÁ POLITIKA

1.2.1 Vymezení rodinné politiky

Rodinnou politiku lze chápat jako vědomé a cílené působení veřejných institucí na podporu výkonu rodinných funkcí ve společnosti. Tato podpora se převážně realizuje právními, ekonomickými a sociálními opatřeními (15). Na typ rodinné politiky mají vliv kulturní tradice dané země, státem uplatňovaná politika – levicová či pravicová vláda, typ sociálního modelu, ke kterému se země přiklání, ekonomická prosperita apod. (29). Rodinná politika by měla především zajistit možnost výdělečné aktivity rodičů dětí vyžadující celodenní dohled dospělé osoby, možnost přizpůsobení pracovní doby potřebám rodiny a možnost přerušování výdělečné činnosti z důvodu péče o malé děti včetně návratu na trh práce podle potřeb rodičů (6).

„ Podle užšího pojetí rodinná politika zahrnuje dávky a služby s výhradním zaměřením na páry s dětmi či na osamělé rodiče. Definice zahrnuje věcnou i hotovostní podporu formou přímých finančních transferů rodinám a slev na daních pro rodiny s dětmi, mateřskou a rodičovskou dovolenou, zařízení péče o děti a dotace na zařízení, rodinné právo. V širším pojetí je rodinná politika rozšířena na všechny oblasti veřejných politik, jež mohou mít potencionální vliv na blaho rodin, včetně politik a opatření ve veřejné dopravě, imigraci, bezpečnosti, vzdělání apod. (29, s. 11).“

1.2.2 Vývoj rodinné politiky v ČR do r. 1989

Po druhé světové válce se začala Česká republika výrazně odlišovat od evropských demokratických zemí (12). Totalitní stát postupně přejímal tradiční funkce rodiny- výchovnou, socializační atd. a snažil se omezit okruh působnosti rodiny především na její biologicko - reprodukční funkci. V rodinném chování obyvatel propagoval komunistický režim model dvoupříjmové rodiny (34). V České republice před rokem 1989, tj. v období budování socialismu, byl pro mladé páry vstup do manželství příznačný v mladém věku, kolem osmnácti let. Většinou svazek manželský byl vynucen příchodem neplánovaného potomka na svět. Současně se stal rozvod obecně přijímaným řešením manželských neshod. Rozvedená žena zůstávala sama v péči o dítě, případně s pomocí prarodičů. Společnost tuto situaci zcela tolerovala a dá se říci, že rozvedená žena byla ve výhodě proti rodinnému svazku. Ani vdova případným sňatkem již nic z výhod nezískala, naopak byl jí odebrán vdovský důchod. Tak ženy zůstávaly zcela na výchovu dětí samy (12). Cílem totalitní rodinné politiky nebylo rodinu podpořit, ale ovládnout. Postavení ženy bylo ekonomicky zrovnoprávněno, rozvinula se institucionální péče o děti od nejnižšího věku a také se rozvinula podpora rodin ze strany státu se záměrem rozvolnit rodinné vazby, omezit její přirozené funkce a vytvořit rodiny jako prostředí pro základní biologickou funkci (34). Významnou část pomoci tvořily plošně poskytované státní dávky, které nerespektovaly skutečnou úroveň životních nákladů. Pomoc byla unifikovaná, neadresná, monopolně státem uplatňovaná (15).

1.2.3 Vývoj rodinné politiky v ČR od r. 1989

Po změně politického režimu se nabídla možnost podnikat, možnost cestovat, zvýšila se dostupnost univerzitního vzdělání. Sňatek a rodičovství ztratily na přitažlivosti a mladí lidé je začali odkládat. Věk prvorodiček i věk prvního sňatku se posouval a tak se česká společnost rychle přiblížila západoevropským modelům. Posloupnost kroků k založení rodiny a charakter nesezdaného soužití se od počátku

devadesátých let začíná měnit. Tradiční představa, že pokud dívka otěhotní, následuje sňatek, postupně slábne. Také nesezdané soužití, které bylo dříve chápáno jako manželství na zkoušku, získává formu dlouhodobého až celoživotního svazku. Forma soužití a míra sňatečnosti nejsou pro reprodukci společnosti tak důležité, jako je rodičovství. Změny v plodnosti utvářejí šance budoucí společnosti (32).

Dnešní statistiky vypovídají o klesajícím počtu dětí na jednu ženu a o stoupajícím podílu žen celoživotně bezdětných. „ Záchovná plodnost činí 1,2 dítě na jednu ženu. Při trvalé míře fertility 1,2 dítě na ženu klesá počet lidí v populaci na polovinu každých 32 let (32, s. 268).“ Dostí negativní vliv na plodnost českých žen má jejich vzdělání. Dokládá to například studie Ettllové, která se zaměřila na rodičovské chování podle vzdělání a profese. Všeobecně platí, že čím bude žena vzdělanější, tím méně dětí asi bude mít. Také podíl dětí narozených mimo manželství je závislý na vzdělání matky a na jejím sociálním postavení. Počet dětí narozených neprovdaným matkám klesá s každým dalším dosaženým stupněm vzdělání. „ Se snižujícím se vzděláním klesá pravděpodobnost, že se dítě narodí do manželství, ale zvyšuje se pravděpodobnost, že se narodí osamělé matce (32, s. 272).“

V České republice bylo nutné vytvořit novou koncepci rodinné politiky, jejímž cílem mělo být zdůraznění nezastupitelnosti rodinných funkcí. Tuto koncepci vytvořil odbor rodinné politiky a sociální práce, který spadá pod Ministerstvo práce a sociálních věcí České republiky. „ Tento odbor je složen ze dvou útvarů: oddělení sociálně-právní ochrany dětí a oddělení rodinné politiky, které je pověřeno zpracováváním koncepčních materiálů, sledováním vývoje legislativních i nelegislativních opatření, která se dotýkají podmínek života rodin v České republice (cit. 34).“

Na základě zmapování stavu rodiny, které vyústilo ve Zprávu o rodině 2004, byla připravena pro rok 2005 Národní koncepce rodinné politiky nesoucí název „ Táta jako máma“ (33). Pro období 2006-2009 byl vypracován tzv. Akční plán na podporu rodin s dětmi. Zaměřuje se na služby pro rodiny s dětmi, slučitelnost profesních a rodinných rolí, rodinnou politiku na úrovni krajů a obcí a komplexní finanční podporu rodin s dětmi (1).

1.3 Finanční podpora v mateřství a rodičovství

Od 1. ledna 2008 došlo k řadě významných změn v systému sociálních podpor. Cílem vládních reforem je sice podpořit rodinu, ale současně také snížit schodek státního rozpočtu.

Peněžité pomoci v mateřství

„ Peněžité pomoci v mateřství (dále jen PPM) je peněžitou dávkou nemocenského pojištění, která náleží matce v souvislosti s porodem a péčí o narozené dítě. Pro vznik nároku na tuto peněžitou pomoc platí podmínka, že těhotenství skončilo porodem, nikoliv potratem. Peněžité pomoci v mateřství se poskytuje po dobu 28 týdnů mateřské dovolené, a to od počátku šestého týdne před očekávaným dnem porodu, nejdříve však od osmého týdne před tímto dnem. Vyčerpá-li zaměstnankyně z mateřské dovolené před porodem méně než šest týdnů, protože porod nastal dříve, než určil lékař, náleží jí mateřská dovolená ode dne jejího nástupu až do uplynutí 28 týdnů a nedochází k jejímu krácení (42, s. 168).“

„ Doba, kdy zaměstnankyně čerpá mateřskou dovolenou, je ve smyslu ustanovení §191 zákona č.262/2006 Sb., zákoníku práce, považována za důležitou osobní překážku v práci, po kterou je zaměstnanec/zaměstnankyně omluven/a pro nepřítomnost v práci. Po tuto dobu nepřísluší zaměstnankyni/zaměstnanci náhrada mzdy nebo platu, má však nárok na dávky nemocenského pojištění dle zákona č.54/1956 Sb., o nemocenském pojištění zaměstnanců a zákona č. 88/1968 Sb., o prodloužení mateřské dovolené, o dávkách v mateřství a o přídávkách na děti z nemocenského pojištění (7).“

Peněžité pomoci v mateřství činila 69 % z denního vyměřovacího základu. Od 1.1.2009 vstoupil v platnost nový zákon o nemocenském pojištění, podle kterého se zvyšuje procento z vyměřovacího základu na 70 %. Vyplácení mateřského příspěvku trvá stále 28 týdnů. Svobodným matkám se mateřská zkrátila z 37 týdnů na 28 týdnů, tedy na stejnou délku jako u vdaných žen. Vláda chce takto zabránit, aby matky zůstávaly svobodné z důvodu výhodnějších podmínek mateřské dovolené (30).

Nový zákon umožňuje střídání matky dítěte s jejím manželem či otcem dítěte v péči o dítě, a to na základě písemné dohody. Střídání je umožněno až od ukončených 6 týdnů věku dítěte a četnost střídání není omezena.

Od 1.1.2009 nový zákon o nemocenském pojištění dále upravuje maximální výši PPM, která doposud činila 14 370 Kč měsíčně. Nyní se zvyšuje na 28 890 Kč měsíčně (30).

Pokud se žena vrátí po mateřské dovolené do svého zaměstnání, vrací se na své původní místo a zaměstnavatel je povinen toto umožnit (7).

Rodičovský příspěvek

Rodičovský příspěvek nahradil v roce 1990 mateřský příspěvek zavedený do našeho právního řádu v roce 1969, který byl s výjimkami stanovenými zákonem poskytován pouze ženám. Byla to důležitá změna chápání státu a společnosti v oblasti péče o dítě v nejtělejší věku (42). Sjednotila se také doba poskytování, a to do tří let věku dítěte bez ohledu na pořadí jeho narození. Tato úprava přispěla ke zlepšení sociální situace rodin i k omezení počtu dětí v jeslích (15). V roce 2006 byla výše rodičovského příspěvku odvozena od průměrné mzdy v nepodnikatelské sféře a činila 40 % této mzdy (pro rok 2007 činila jeho výše 7 582 Kč). Vazba dávky na průměrnou mzdu v nepodnikatelské sféře byla učiněna v předvolebním období a znamenala vysoký nárůst výše dávky a s tím spojených finančních prostředků ze státního rozpočtu (37). Již v průběhu roku 2007 nastaly vysoké rozpočtové výdaje v sociální oblasti, které měly vliv na reformu veřejných financí pro následující rok. A tak od 1.1.2008 doznal rodičovský příspěvek značných změn. U rodičovského příspěvku bylo cílem snížit jeho atraktivnost zejména pro nízkokvalifikované příjemce, pro něž se stal návrat do zaměstnání finančně nevýhodný (37). „ Platit čtyři roky 40 % průměrné mzdy v nevýrobní sféře si formou rodičovského příspěvku nedovolí ani nejbohatší evropské ekonomiky. S ohledem na výši dávky, délku nároku a snadnou dostupnost se ukázalo, že se rodičovský příspěvek může stát atraktivní dávkou pro migrující občany z okolních států Evropské unie (37)“.

Rodičovský příspěvek (dále jen RP) je dávkou státní sociální podpory. Podmínkou poskytnutí této dávky je celodenní a řádná péče o dítě v kalendářním měsíci, a to o dítě ve věku do čtyř let nebo do sedmi let věku, jde-li o dítě s dlouhodobým zdravotním postižením. Pokud dítě nedosáhlo tří let věku, může ho rodič umístit do jeslí nebo jiného zařízení pro děti předškolního věku po dobu nejvýše na pět kalendářních dnů v měsíci, aby zůstal nárok na dávku. Děti, které dosáhly věku tří let, mají možnost navštěvovat tato zařízení v rozsahu čtyři hodiny denně (14).

„Doba, kdy zaměstnankyně čerpá rodičovskou dovolenou, je ve smyslu ustanovení §191 zákona č.262/2006 Sb., zákoníku práce, považována za důležitou osobní překážku v práci, po kterou je zaměstnanec/zaměstnankyně omluven/a pro nepřítomnost v práci. Po dobu čerpání rodičovské dovolené nepřísluší zaměstnankyni/zaměstnanci náhrady mzdy nebo platu, nýbrž nárok na dávku státní sociální podpory – rodičovský příspěvek dle zákona č 117/1995 Sb., o státní sociální podpoře (7).“

Od 1.1.2008 je rodičovský příspěvek vyplácen ve třech výších „ 1/ 11 400 Kč měsíčně - jde o rodičovský příspěvek ve zvýšené výměře při pobírání do 2 let věku dítěte, 2/ 7 600 Kč měsíčně - jde o rodičovský příspěvek v základní výměře při pobírání do 3 let věku dítěte, 3/ 3 800 Kč měsíčně - jde o rodičovský příspěvek ve snížené výměře při pobírání do 4 let věku dítěte (47, § 32).“

Rodiče si sami rozhodují o výši rodičovského příspěvku a tím i délce rodičovské dovolené, která je stanovena zákonem. Změnu výše dávky v průběhu rodičovské dovolené nelze provést (47).

„Ve zvýšené míře může příspěvek pobírat rodič, kterému vznikl nárok na peněžitou pomoc v mateřství (dále jen PPM) v denní výši nejméně 380 Kč z důvodu porodu nebo převzetí dítěte do péče, a rodič, jehož dítě zakládající nárok na rodičovský příspěvek dosáhlo 22. týdne života (nebo 31 týdnů u vícečetného porodu), zvolil pobírání rodičovského příspěvku (dále jen „volba nároku“) ve zvýšené výměře (47, § 30).“

„V základní výměře může příspěvek do 21 měsíců věku dítěte pobírat rodič, pokud nesplnil podmínky pro nárok na rodičovský příspěvek ve zvýšené výměře. V této

výměře může pobírat příspěvek také rodič, který po uplynutí 21 měsíců věku dítěte neprovedl volbu nároku ve zvýšené výměře, jestliže měl nárok na PPM nebo nemocenské v souvislosti s porodem nebo převzetím dítěte s nárokem na rodičovský příspěvek, a rodič, který po dosažení 21 měsíců života dítěte tuto volbu provedl v základní výměře. Při neprovedení volby náleží dávka ve snížené výměře. Rodič zdravotně postiženého dítěte po splnění zákonných kritérií pobírá dávku do 7 let v základní výměře (47, § 30).“

„Ve snížené výměře má nárok na příspěvek rodič po dovršení 21. měsíce života dítěte, který nespĺňoval nárok ve zvýšené či základní výměře. Takovým rodičem je ten, kterému nevznikl nárok na PPM. Bude nejdříve pobírat příspěvek v základní výměře do 21 měsíců života dítěte a potom ve snížené výměře (47, § 30).“

„ Změnu volby nároku na rodičovský příspěvek nelze provést, pokud již byla volba provedena, a to ani při změně oprávněné osoby či po změně rodiny (47, § 30a).“

„ Nárok na rodičovský příspěvek přiznaný z důvodu péče o nejmladší dítě v rodině zaniká posledním dnem kalendářního měsíce předcházejícího kalendářnímu měsíci, ve kterém se stalo nejmladším dítětem v rodině jiné dítě, které zakládá nárok na rodičovský příspěvek, nejde-li o nárok na rodičovský příspěvek při péči o zdravotně postižené dítě (47, § 30).“

Ke změně ostatních podmínek, jako je např. celodenní a řádná péče o dítě, rozsah doby navštěvování jeslí, mateřské školy nebo jiného obdobného zařízení, u zdravotně postižených pak léčebně rehabilitačního zařízení, výdělečná činnost rodiče a zároveň pobírání rodičovského příspěvku, nedošlo (37).

Forma čerpání rodičovského příspěvku	Věk dítěte				
	0 týdnů až 22 týdnů	22 týdnů až 21 měsíců	21 měsíců až 24 měsíců	24 měsíců až 36 měsíců	36 měsíců až 48 měsíců
rychlejší čerpání	PPM	zvýšená výměra	zvýšená výměra		
klasické čerpání	PPM	základní výměra	základní výměra	základní výměra	
pomalejší čerpání (po PPM)	PPM	základní výměra	snížená výměra	snížená výměra	snížená výměra
pomalejší čerpání (nárok na PPM nevznikl)	základní výměra	základní výměra	snížená výměra	snížená výměra	snížená výměra

Zdroj: <<http://www.mpsv.cz/cs/4758>>

1.4 Dostupnost služeb v péči o dítě

„ Podle Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky nejsou služby v péči o dítě v České republice příliš rozvinuty. Z výzkumu VÚPSV provedeném v roce 2004 lze vysledovat, že nabídka teritoriálně a místně dostupných služeb péče o děti mladší tří let věku neodpovídá poptávce rodičů, o čemž svědčí i fakt, že mateřské školy navštěvuje až 25% dětí mladších 3 let. Otázka zabezpečení péče o děti do 3 let věku v ČR je přitom předmětem poměrně časté mezinárodní kritiky (cit. 7).“

1.4.1 Jesle

Jesle jsou řazeny mezi zdravotnická zařízení spadající do kompetence Ministerstva zdravotnictví České republiky. Mají zabezpečovat všestranný rozvoj dětí ve věku do tří let a navazovat tak na péči v rodině (20). Síť státních jeslí byla do roku 1989 v České republice dostatečně rozvinuta. V roce 1989 bylo těchto zařízení v České republice 1313 a zajišťovala 53 tisíc míst pro děti mladší 3 let. V roce 2000 to už bylo jen 65 jeslí, což činilo něco málo přes 1800 míst (39). Od počátku devadesátých let jejich počet klesal (20). A protože vesměs převažovaly negativní zkušenosti s kvalitou

péče o děti z minulého režimu, bylo omezení jeslí přijato jako přiměřené (39). Důvodem byla také změna hodnotové orientace, pokles porodnosti, prodloužení délky rodičovské dovolené na tři roky a doby nároku na rodičovský příspěvek na čtyři roky (20). Argumenty proti tzv. kolektivní výchově dětí v tak útlém věku přicházejí z naší vývojové psychologie. V kojeneckém a batolecím věku jde především o vztah a vzájemnou souhru dětských potřeb a vstřícného rodičovského chování. Dítě si v této době vytváří vědomí vlastního já, tzv. identitu, a proto je důležité, aby zůstalo maximálně v kontaktu se svými stálými milujícími pečovateli. Těžko to však může být zdravotní sestra, učitelka či vychovatelka, které se střídají na služby. Nehledě na to, že dítě je svou vývojovou úrovní zralé k tzv. paralelní hře. Má sice rádo společnost druhých dětí, ale nesnáší, aby mu hru rušily (27). Také směr výchovného působení je odlišný v jeslích a v rodině. Interakční model v rodině je vyrovnaný. Dítě výrazně působí na pečující osobu, ovlivňuje její myšlení, prožívání a rozhodování. Kdežto pro jesle (ale i dětský domov) je typický jednostranný interakční model - od vychovatele k dítěti. Dítě je předmětem jeho výchovné činnosti (25). Jak říká Matějček : „ Děti by si samy jesle nevymyslely! To si vymysleli dospělí, aby si ulevili v řešení otázky, jak se věnovat současně zaměstnání a rodině, kariéře a dětem (26, s. 133).“

V roce 2005 bylo v celé České republice pouze 54 jeslí, což činilo 1671 míst. V současnosti jsou všechna zařízení nestátní. V současných jeslích došlo k mnohým změnám. Pokouší se o přiměřenou atmosféru, jsou prostorově i materiálně lépe vybavené. Děti jsou rozděleny buď podle věku, nebo se jedná o smíšené skupiny. Každá vychovatelka by měla mít na starosti 3 děti (maximálně 5 dětí) a představovat pro ně vztaznou osobu (46). „ V roce 2005 bylo v jeslích umístěno 0,5 % dětí do 3 let (10, s. 3).“ Měsíční poplatky za pobyt v jeslích včetně stravného se pohybují okolo 2000 - 7 500 Kč. Některé jesle nabízejí tzv. doplňkovou službu ve formě krátkodobého hlídání dětí, které je především pro ty rodiče, kteří nechtějí přijít o nárok na rodičovský příspěvek (20).

Poptávka po jeslích je do značné míry sociálně podmíněna. Ve větších městech jesle využívají ženy s vysokými či vyššími příjmy a také ženy samozivitelky (23). Také územní rozložení jeslí je v České republice velmi nerovnoměrné. Jak uvádí Kuchařová

ve svém výzkumu, nejvíce jeslí bylo k 31.12.2005 v Ústeckém kraji - 10 zařízení, v Praze - 9 zařízení a ve Zlínském kraji - 7 zařízení. V Jihočeském kraji byla dvě zařízení. Naopak v Karlovarském kraji nebyly žádné jesle (20). Doprava dítěte do jeslí, zvláště z venkova nebo malých měst, může způsobovat mnohé komplikace. Jednou z nich je časová nepochůvanost mezi pracovní dobou rodičů a dobou, kdy je možné dítě do zařízení umístit (23).

1.4.2 Mateřské školy

Mateřské školy se v České republice rozdělují podle zřizovatele na veřejné, soukromé a církevní. Spadají do kompetencí Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Podle školského zákona č. 561/2004 Sb. organizují předškolní vzdělávání pro děti ve věku od tří do šesti let, vymezují podmínky provozu, stanovují minimální a maximální počty dětí, vymezují prázdniny a další provozní směrnice (23). K předškolnímu vzdělávání se přednostně přijímají děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky (48, §34 odst. 4). Docházka dětí do mateřské školy je nepovinná, přesto její návštěvnost je vysoká. Školky navštěvuje stále větší podíl dětí nejen ve věku nad pět let, ale také mladší tři roky (20). „Školky využívalo v roce 2005 25 % dvouletých dětí, 75 % tříletých dětí, 90 % čtyřletých dětí, 90 % pětiletých dětí (10, s. 3)“. Rodičům takto malých dětí mateřské školy zčásti suplují funkci jeslí. Čtvrtina dětí starších pěti let jsou děti, které mají odloženou školní docházku. Tyto děti jsou přednostně zařazovány do zařízení. Některé školky si vytvářejí kritéria pro přijetí nových dětí. Přednostně jsou přijímány děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky, dále se upřednostňují děti, jejichž oba rodiče nebo matky jsou zaměstnaní. Podmínkou je trvalé bydliště v daném regionu mateřské školy. V případě ztráty zaměstnání matky nebo čerpání mateřské dovolené může být z kapacitních důvodů docházka dítěte ukončena (16).

Prostorová dostupnost mateřských škol nevykazuje velké problémy. Školky jsou téměř v každé obci. Omezení někde plynou z místní netypické situace nebo z dopravní infrastruktury. Zde lze zjistit velkou diferenciaci šancí na umístění dítěte do žádoucí

školky. Pokud jde o cenovou dostupnost předškolních zařízení, pohybuje se částka za služby a za stravování v rozmezí 700-800 Kč měsíčně na jedno dítě (20).

Podle názoru předních dětských psychologů je konec třetího a začátek čtvrtého roku věku dítěte pokládán za velký vývojový předěl. Děti jsou už většinou schopny opouštět ochranné prostředí své rodiny a zapojovat se do společnosti druhých dětí. „ Jesle jsou zařízením pro dospělé, mateřská škola pro děti (25, s. 109). Po několik hodin denně poskytuje dítěti citově příznivé prostředí, a příležitost k ozdravení, pokud není jeho rodina plně funkční. Jsou i rodiny, které praktikují jiné výchovné zásady a postoje. V takovém případě je mateřská škola místem, kde dítě poznává jiné kulturní zvyklosti a společenské normy. Je zde zaměstnán kvalifikovaný pedagogický personál (26).

1.4.3 Agentura na hlídání dětí a chůva

Dle zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání se rozlišuje několik typů takových zařízení:

Poskytování služeb pro rodinu a domácnost - jde o volnou živnost. Tato živnost se specifikuje na zajišťování chodu domácnosti, jako je vaření, úklid, praní, žehlení, péče o zahradu, ale také příležitostné krátkodobé hlídání dětí včetně dětí do tří let. Patří sem i péče o osoby vyžadující zvýšenou péči, obstarávání nákupů a jiných záležitostí, které souvisejí s chodem domácnosti. Obsahem živnosti není péče o děti do tří let věku v denním režimu. Poplatek za službu si stanovuje její poskytovatel (7).

Péče o dítě do tří let v denním režimu - jde o živnost vázanou. Tato živnost se specifikuje na individuální výchovnou péči o svěřené děti do tří let v denním nebo celotýdenním režimu. Výchovná péče je zaměřena na rozvoj rozumových, řečových, pohybových, pracovních, hudebních a výtvarných schopností a kulturně hygienických návyků přiměřených věku dítěte. Patří sem také zajišťování bezpečnosti a zdraví dětí, jejich pobyt na čerstvém vzduchu, spánek v odpovídajícím hygienickém prostředí a osobní hygiena. Požadované vzdělání pro vázanou živnost je vysokoškolské v oblasti

ošetřovatelství, nebo vyšší odborné vzdělání v oboru dětská sestra či všeobecná sestra. Poplatek za službu si stanovuje její poskytovatel (7).

Péči o předškolní děti lze také zajistit pomocí individuální soukromé placené péče. Je využívána 1-2 % předškolních dětí (11). Výhoda této služby spočívá v domluvě na stanovené hodiny. Má ale i určitá rizika. Mezi chůvou a dítětem může vzniknout úzké pouto, pokud se bude o něho starat s láskou, a tím vyřadí matku z kruhu nejbližších osob pro dítě. Má-li chůva vlastní děti, musí najít rovnováhu mezi jejich potřebami a potřebami svěřeného dítěte. Mohlo by se totiž stát, že její vlastní děti začnou žárlit na svěřené dítě. A nebo je také možné, že chůva bude dávat přednost vlastním dětem do takové míry, že svěřené dítě se bude cítit odstrčeno. Ani náklady vynaložené na tuto službu nejsou zanedbatelné, často překračují rodinný rozpočet, proto je tato služba využívána minimálně (46).

1.4.4 Mateřská centra

Každé mateřské centrum je registrováno v Síti mateřských center a to koordinuje jednotlivá centra na území celé republiky. Poskytuje metodické vedení, podporu a pomáhá při vzniku nových mateřských center. V roce 2006 bylo v České republice 152 mateřských center. Centra jsou různé velikosti. To se odvíjí od počtu aktivních členů a klientů a od množství prostředků. Zřizovatelem jsou soukromé osoby, které se samy musí snažit získat finanční prostředky na provoz organizace (35).

Mateřské centrum je spíše jakýsi klub či místo, kde se setkávají matky, jež jsou na mateřské dovolené. Mohou sem chodit i otcové. Svůj pobyt v centru si víceméně organizují zúčastněné osoby samy. Cílem je překonat určitou izolaci matky s malým dítětem a přitom nijak nenarušovat vazbu matka- dítě. Jde tedy o zařízení volnočasové (26).

K činnostem centra patří hlídání dětí v herně za účasti matek, zájmové kroužky pro matky s dětmi (malování, tvoření, zpívání, cvičení, tancování apod.). Pro nastávající matky může být pořádán kurz se speciálním pohybovým programem. K dalším akcím patří vycházky, výlety, nejrůznější činnosti v terénu, přednášky a semináře pro rodiče.

Tato zařízení jsou v České republice stále častější. Bohužel ale na venkově či malých městech je takovýchto zařízení stále nedostatek (35).

1.4.5 Mezigenerační výpomoc

Výpomoc v rámci rodiny je podmíněna vzdáleností bydliště, těsností vzájemných vazeb a také věkem prarodičů. Vysoké pracovní vytížení všech generací v ekonomicky aktivním věku snižuje možnosti vzájemné pomoci. Situaci dále komplikuje růst neúplných rodin a rozvedených jednotlivců. Rodiny většinou vyvíjejí veliké úsilí, aby si poskytly vzájemnou pomoc a umožnily tak rodinný život v zájmu výchovy dětí a současně vytvořily podmínky pro pracovní začlenění členů v aktivním věku (6).

Kuchařová svým výzkumem ukazuje, že „ prarodiče pomáhají s péčí o dítě v 74%, zhruba 80-90 % z nich pohlídá pravidelně nebo občas o prázdninách nebo v případě respondentčinych soukromých záležitostí (vlastní aktivity, úřední záležitosti, zájmy, odpočinek apod.) nebo pracovních povinností (práce přesčas, služební cesty apod.), případně v době nemoci dítěte (19, s. 44).“ Kuchařová dále sledovala důvody, proč prarodiče mladé rodině nepomáhají. Tuto skutečnost uvádělo 26 % respondentek. Nejčastější příčinou je špatný zdravotní stav prarodičů, jejich časová vytíženost a vzdálené bydliště. Malé procento dotazovaných uvádí špatné vztahy. Pro mnoho rodin jsou rodiče nepostradatelnou součástí pomoci v péči o dítě, avšak aby rodiny mohly zůstat ekonomicky aktivní, musí je podpořit další instituce (6).

1.5 Rodina a podmínky na trhu práce

1.5.1 Změny na trhu práce

Práce se v poslední době stává nejdůležitějším aspektem života, který ovlivňuje soukromý život. Za zcela samozřejmou hlavní proměnu života a životních strategií všech, bez rozdílu pohlaví, se stalo placené zaměstnání. Zejména aspekt času je velice

důležitý. Zaměstnavatelé ve snaze zůstat konkurenceschopní, žádají od svých zaměstnanců větší pracovní nasazení. Důsledkem je zvyšující se nejistota udržení si pracovního místa, méně času na rodinu a soukromý život, stres. Jako další aspekt změn je uváděna změna v charakteru práce. Velký podíl práce se přesunul do ekonomického sektoru služeb. Tyto změny přinášejí všeobecnou flexibilizaci práce. Vzrostly nároky na efektivnost, důraz je kladen na inovaci řešení, motivaci a týmovou práci, být k dispozici kdykoliv a nepravidelná pracovní doba se stává samozřejmostí. Celý tento vývoj ovlivňuje také tradiční rozdělení práce v rodinách. Muži již ne vždy stojí v pozici hlavního živitele rodiny (18). „ Postupně dochází tak ke krizi maskulinity a vzrůstu počtu neúplných rodin se ženou v čele (18, s. 33).“

1.5.2 Segmentace na trhu práce

Segmentace pracovního trhu otevírá problematiku nerovnosti spojenou s feminizací či maskulinizací, někdy i celých odvětví národního hospodářství (24). Ve vztahu k pracujícím ženám probíhá horizontálním a vertikálním způsobem. Horizontální segmentace trhu sleduje rozdílnou koncentraci žen a mužů v různých profesích a odvětvích. Ve službách je zaměstnáno 70 % žen, to je o 10 % méně než v západních zemích. V sektoru průmyslu je zaměstnáno 30 % žen a 50 % mužů. Nejméně pracovních sil se nachází v zemědělství, tento podíl nepřesahuje 5 %. Ženy často nacházejí kvalitní zaměstnání se sociálními jistotami ve veřejném sektoru služeb. Avšak tento sektor v sobě zahrnuje také i nekvalifikovanou, nekvalitní a špatně placenou práci, která může vést k marginalizaci ženské pracovní síly. Vertikální segmentace na pracovním trhu je charakterizována nižším platovým zařazením žen v rámci stejné profese a malým podílem žen ve vysokých administrativních a manažerských pozicích. Od toho se také odvíjí šance na kariérní postup. Je zajímavé, že muži s dětmi vykazují větší šance na pracovní postup než muži bezdětní, kdežto u žen se kariérní postupy neliší v závislosti na dětech. Z toho plyne, že i žena bezdětná je zatížena potencionálním těhotenstvím a tím je omezen její kariérní vzestup (2).

1.5.3 Pozice mužů a žen na trhu práce

Pozice mužů a žen na trhu práce je historicky odlišná. V tradičním modelu rodiny zastávala žena roli osoby pečující o domácnost a o rodinu, zatímco muž zabezpečoval rodinu finančně. V dnešní moderní industriální společnosti se ale od mužů očekává větší zájem o rodinu, o domácnost, schopnost pečovat o dítě. Od žen se naopak očekává zapojení se do veřejné sféry, kde budou výkonné, nezávislé, se schopností prosadit se. Jak říká Matoušek : „ Moderní společnost se snaží modifikovat vrozenou výbavu mužů a žen (31, s. 29).“

Nicméně role v české rodině jsou stále založeny na stereotypně udržované genderové konstrukci mužských a ženských vlastností. Hlavní ženská role v rodině, tedy mateřská, je základem nerovného přístupu k ženám na trhu práce v dnešní společnosti. Za zdroje nerovných pozic mužů a žen je pokládán tlak sociálně definované role v rodině. Patří sem nerovná dělba práce mezi partnery o domácnost a péče o děti. Proto část populace v produktivním věku volí z pohodlnosti, kariérismu a sobeckosti raději život bez dětí, aby se nemusela obětovat, omezovat svoje zájmy, záliby a svůj profesní růst zastavit na určitém bodu. Naopak druhou skupinou jsou páry, které se rozhodnou, že jeden z nich opustí zaměstnání, někdy i na trvalo, aby se věnoval výchově potomků. Za další zdroj nerovných pozic jsou zmiňovány předsudky aktérů. Pod vlivem již výše zmiňovaného vzorce rolí přijímají předsudek o roli ženy v rodině a s tím spojenou nižší míru jejich flexibility. Ženy jsou také považovány za méně výkonné a vhodné jen pro určitá zaměstnání. Přestože vykazují vysokou vzdělanost a obsazují velice odborné posty, může se stát, že zaměstnavatelé k jejich profesím, pracovním výkonům a angažovanosti přistupují s vysokou mírou předpojatosti (21). „ Ženská pracovní síla je na našem trhu práce stále vnímána zaměstnavateli jako méně stabilní a perspektivní v porovnání s mužskou silou (24, s. 63). Zaměstnavatelé se nejčastěji obávají toho, že mladá, doposud svobodná žena otěhotní a opustí zaměstnání (24). Dnes již ženy dosahují stejné vzdělanosti jako muži a to jim umožňuje nastartování stejně slibné profesní kariéry. Ovšem u žen se již předem předpokládá brzký odchod na mateřskou a rodičovskou dovolenou. Mnoho žen tento proces v dnešní

době odmítá, zejména vysokoškolačky, a tak volí dobrovolně bezdětnost a dlouhé rozhodování o pořízení dalšího potomka. Jako další zdroj nerovných pozic je uváděna subjektivní rovina role. Ta vychází z úvahy, že ženy samy sebe považují za tržně slabé, a proto velmi často přijímají takové podmínky, které by muži nepřijali (21).

1.5.4 Nabídka flexibilní pracovní doby

V České republice je zaměstnanost žen na plný úvazek tradičně svázaná s nutností dvou příjmů v rodině. Jejich pozice na trhu práce je oslabena v důsledku péče o rodinu. Zaměstnavatelé ani odbory neusilují o sladění role zaměstnance a rodiče. Během trvání rodičovské dovolené není zvykem udržovat pracovní kontakty mezi zaměstnavatelem a ženou pečující o dítě (45).

Nedostupnost kratších či flexibilních pracovních úvazků na trhu práce a délka rodičovské dovolené způsobují vytržení ženy z trhu práce, snižují pravděpodobnost ztráty kvalifikace, sebevědomí a znejišťují možnost návratu na původní pracovní pozici (18).

Do nabídky programů flexibilní formy zaměstnání patří : 1. částečný pracovní úvazek, 2. flexibilní pracovní doba (začátek a konec pracovní doby je flexibilní, ale je stanovena doba, kdy zaměstnanec musí být na pracovišti), 3. konto pracovní doby (zaměstnanci si na něm mohou strádat čas a našetřit tak na kratší volno), 4. sdílené pracovní místo (s kolegou či kolegyní), 5. práce z domova (8). Nestandardní formy práce mohou přinášet určitá rizika a znevýhodnění: nižší pracovní zisky, nižší dodatečné pracovní výhody, zhoršenou možnost kariérního postupu, nejistotu pracovního místa. V současné době představují částečné úvazky v České republice jen 5% celkové zaměstnanosti. Jako příčiny malého rozšíření uvádí Dudová nízkou úroveň příjmů, neboť rodina potřebuje dva plnohodnotné příjmy, aby si zabezpečila životní standard, a dále pak dostatečnou nabídku pracovních pozic na zkrácený úvazek ze strany zaměstnavatelů (5). Pilotní studii na tento problém, zda pracovní poměry na kratší pracovní úvazek jsou uzavírány z iniciativy zaměstnanců, či z iniciativy zaměstnavatelů, provedla Francová. Dospěla k závěru, že většina sjednaných

zkrácených pracovních úvazků tj. 74 %, byla na výslovnou žádost zaměstnance. Dále se také zabývala původem zaměstnavatele. Nabídka práce na poloviční úvazek přichází častěji od zahraničního zaměstnavatele, tj. 66 %, kdežto od českých podniků zřídka, tj. 34 % (8). Další výzkum, který potvrzuje tuto situaci, provedla Křížková. Ta sledovala a porovnávala podmínky pro zaměstnance v mateřských společnostech v Německu, Francii, České republice a Švédsku. Zaznamenala významné rozdíly mezi praxí podniků v jejich zemi původu a praxí v jejich českých pobočkách. To, co je obvyklé a rozšířené ve Švédsku, Francii, Německu, není v českém prostředí realizováno. Ani vedení těchto podniků nemá zájem o vytváření podmínek pro kombinaci pracovního a rodinného života zaměstnanců (17).

Částečné úvazky, které tvoří jednu z typických forem pracovní flexibility, mohou mít na pracovníky rozporuplné dopady. Na jedné straně představují zkrácené úvazky účinné řešení problému, jak sladit rodinný život s pracovním procesem, ale na straně druhé vedou k určitým znevýhodněním. Za znevýhodnění lze považovat nízké platové ohodnocení, ztrátu firemních výhod, které jsou poskytovány jen při plném pracovním úvazku, pracovní nejistotu a diskriminaci (5).

1.5.5 Gender v rodinném chování

Podle Matouška jde o biologicky zakódované rozdíly mezi muži a ženami, tedy v jiné organizaci nervové soustavy a v jiné vrozené psychické výbavě mužů a žen. I Matějček vychází z poznatků z prenatalní psychologie, když říká že „ už v mateřské děloze si mužský mozek z hormonální a jiné stimulační nabídky zákonitě vybírá něco jiného než mozek ženský, takže i jeho pozdější funkce bude jiná. Chlapečkové a holčičky až budou na světě, pak si budou zákonitě vybírat z nabídky podnětů po svém. Jinak budou tyto podněty zpracovávat, jinak si budou hrát, jinak se budou bát (26, s. 18)“. Matoušek v souvislosti s rozdíly mezi mužem a ženou uvádí „ Muži mají zájem

o sféru věcí; lepší matematické nadání; lepší schopnost konstruovat stavby, mechanismy; mají slabší reakce na smyslové podněty; agresivitu projevují přímo, v dětství a v mládí jsou fyzicky agresivnější; při kontaktu s neznámou osobou jsou důvěřivější, snadněji přecházejí od nepřátelství ke spolupráci. Naproti tomu ženy mají větší zájem o mezilidské vztahy; lepší paměť na jména a podoby lidí; lepší používání řeči; rychlejší zpracování informací; lepší koordinaci drobné motoriky; agresivitu projevují nepřímo, převážně slovně; v kontaktu s neznámou osobou jsou méně důvěřivé (31, s. 28). Na základě těchto rozdílů se mužská a ženská role historicky doplňovaly (31).

„Přímá pozornost roli muže v rodině začala být věnována až ve druhé polovině 70. let 20. století. Mnohé výzkumy zaměřené na roli otce dospěly k závěru, že otec je rovněž velice podstatným a důležitým činitelem ve vývoji dítěte, dokáže být stejně kompetentním rodičem jako žena v péči o děti a při jejich výchově (22, s. 19).“ Především vstup větší části žen do pracovního procesu a jejich vzrůstající participace v placených zaměstnáních vyvolal potřebu nahlížet na povahu mateřství a otcovství z nových perspektiv (44).

Relativně nově se v českém právu stává otec jako hlavní pečující osoba. Má nárok na rodičovskou dovolenou, na stejnou ochranu pracovního místa jako ženy v této době. I když muži mají stejnou možnost čerpat rodičovskou dovolenou, využívá toho jen asi 1 % otců, což je zanedbatelné číslo. V některých státech se snaží muže motivovat tak, že přijímají různá opatření, aby je zapojili do každodenní péče o malé děti (44). Názorný příklad uvádí Valouchová : „ Slovinští muži mají nárok na 90 dní nepřevoditelné otcovské dovolené, z toho 15 dní dostávají plnou náhradu mzdy. Tuto dovolenou mohou čerpat „v kuse“, nebo po jednotlivých dnech. Následující rodičovskou dovolenou lze kombinovat s částečným úvazkem, přičemž zaměstnavatelé rodičů pracujících na částečný úvazek jsou osvobozeni od platby odvodů na sociální pojištění. Bylo dosaženo těchto výsledků: 72 % mužů využilo otcovskou dovolenou s plnou náhradou mzdy a na následující rodičovskou dovolenou odešlo třikrát více mužů než v předchozích letech. Rozdíl v platech žen a mužů činí přibližně 8 % (44, s. 40).“

Ministr práce a sociálních věcí Petr Nečas předložil v listopadu 2008 sedm konkrétních opatření na podporu rodin s dětmi. Jedná se o opatření, která mají prostřednictvím rozšíření nabídky nových typů služeb péče o děti umožnit rodičům lepší harmonizaci pracovního, osobního a rodinného života, podpořit využívání částečných pracovních úvazků, motivovat zaměstnavatele k poskytování nebo zajišťování péče o děti zaměstnanců a posilovat soudržnost rodiny (36).

Vzájemná rodičovská výpomoc – umožní rodičům pečujícím celodenně o vlastní dítě do sedmi let věku, aby v rámci této péče pečovali ve vlastní domácnosti za limitovanou úplatu o další, nejvýše tři děti jiných rodičů. K výkonu služby nebude třeba živnostenského oprávnění. Poskytovatel bude osvobozen od placení daně z příjmu fyzických osob, nebude odvádět pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, ani nebude platit pojistné na veřejné zdravotní pojištění (36).

Podpora služeb péče o děti v oblasti živnostenského podnikání – podnikatel provozující vázanou živnost nebo volnou živnost ve vlastní domácnosti nebo jiném vhodném prostoru musí pečovat současně nejvýše o čtyři děti. Do uvedeného limitu počtu dětí se započítává i vlastní dítě (děti). Hygienické a prostorové požadavky jsou limitovány k počtu dětí. Je také stanoveno minimální nutné vybavení provozovny požadované pro výchovu a vzdělávání obecně. Požadovaná odborná způsobilost podnikatele vykonávajícího činnost v rámci vázané živnosti se nově rozšíří o osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci (36).

Miniškoly – tato služba bude poskytována zaměstnavatelem na pracovišti rodiče nebo neziskovými subjekty, obcemi, kraji a církevními právníckými osobami. V případě, že služba bude poskytována zaměstnavatelem, bude daňově zvýhodněn. Miniškola bude zřizována nejvýše pro čtyři děti ve věku od šesti měsíců do sedmi let (36).

Daňové úlevy pro zaměstnavatele – zákon o daních z příjmu bude novelizován tak, aby mezi daňové uznatelné náklady pro zaměstnavatele byly zařazeny také výdaje na provoz vlastních jeslí, provozoven pro výchovu a vzdělávání, miniškolek apod. (36).

Podpora částečných úvazků – pro zaměstnavatele bude zavedena sleva na pojistném na sociálním zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti,

pokud zaměstnají osoby patřící do okruhu obtížně zaměstnatelných na poloviční úvazek (36).

Otcovské – nová dávka nemocenského pojištění, kterou může otec čerpat po dobu jednoho týdne do šesti týdnů po narození nebo převzetí dítěte do trvalé péče. Výše otcovského činí za kalendářní den 70 % denního vyměřovacího základu. Podmínkou nároku na otcovské je účast na nemocenském pojištění alespoň po dobu tří měsíců bezprostředně předcházející dni nástupu na otcovské (36).

Financování pěstounské péče – rozšíří se nárok na odměnu pěstouna ze systému dávek státní sociální podpory pro pěstouny v zařízení a pěstounskou péči mimo zařízení. Zřizovatelům zařízení pro výkon pěstounské péče, kteří nesou břemeno nákladů na výplatu odměny pro pěstouny, bude situace významně ulehčena (36).

2. CÍLE A HYPOTÉZY

2.1 Cíl

Cílem práce je zmapovat volbu variant rodičovského příspěvku a důvody této volby u klientek hospitalizovaných na gynekologicko-porodnickém oddělení v Českých Budějovicích.

2.2 Hypotézy

Pro dosažení vytýčených cílů byly stanoveny následující hypotézy.

H1: Ženy v pracovním poměru na dobu určitou volí kratší alternativu rodičovské dovolené než ženy v pracovním poměru na dobu neurčitou.

H2: Ženy s vyšším příjmem v zaměstnání volí kratší rodičovskou dovolenou než ženy s nižším příjmem.

3. METODIKA

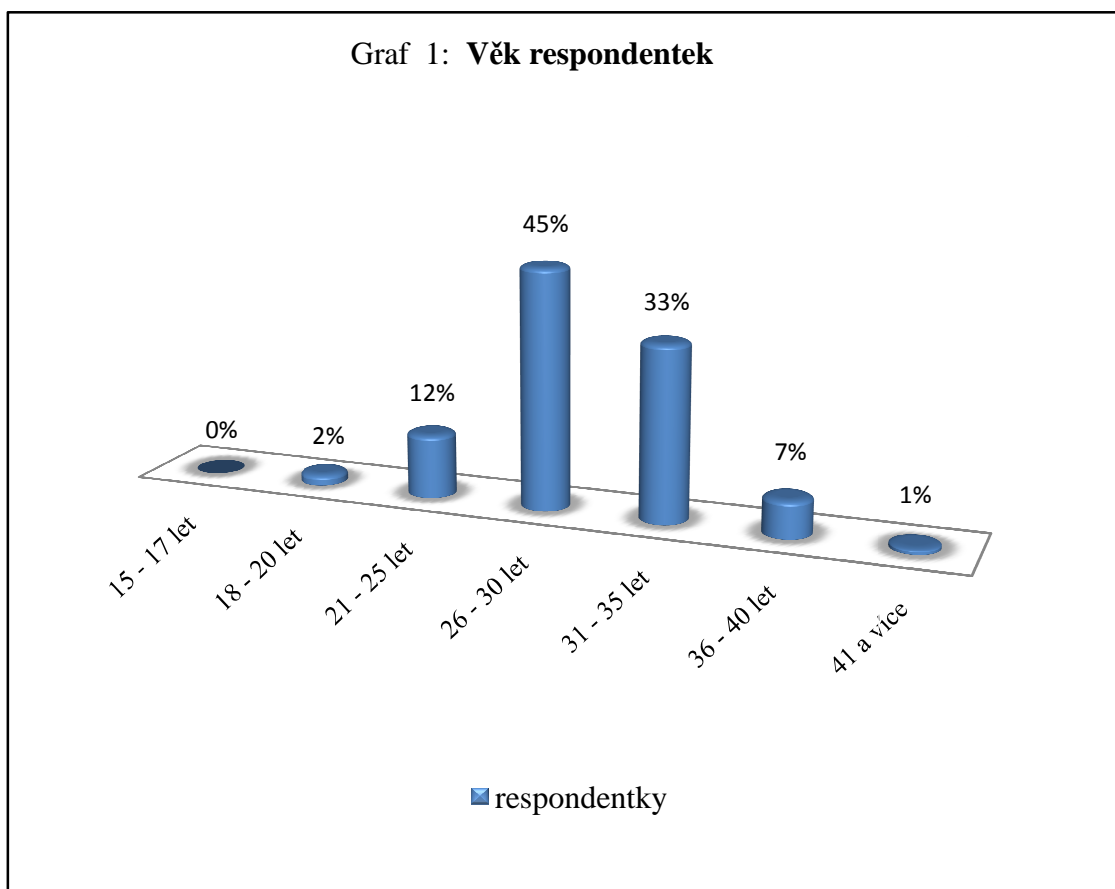
3.1 Použitá metoda

Ke sběru dat byla použita forma kvantitativního výzkumu prostřednictvím techniky dotazníku. Dotazník byl anonymní a byl určen ženám po porodu. Obsahoval celkem 12 otázek, z toho 9 otázek bylo uzavřených, 1 otázka polootevřená a 2 otázky otevřené. V uzavřených otázkách jsem respondentkám nabídla možné varianty odpovědí a z nich měly vybrat pouze tu, která se nejvíce blížila jejich názoru. V otevřených otázkách měly možnost vyjádřit své názory.

3.2 Charakteristika výzkumného souboru

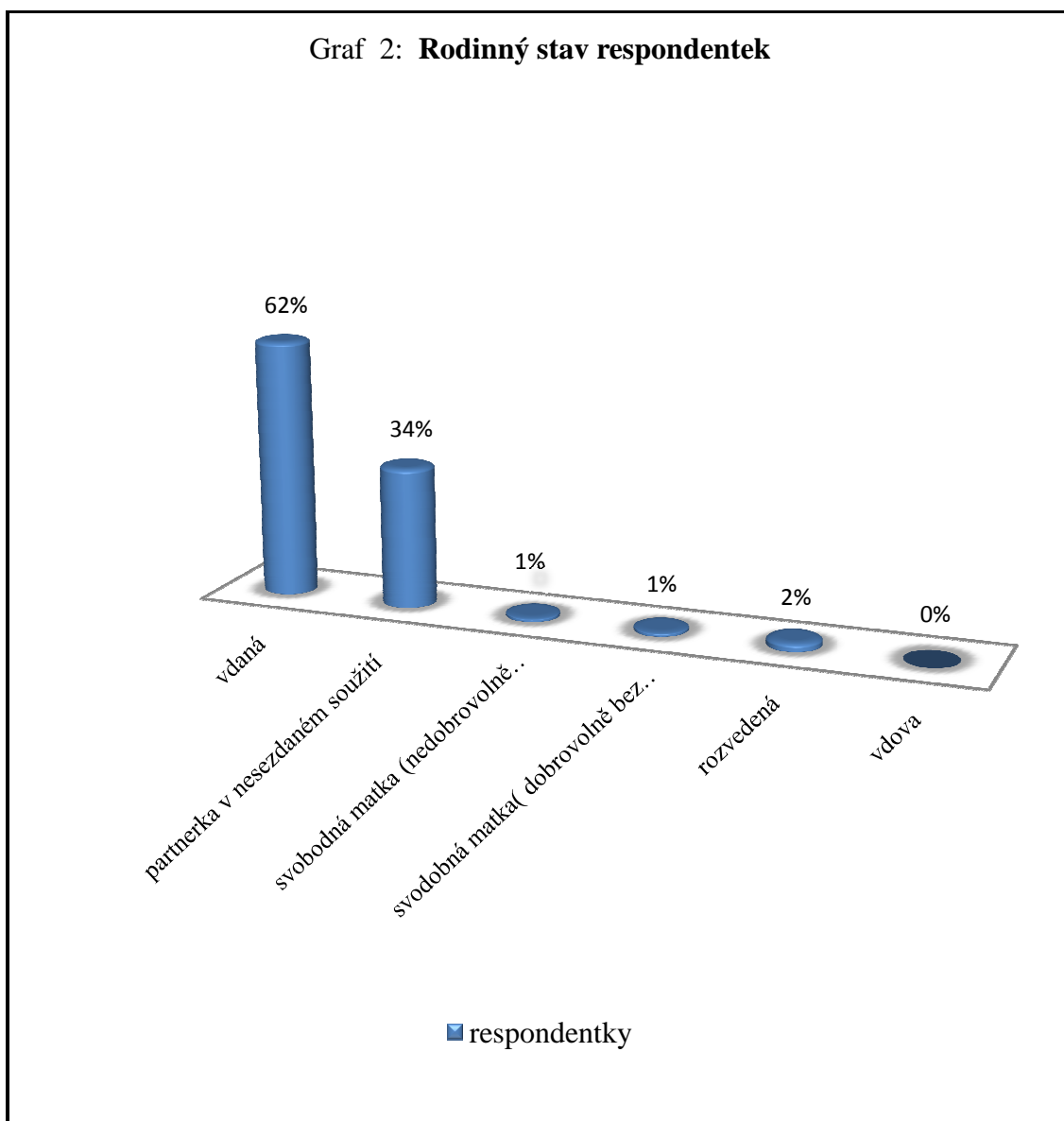
V období od března do dubna roku 2008 bylo rozdáno celkem 159 dotazníků. Výzkumným souborem byly ženy hospitalizované na porodnickém oddělení šestinedělí v Českých Budějovicích. Průměrná měsíční obložnost oddělení šestinedělí se pohybovala v těchto dvou měsících kolem 160 žen za měsíc. Ženám byly ponechány tři hodiny na vyplnění dotazníků a potom byly osobně sesbírány. Návratnost dotazníku byla stoprocentní.

4. VÝSLEDKY

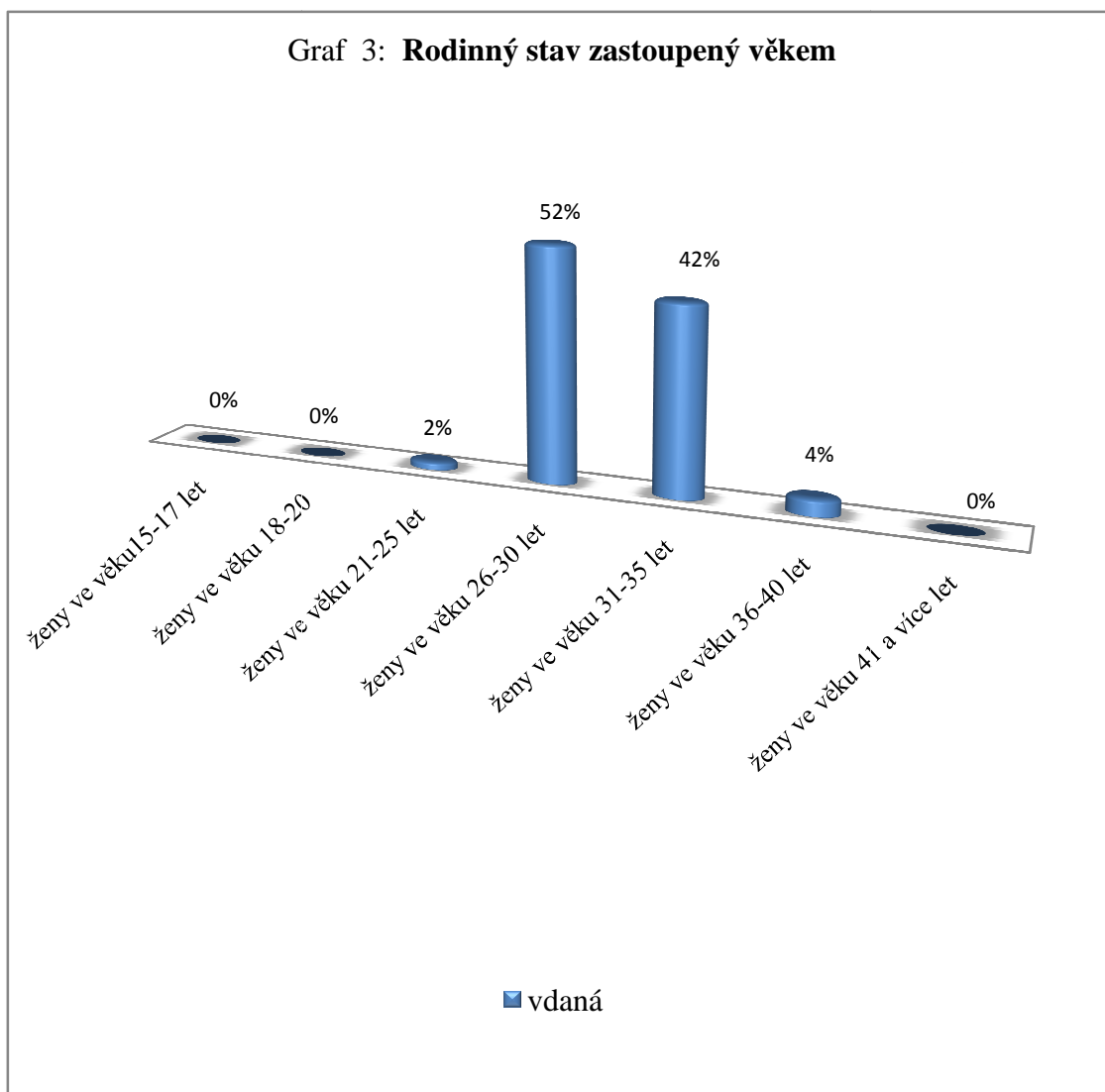
Zdroj: vlastní výzkum

Ze 159 respondentek byla 0 respondentek (0 %) ve věku 15-18 let, 3 respondentky (2 %) ve věku 18-20 let, 20 respondentek (12 %) ve věku 21-25 let, 71 respondentek (45 %) ve věku 26-30 let, 53 respondentek (33 %) ve věku 31-35 let, 11 respondentek (7 %) ve věku 36-40 let a 1 respondentka (1 %) ve věku 41 a více let.

Zdroj: vlastní výzkum

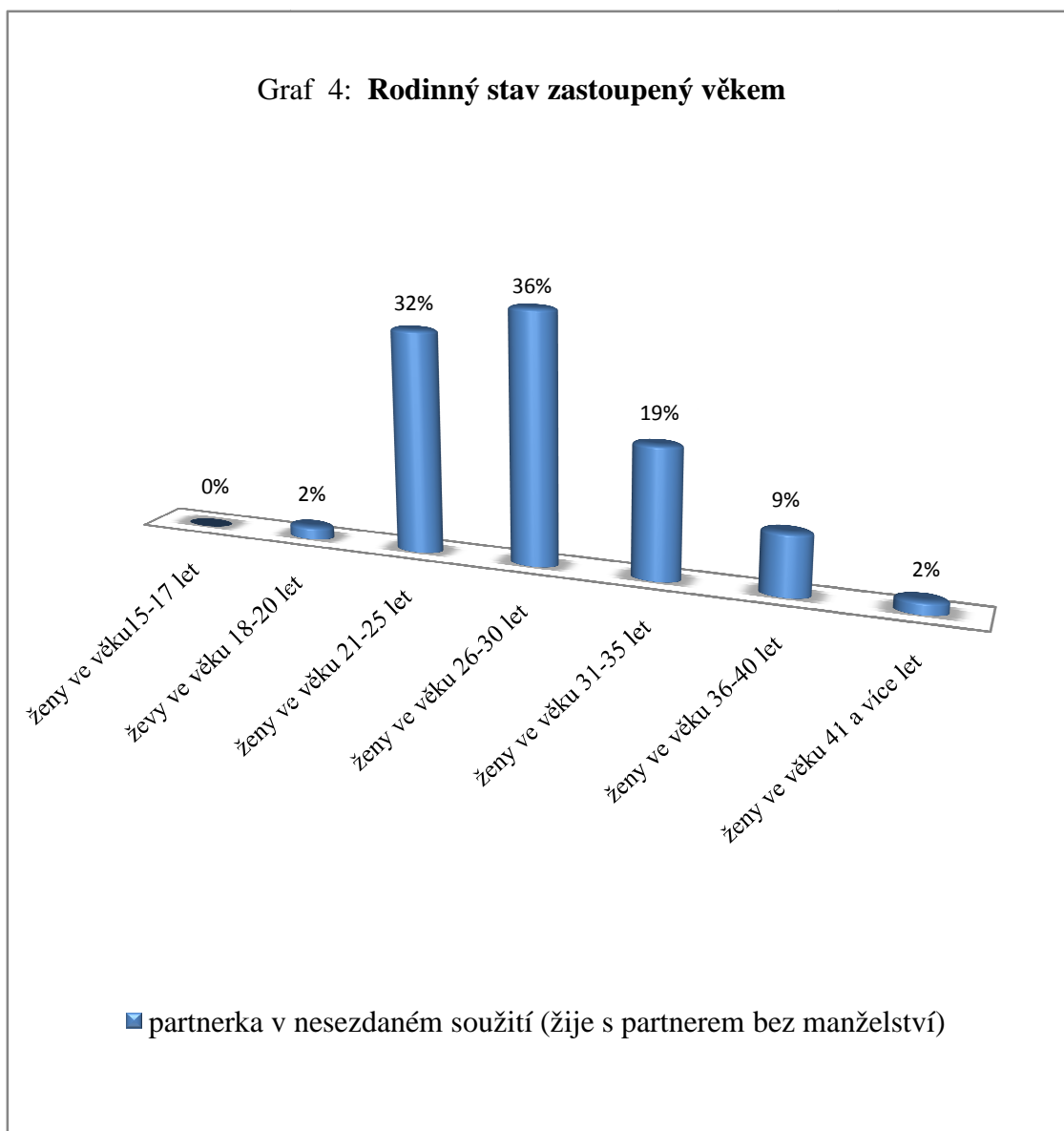
Ze 159 respondentek bylo 99 respondentek (62 %) vdaných, 53 respondentek (34 %) v nesezdaném soužití, 2 respondentky (1 %) nedobrovolně bez partnera, 2 respondentky (1 %) dobrovolně bez partnera, 3 respondentky (2 %) rozvedené, 0 respondentek (0 %) vdov.

Zdroj: vlastní výzkum

Z 99 vdaných respondentek byla 0 respondentek (0 %) ve věku 15-17 let, 0 respondentek (0 %) ve věku 18-20 let, 2 respondentky (2 %) ve věku 21-25 let, 51 respondentek (52 %) ve věku 26-30 let, 42 respondentek (42 %) ve věku 31-35 let, 4 respondentky (4 %) ve věku 36-40 let, 0 respondentek (0 %) ve věku 41 a více let.

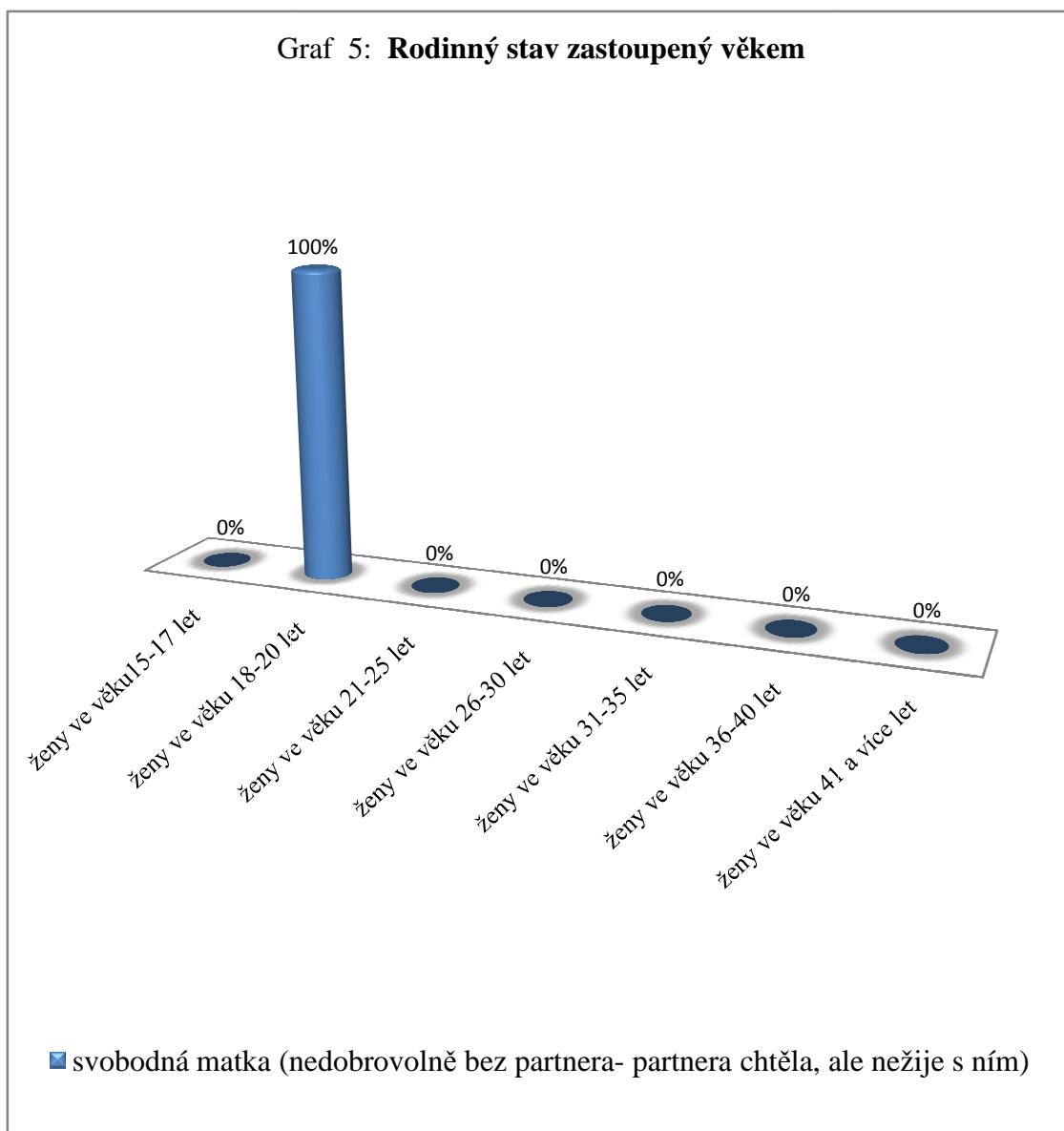
Graf 4: Rodinný stav zastoupený věkem

Zdroj: vlastní výzkum

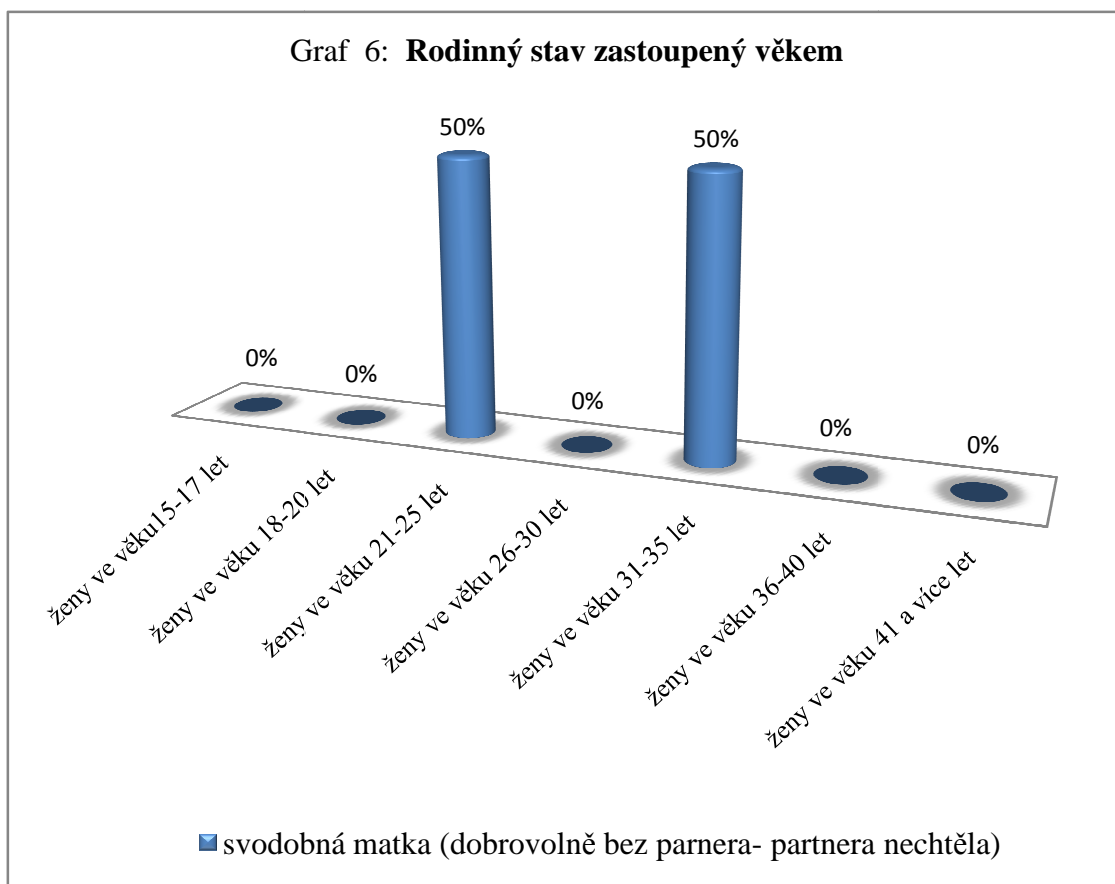
Z 53 respondentek žijících v nesezdaném soužití byla 0 respondentek (0 %) ve věku 15-17 let, 1 respondentka (2 %) ve věku 18-20 let, 17 respondentek (32 %) ve věku 21-25 let, 19 respondentek (36 %) ve věku 26-30 let, 10 respondentek (19 %) ve věku 31-35 let, 5 respondentek (9 %) ve věku 36-40 let, 1 respondentka (2 %) ve věku 41 a více let.

Graf 5: **Rodinný stav zastoupený věkem**

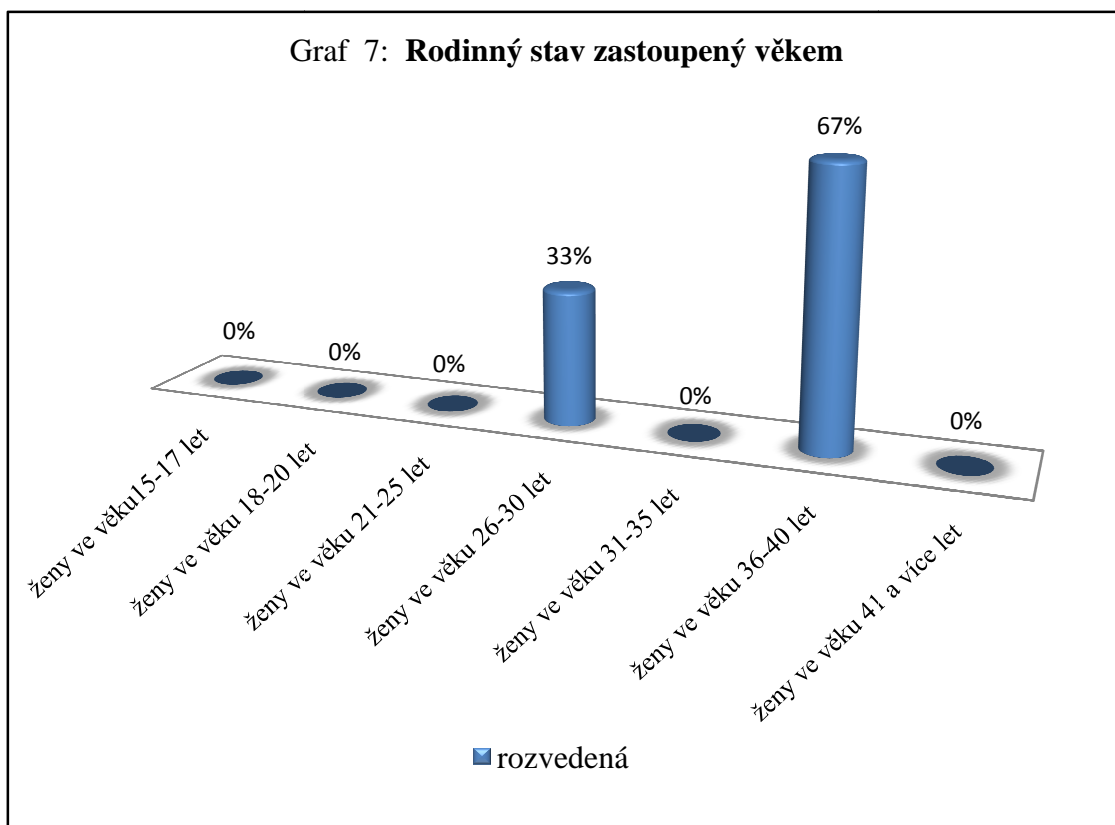
Zdroj: vlastní výzkum

Ze 2 respondentek žijících nedobrovolně bez partnera byly 2 respondentky (100 %) ve věku 18-20 let, v ostatních věkových skupinách 0 (0 %) respondentek.

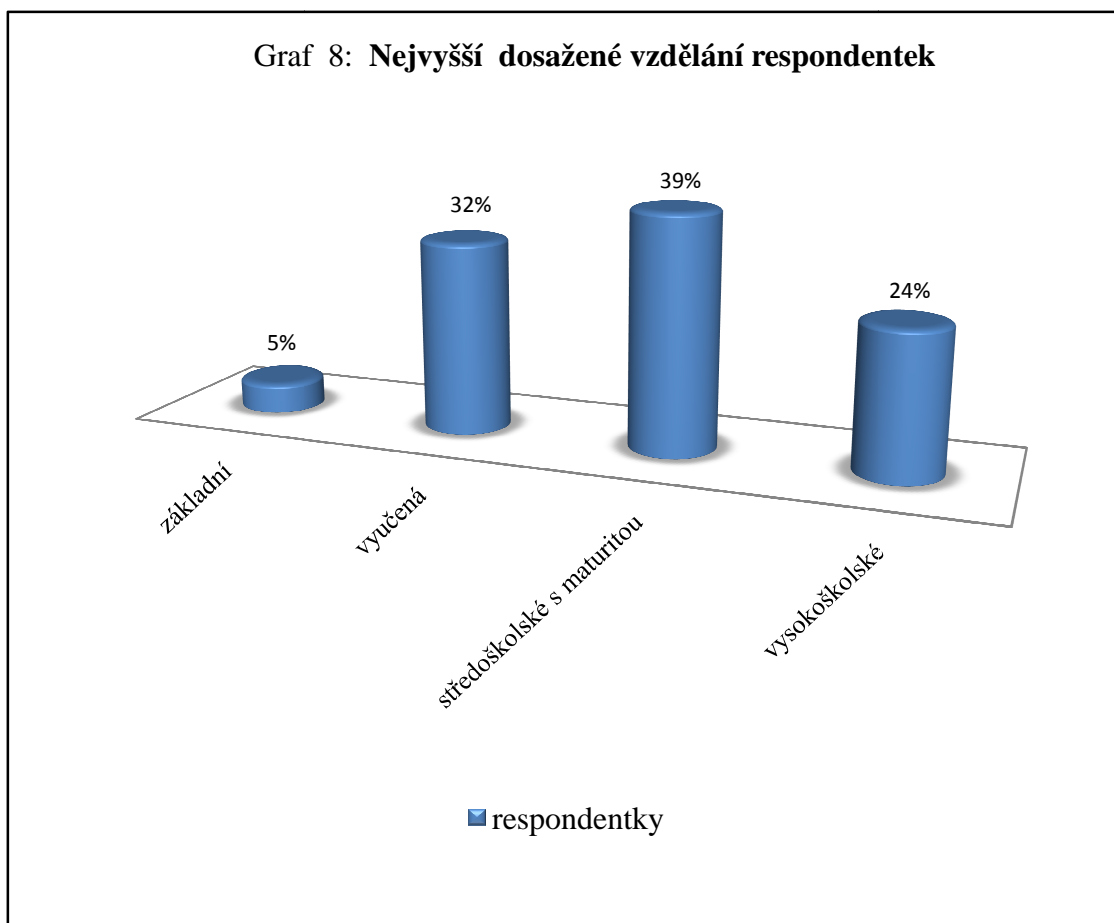
Zdroj: vlastní výzkum

Ze 2 respondentek žijících dobrovolně bez partnera byla 1 respondentka (50 %) ve věku 21-25 let, 1 respondentka (50 %) ve věku 31-35 let, v ostatních věkových skupinách byla 0 respondentek (0 %).

Zdroj: vlastní výzkum

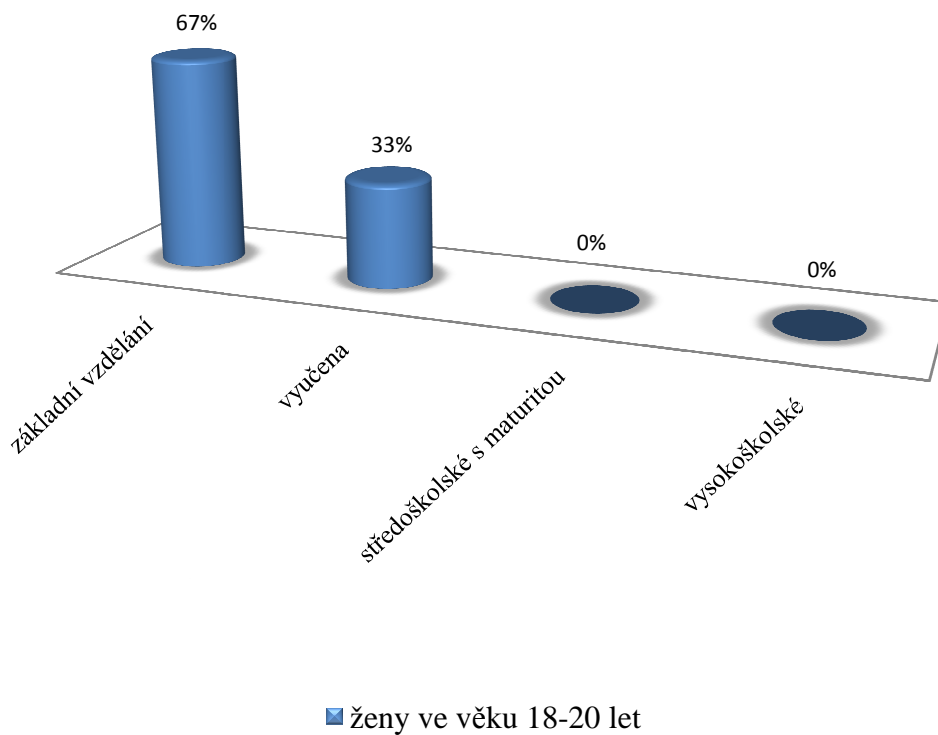
Ze 3 rozvedených respondentek byla 1 respondentka (33 %) ve věku 26-30 let, 2 respondentky (67 %) ve věku 36-40 let, v ostatních věkových skupinách byla 0 respondentek (0 %).

Zdroj: vlastní výzkum

Ze 159 respondentek mělo 8 respondentek (5 %) základní vzdělání, 51 respondentek (32 %) bylo vyučených, 61 respondentek (39 %) dosáhlo středoškolského vzdělání, 39 respondentek (24 %) vysokoškolského vzdělání.

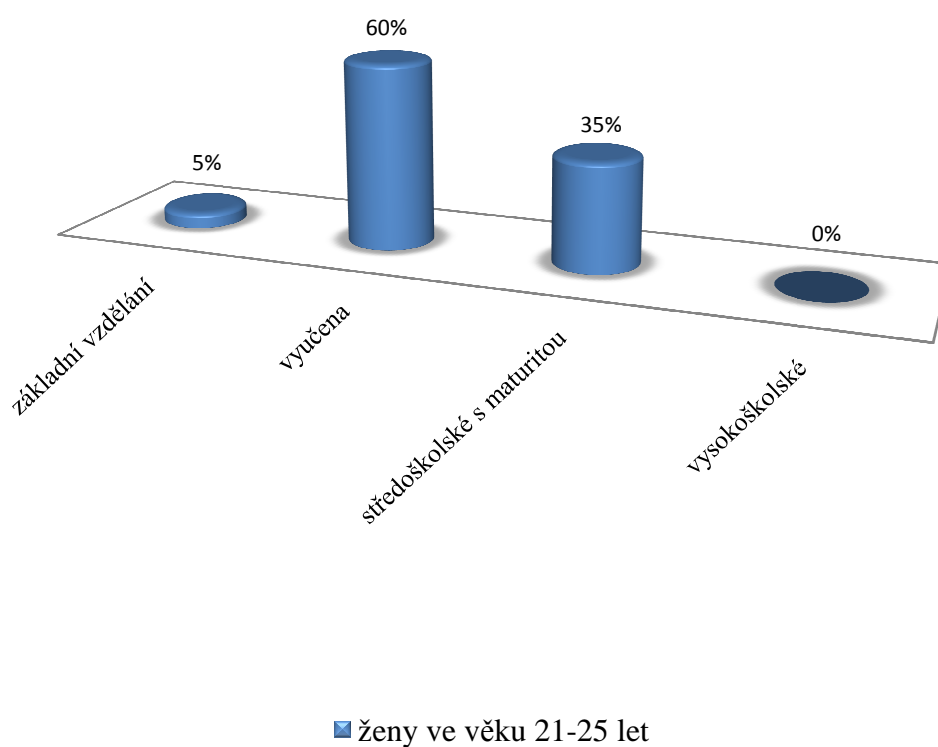
Graf 9: Věkové skupiny respondentek zastoupené dosaženým vzděláním

Zdroj: vlastní výzkum

Ze 3 respondentek ve věku 18-20 let byly 2 respondentky (67 %) se základním vzděláním, 1 respondentka (33 %) vyučena, 0 respondentek (0 %) mělo středoškolské vzdělání, 0 respondentek (0 %) vysokoškolské vzdělání.

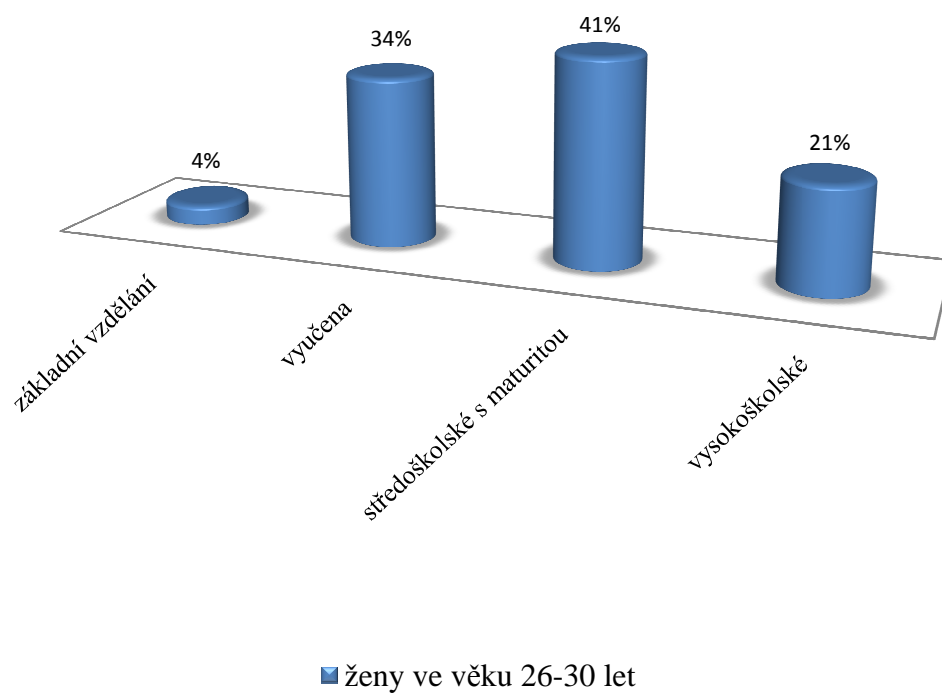
Graf 10: Věkové skupiny respondentek zastoupené dosaženým vzděláním

Zdroj: vlastní výzkum

Z 20 respondentek ve věku 21-25 let měla 1 respondentka (5 %) základní vzdělání, 12 respondentek (60 %) bylo vyučeno, 7 respondentek (35 %) dosáhlo středoškolského vzdělání, 0 respondentek (0 %) vysokoškolského vzdělání.

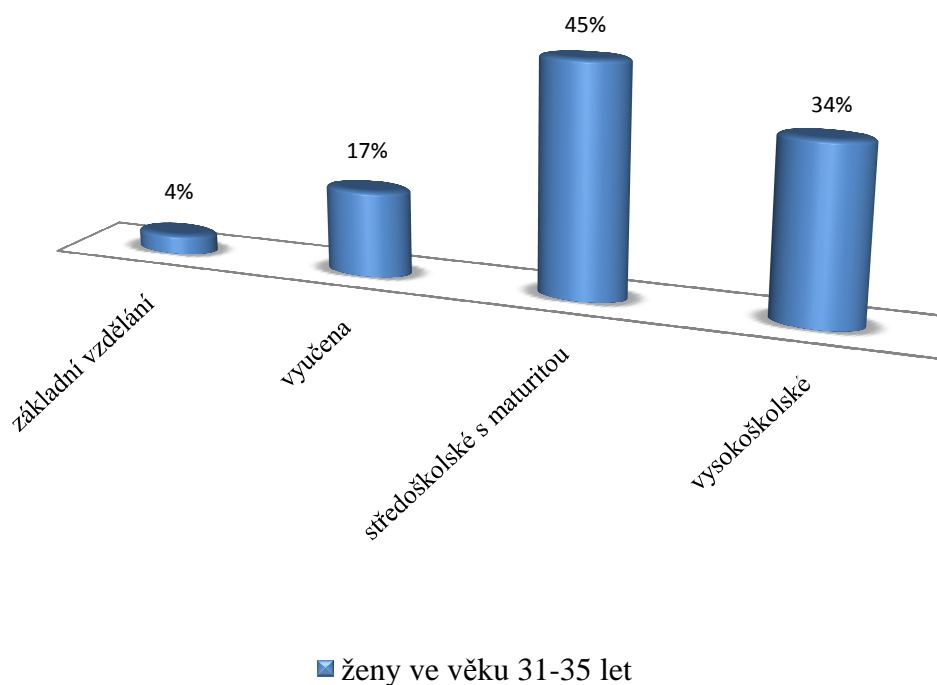
Graf 11: Věkové skupiny respondentek zastoupené dosaženým vzděláním

Zdroj: vlastní výzkum

Z 71 respondentek ve věku 26-30 let měly 3 respondentky (4 %) základní vzdělání, 24 respondentek (34 %) bylo vyučených, 29 respondentek (41 %) dosáhlo středoškolského vzdělání, 15 respondentek (21 %) vysokoškolského vzdělání.

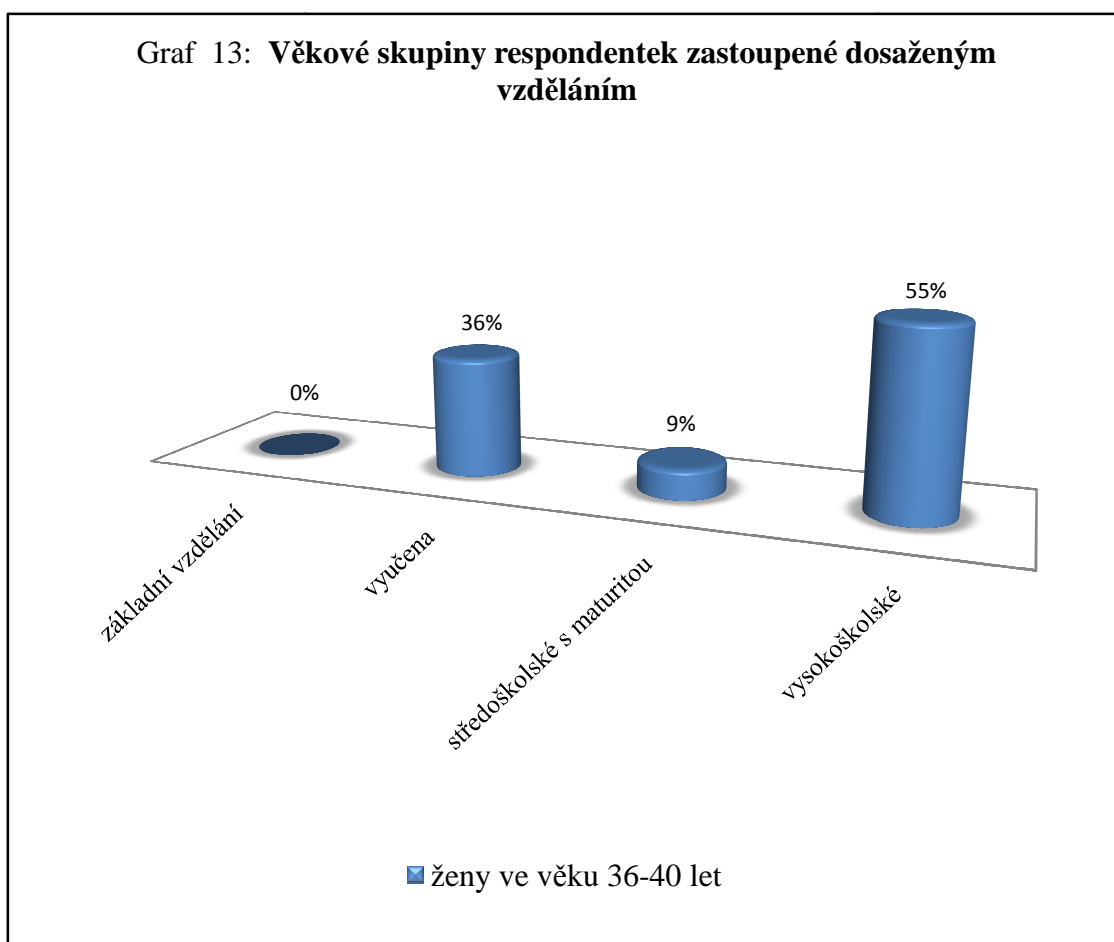
Graf 12: Věkové skupiny respondentek zastoupené dosaženým vzděláním

Zdroj: vlastní výzkum

Z 53 respondentek ve věku 31-35 let měly 2 respondentky (4 %) základní vzdělání, 9 respondentek (17 %) bylo vyučeno, 24 respondentek (45 %) mělo středoškolské vzdělání, 18 respondentek (34 %) vysokoškolské vzdělání.

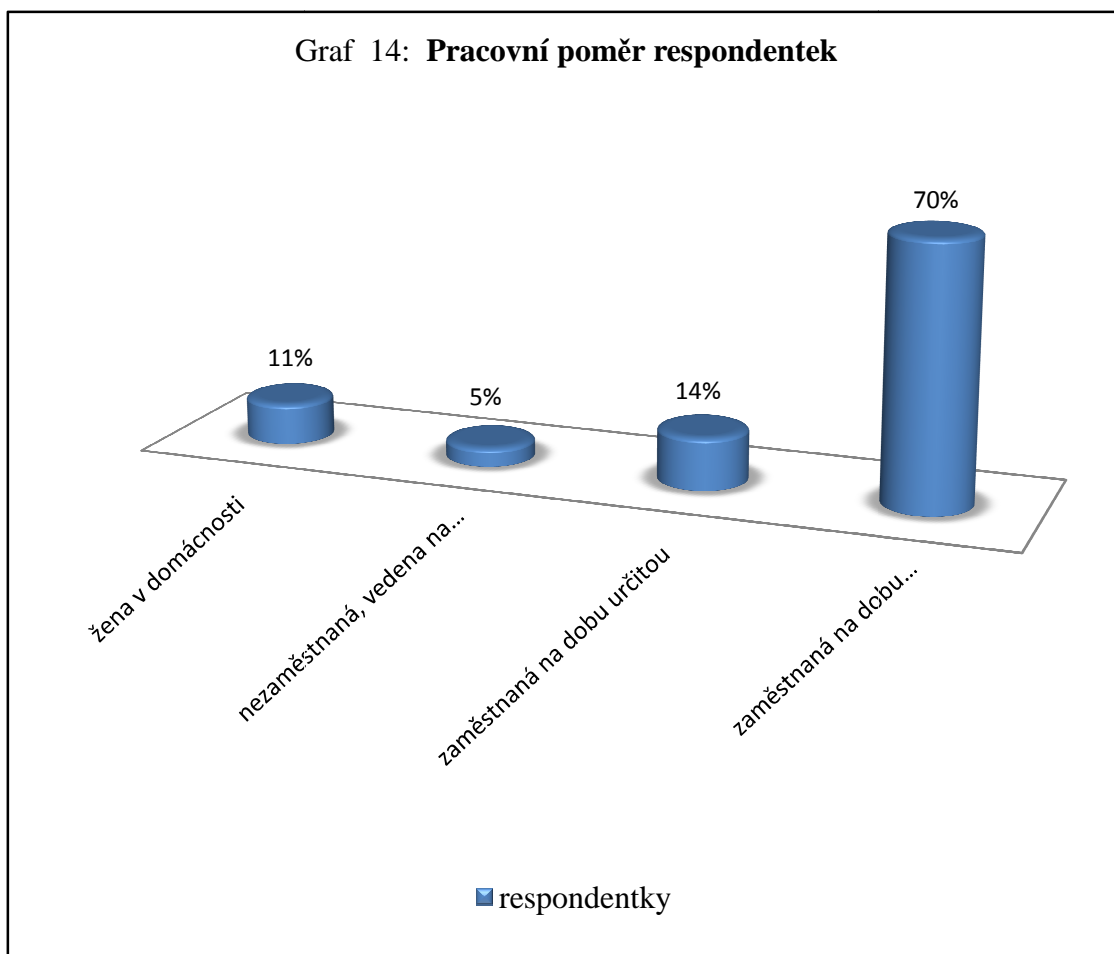
Graf 13: Věkové skupiny respondentek zastoupené dosaženým vzděláním

Zdroj: vlastní výzkum.

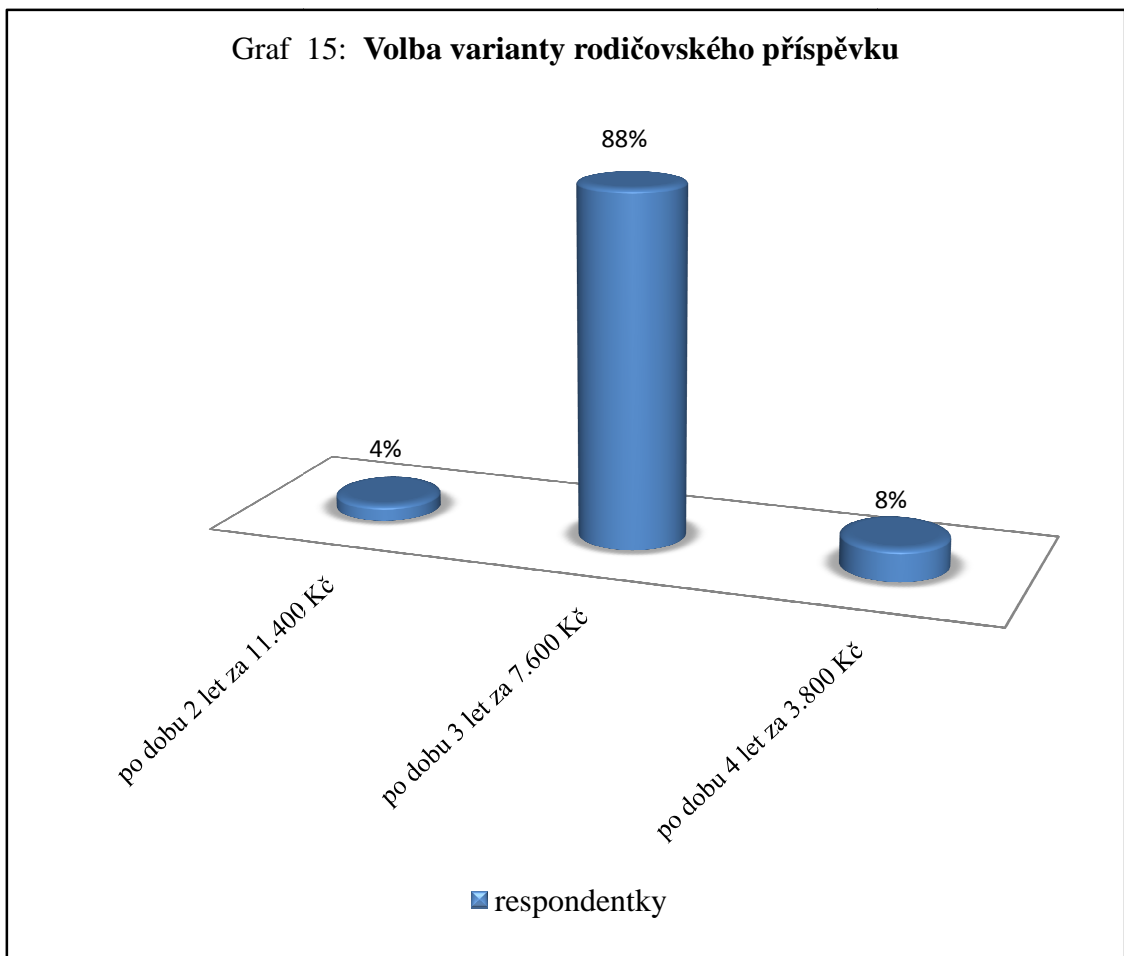
Z 11 respondentek ve věku 36-40 let byla 0 respondentek (0 %) se základním vzděláním, 4 respondentky (36 %) byly vyučeny, 1 respondentka (9 %) dosáhla středoškolského vzdělání, 6 respondentek (55 %) mělo vysokoškolské vzdělání.

Ve věku 41 a více let byla vyučena 1 respondentka (100 %).

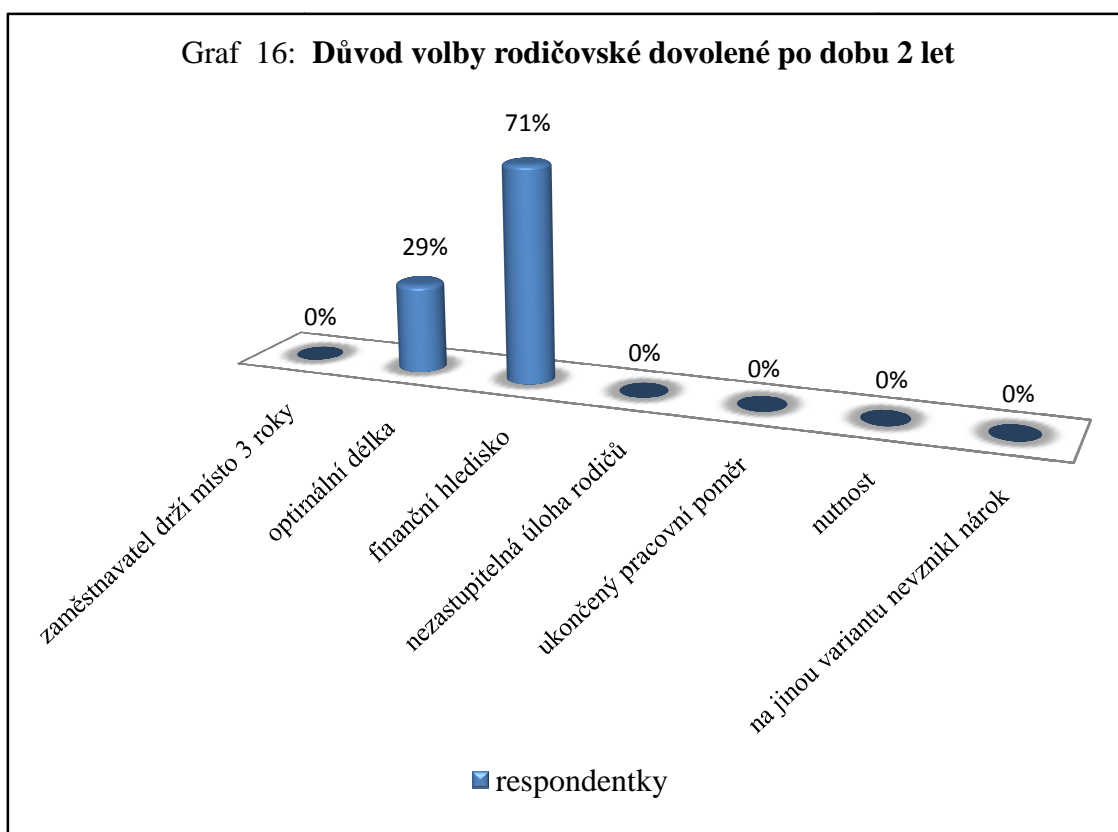
Zdroj: vlastní výzkum

Ze 159 respondentek bylo 17 respondentek (11 %) v domácnosti, 9 respondentek (5 %) nezaměstnaných a vedených na úřadu práce, 22 respondentek (14 %) zaměstnaných na dobu určitou, 111 respondentek (70 %) zaměstnaných na dobu neurčitou.

Zdroj: vlastní výzkum

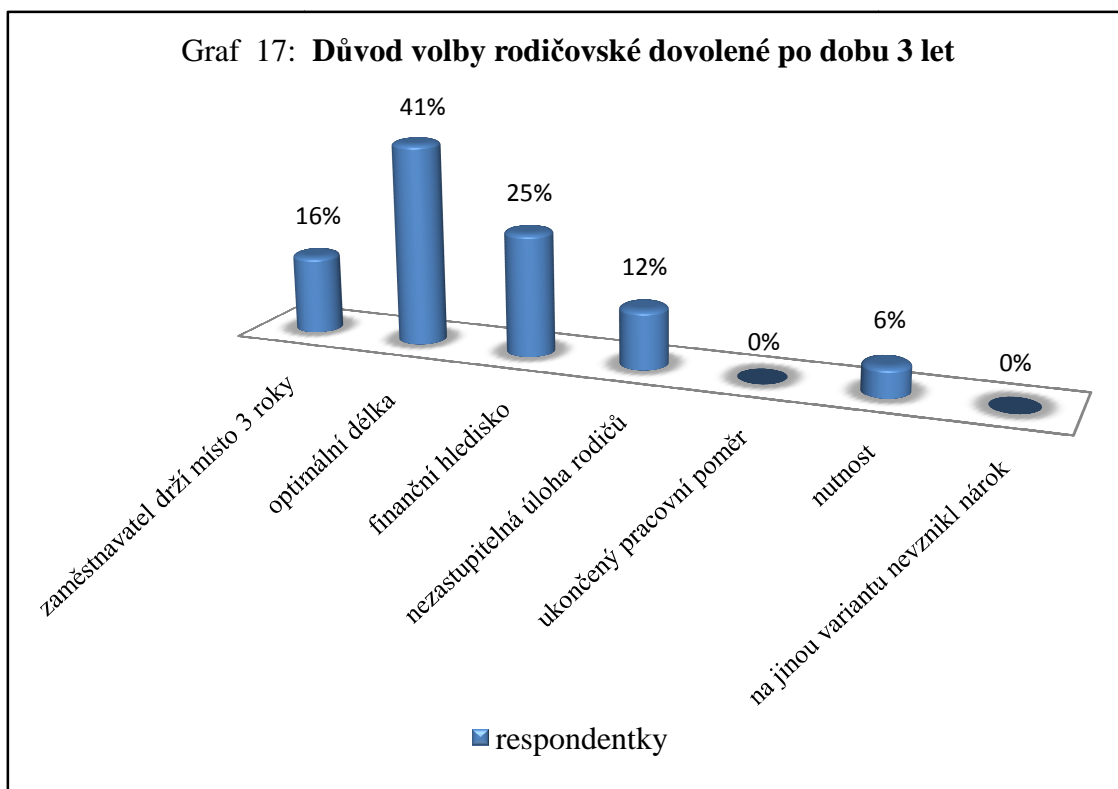
Ze 159 respondentek si zvolilo variantu rodičovského příspěvku na dobu 2 let 7 respondentek (4 %), na dobu 3 let 140 respondentek (88 %), na dobu 4 let 12 respondentek (8 %).

Zdroj: vlastní výzkum

Vysvětlivky: *optimální délka* - pro návrat do práce, vyhovuje výše příspěvku, vhodná doba pro umístění dítěte do MŠ
nutnost - nedostatek jeslí, mladší dítě než 3 roky do MŠ nepřijmou

7 respondentek, které volilo variantu rodičovského příspěvku na 2 roky, udává tyto důvody: zaměstnavatel „drží“ místo 3 roky označila 0 respondentek (0 %), optimální délku označily 2 respondentky (29 %), finančního hledisko označilo 5 respondentek (71 %), nezastupitelnou úlohu rodičů označila 0 respondentek (0 %), ukončený pracovní poměr označila 0 respondentek (0 %), jako nutnost označila 0 respondentek (0 %), na jinou variantu rodičovského příspěvku nevznikl nárok označila 0 respondentek (0 %).

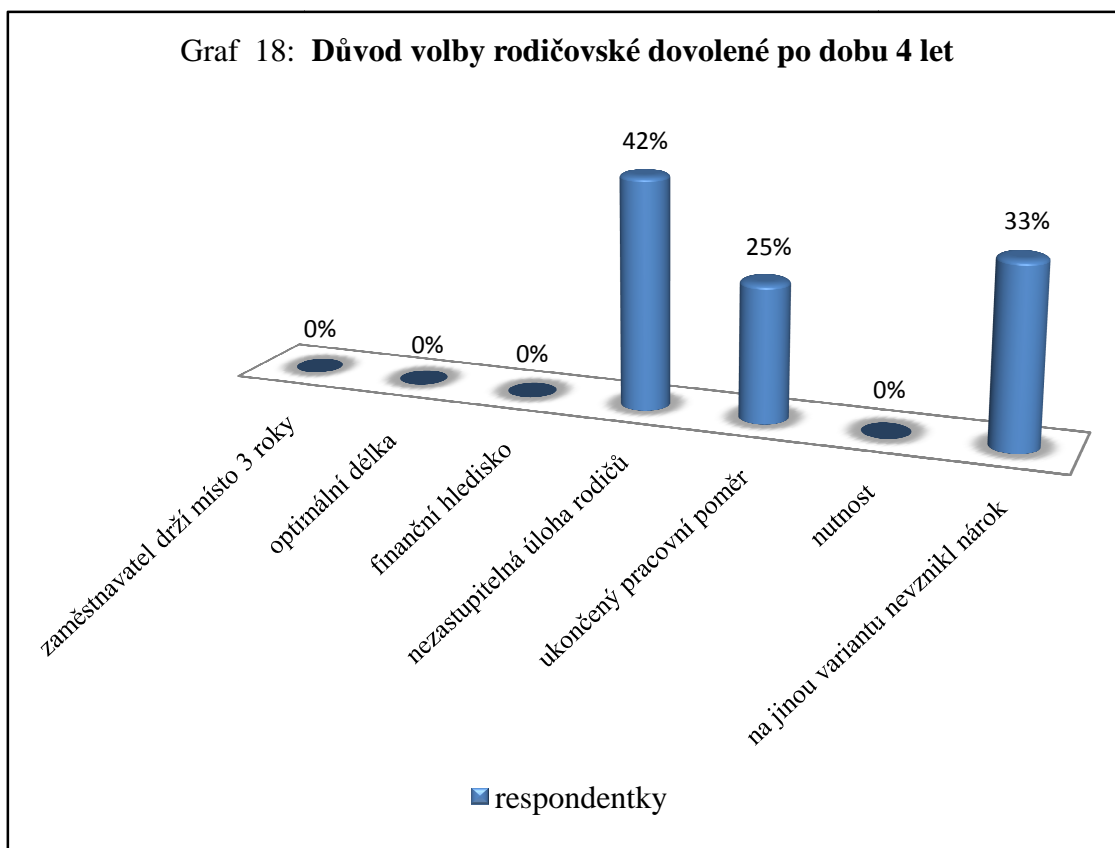

Zdroj: vlastní výzkum

Vysvětlivky: *optimální délka* - pro návrat do práce, vyhovuje výše příspěvku,
vhodná doba pro umístění dítěte do MŠ

nutnost - nedostatek jeslí, mladší dítě než 3 roky do MŠ nepřijmou

140 respondentek, které volilo variantu rodičovského příspěvku na 3 roky, udává tyto důvody: zaměstnavatel „drží“ místo 3 roky označilo 22 respondentek (16 %), optimální délku označilo 58 respondentek (41 %), finanční hledisko označilo 35 respondentek (25 %), nezastupitelnou úlohu rodičů označilo 17 respondentek (12 %), ukončený pracovní poměr označila 0 respondentek (0 %), jako nutnost označilo 8 respondentek (6 %), na jinou variantu rodičovského příspěvku nevznikl nárok označila 0 respondentek (0 %).

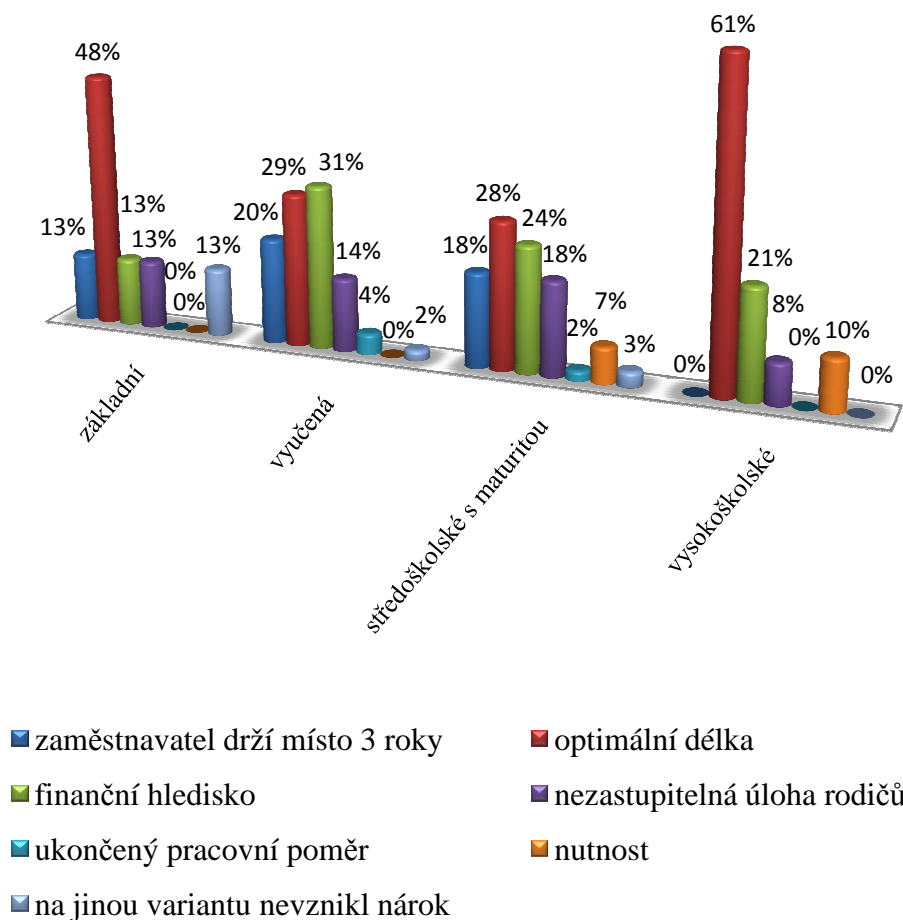
Zdroj: vlastní výzkum

Vysvětlivky: *optimální délka* - pro návrat do práce, vyhovuje výše příspěvku, vhodná doba pro umístění dítěte do MŠ.

nutnost - nedostatek jeslí, mladší dítě než 3 roky do MŠ nepřijmou.

12 respondentek, které volilo variantu rodičovského příspěvku na 4 roky, udává tyto důvody: zaměstnavatel „drží“ místo 3 roky označila 0 respondentek (0 %), optimální délku označila 0 respondentek (0 %), finanční hledisko označila 0 respondentek (0 %), nezastupitelnou úlohu rodičů označilo 5 respondentek (42 %), ukončený pracovní poměr označily 3 respondentky (25 %), jako nutnost označila 0 respondentek (0 %), na jinou variantu rodičovského příspěvku nevznikl nárok označily 4 respondentky (33 %).

Graf 19: Důvod pro volbu variant rodičovské dovolené dle dosaženého vzdělání

Zdroj: vlastní výzkum

Vysvětlivky: *optimální délka* - pro návrat do práce, vyhovuje výše příspěvku, vhodná doba pro umístění dítěte do MŠ.

nutnost - nedostatek jeslí, mladší dítě než 3 roky do MŠ nepřijmou.

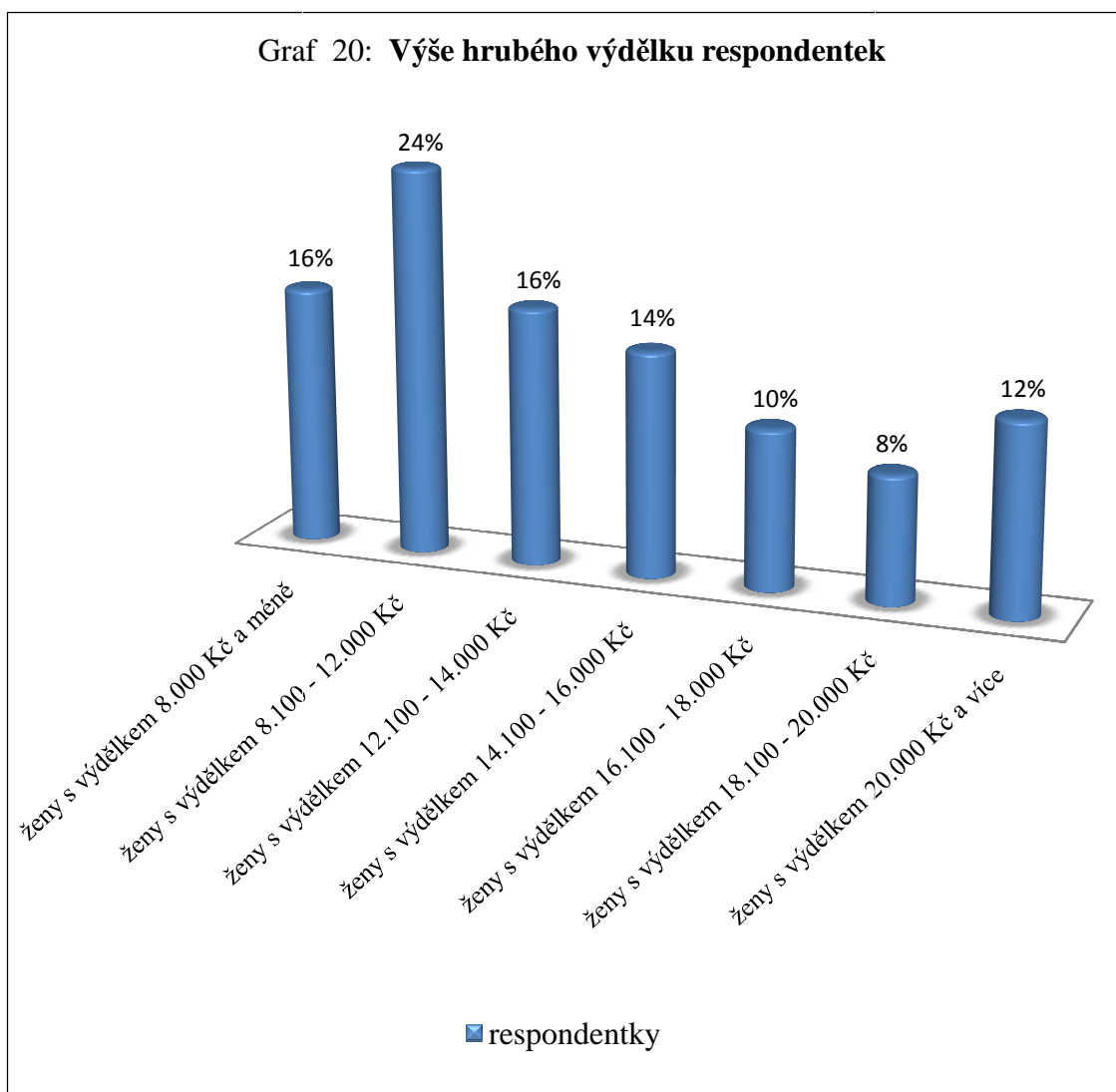
Z 8 respondentek se základním vzděláním udává tyto důvody: zaměstnavatel „drží“ místo na 3 roky označila 1 respondentka (13 %), optimální délku označily

4 respondentky (48 %), finanční hledisko označila 1 respondentka (13 %), nezastupitelnou úlohu rodičů označila 1 respondentka (13 %), ukončený pracovní poměr označila 0 respondentek (0 %), jako nutnost označila 0 respondentek (0 %), na jinou variantu nevznikl nárok označila 1 respondentka (13 %).

Z 51 respondentek vyučených udává tyto důvody: zaměstnavatel „drží“ místo na 3 roky označilo 10 respondentek (20 %), optimání délku označilo 15 respondentek (29 %), finanční hledisko označilo 16 respondentek (31 %), nezastupitelnou úlohu rodičů označilo 7 respondentek (14 %), ukončený pracovní poměr označily 2 respondentky (4 %), jako nutnost označila 0 respondentek (0 %), na jinou variantu nevznikl nárok označila 1 respondentka (2 %).

Z 61 respondentek se středoškolským vzděláním udává tyto důvody: zaměstnavatel „drží“ místo na 3 roky označilo 11 respondentek (18 %), optimání délku označilo 17 respondentek (28 %), finanční hledisko označilo 15 respondentek (25 %), nezastupitelnou úlohu rodičů označilo 11 respondentek (18 %), ukončený pracovní poměr označila 1 respondentka (2 %), jako nutnost označily 4 respondentky (6 %), na jinou variantu nevznikl nárok označily 2 respondentky (3 %).

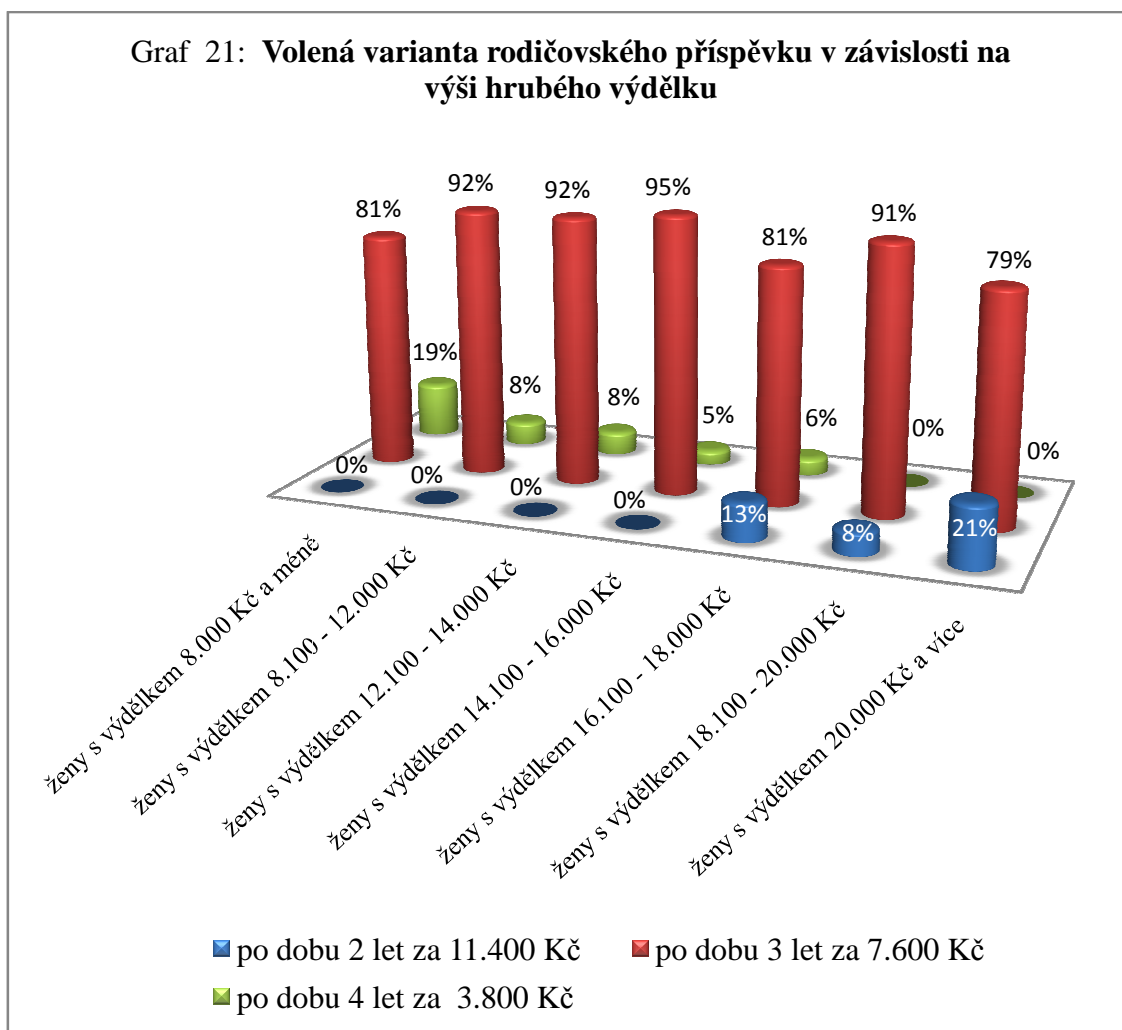
Z 39 respondentek s vysokoškolským vzděláním udává tyto důvody: zaměstnavatel „drží“ místo na 3 roky označila 0 respondentek (0 %), optimání délku označilo 24 respondentek (61 %), finanční hledisko označilo 8 respondentek (21%), nezastupitelnou úlohu rodičů označily 3 respondentky (8 %), ukončený pracovní poměr označila 0 respondentek (0 %), jako nutnost označily 4 respondentky (10 %), na jinou variantu nevznikl nárok označila 0 respondentek (0 %).

Zdroj: vlastní výzkum

Ze 159 respondentek mělo 26 respondentek (16 %) výdělek 8.000 Kč a méně, 38 respondentek (24 %) výdělek 8.100- 12.000 Kč, 26 respondentek (16 %) výdělek 12.100- 14.000 Kč, 22 respondentek (14 %) výdělek 14.100- 16.000 Kč, 16 respondentek (10 %) výdělek 16.100- 18.000 Kč, 12 respondentek (8 %) výdělek 18.100- 20.000 Kč, 19 respondentek (12 %) výdělek 20.000 Kč a více.

Graf 21: Volená varianta rodičovského příspěvku v závislosti na výši hrubého výdělku

Zdroj: vlastní výzkum

Z 26 respondentek s hrubým výdělkem 8.000 Kč a méně volila 0 respondentek (0 %) variantu RP po dobu 2 let, 21 respondentek (81 %) variantu RP po dobu 3 let, 5 respondentek (19 %) variantu RP po dobu 4 let.

Z 38 respondentek s hrubým výdělkem 8.100 - 12.000 Kč volila 0 respondentek (0 %) variantu RP po dobu 2 let, 35 respondentek (92 %) variantu RP po dobu 3 let, 3 respondentky (8 %) variantu RP po dobu 4 let.

Z 26 respondentek s hrubým výdělkem 12.100 - 14.000 Kč volila 0 respondentek (0 %) variantu RP po dobu 2 let, 24 respondentek (92 %) variantu RP po dobu 3 let, 2 respondentky (8 %) variantu RP po dobu 4 let.

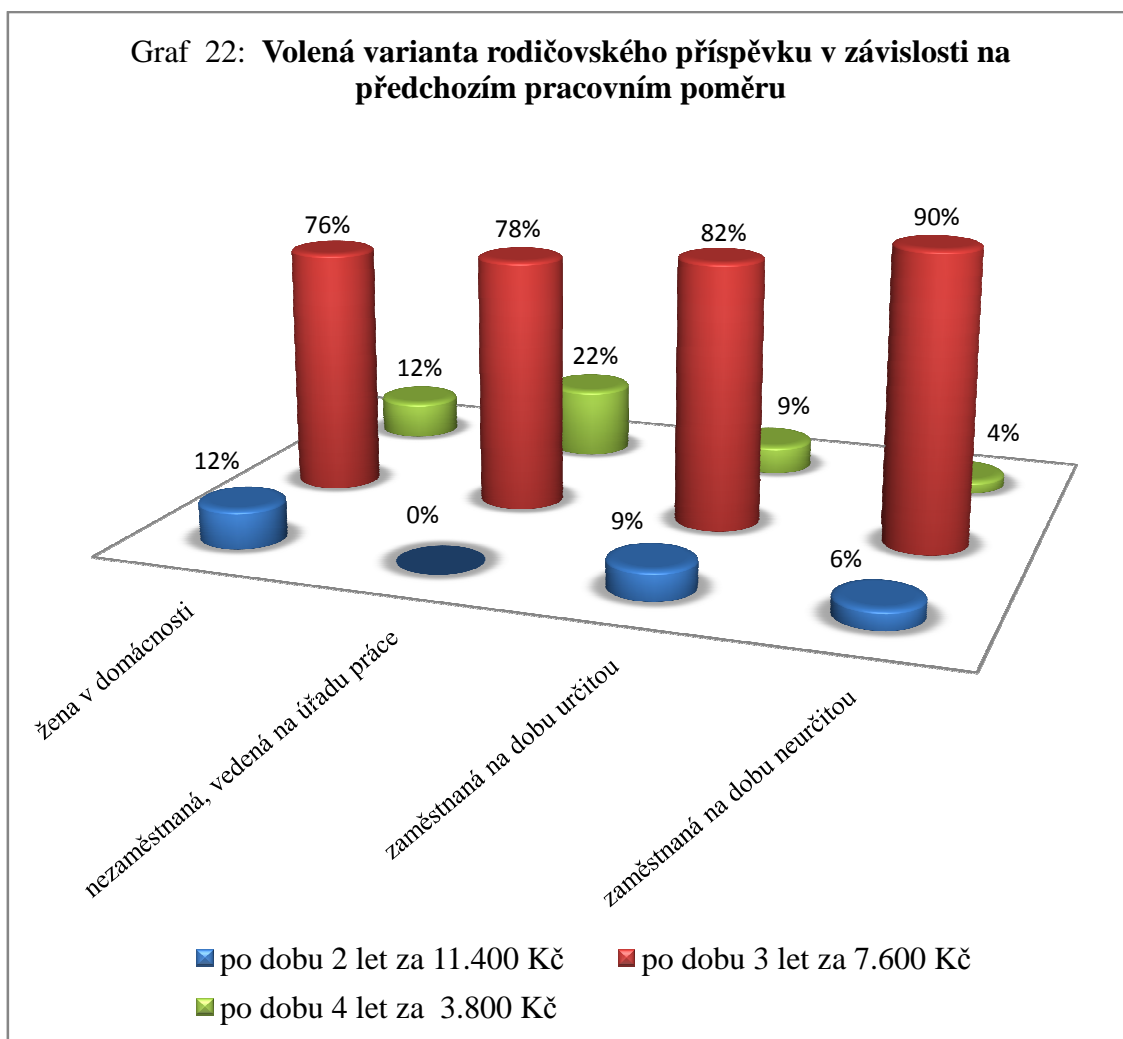
Z 22 respondentek s hrubým výdělkem 14.100-16.000 Kč volila 0 respondentek (0 %) variantu RP po dobu 2 let, 21 respondentek (95 %) variantu RP po dobu 3 let, 1 respondentka (5 %) variantu RP po dobu 4 let.

Z 16 respondentek s hrubým výdělkem 16.100-18.000 Kč volily 2 respondentky (13 %) variantu RP po dobu 2 let, 13 respondentek (81 %) variantu RP po dobu 3 let, 1 respondentka (6 %) variantu RP po dobu 4 let.

Z 12 respondentek s hrubým výdělkem 18.100-20.000 Kč volila 1 respondentka (8 %) variantu RP po dobu 2 let, 11 respondentek (91 %) variantu RP po dobu 3 let, 0 respondentek (0 %) variantu RP po dobu 4 let.

Z 19 respondentek s hrubým výdělkem 20.000 Kč a více volily 4 respondentky (21 %) variantu RP po dobu 2 let, 15 respondentek (79 %) variantu RP po dobu 3 let, 0 respondentek (0 %) variantu RP po dobu 4 let.

Graf 22: Volená varianta rodičovského příspěvku v závislosti na předchozím pracovním poměru

Zdroj: vlastní výzkum

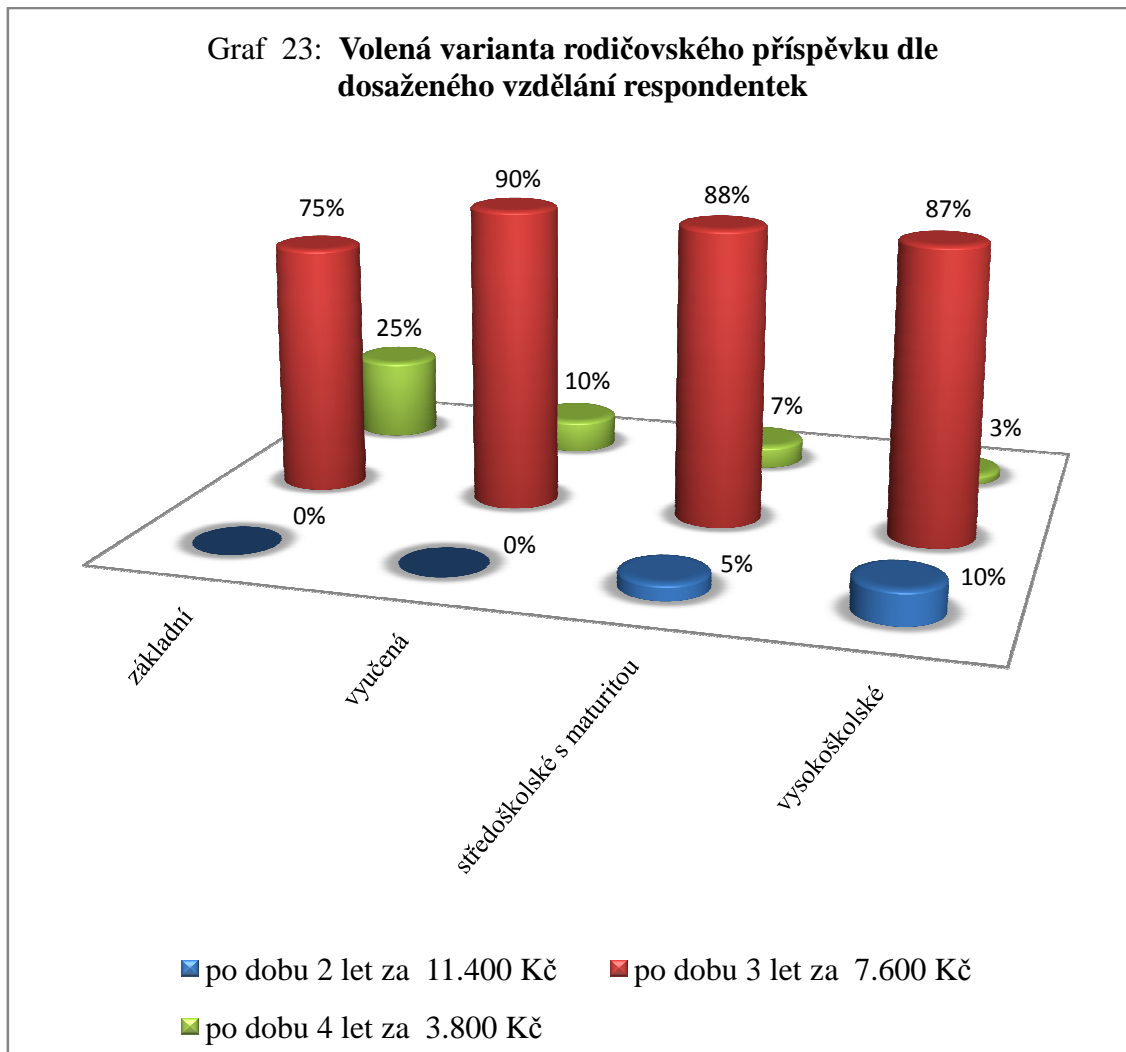
Ze 17 respondentek jejichž pracovní poměr je žena v domácnosti, volily 2 respondentky (12 %) variantu po dobu 2 let, 13 respondentek (76 %) variantu po dobu 3 let, 2 respondentky (12 %) variantu po dobu 4 let.

Z 9 respondentek, jež jsou nezaměstnané, volila 0 respondentek (0 %) variantu po dobu 2 let, 7 respondentek (78 %) variantu po dobu 3 let, 2 respondentky (22 %) variantu po dobu 4 let.

Z 22 respondentek, jejichž pracovní poměr je na dobu určitou, volily 2 respondentky (9 %) variantu po dobu 2 let, 18 respondentek (82 %) variantu po dobu 3 let, 2 respondentky (9 %) variantu po dobu 4 let.

Ze 111 respondentek, jejichž pracovní poměr je na dobu neurčitou, volilo 7 respondentek (6 %) variantu po dobu 2 let, 100 respondentek (90 %) variantu po dobu 3 let, 4 respondentky (4 %) variantu po dobu 4 let.

Graf 23: Volená varianta rodičovského příspěvku dle dosaženého vzdělání respondentek

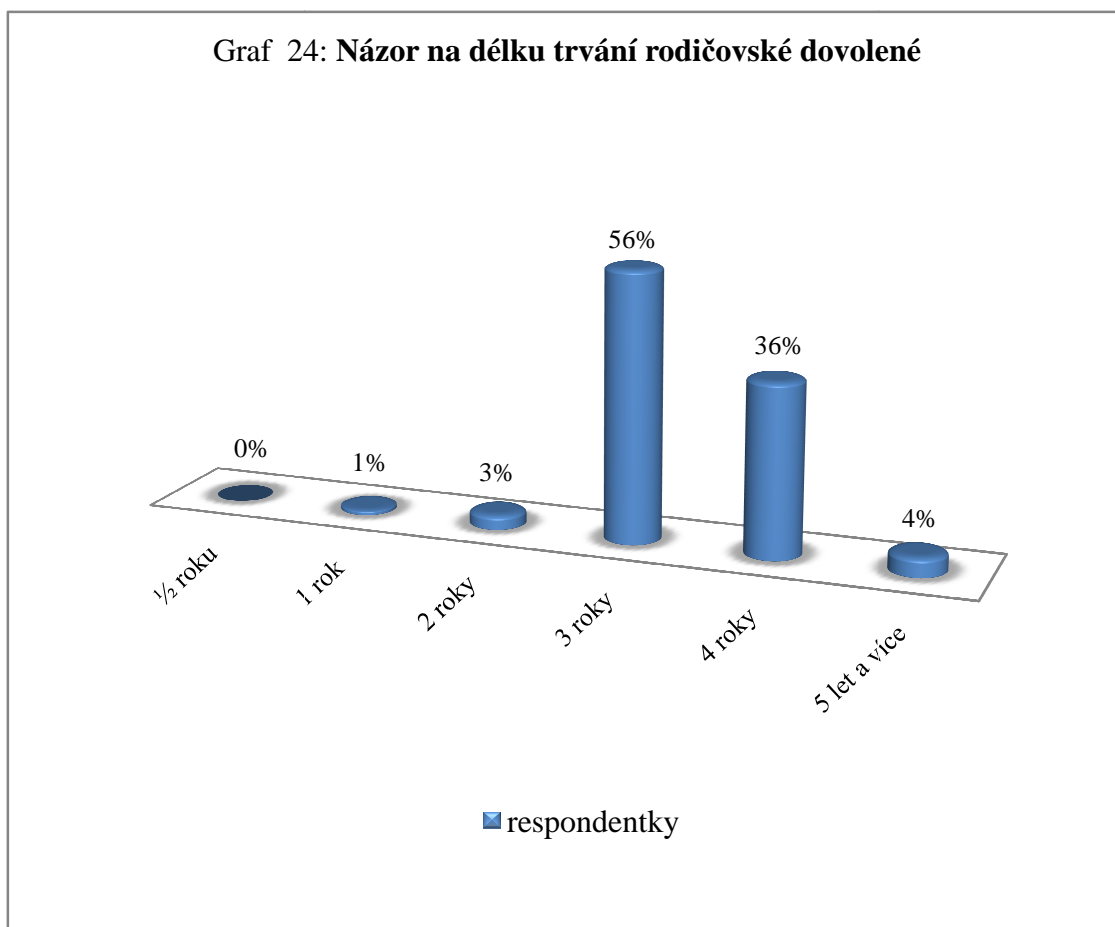
Zdroj: vlastní výzkum

Z 8 respondentek se základním vzděláním volila 0 respondentek (0 %) variantu RP po dobu 2 let, 6 respondentek (75 %) variantu po dobu 3 let, 2 respondentky (25 %) variantu RP po dobu 4 let.

Z 51 respondentek vyučených volila 0 respondentek (0 %) variantu RP po dobu 2 let, 46 respondentek (90 %) variantu po dobu 3 let, 5 respondentek (10 %) variantu RP po dobu 4 let.

Z 61 respondentek se středoškolským vzděláním volily 3 respondentky (5 %) variantu RP po dobu 2 let, 54 respondentek (88 %) variantu po dobu 3 let, 4 respondentky (7 %) variantu RP po dobu 4 let.

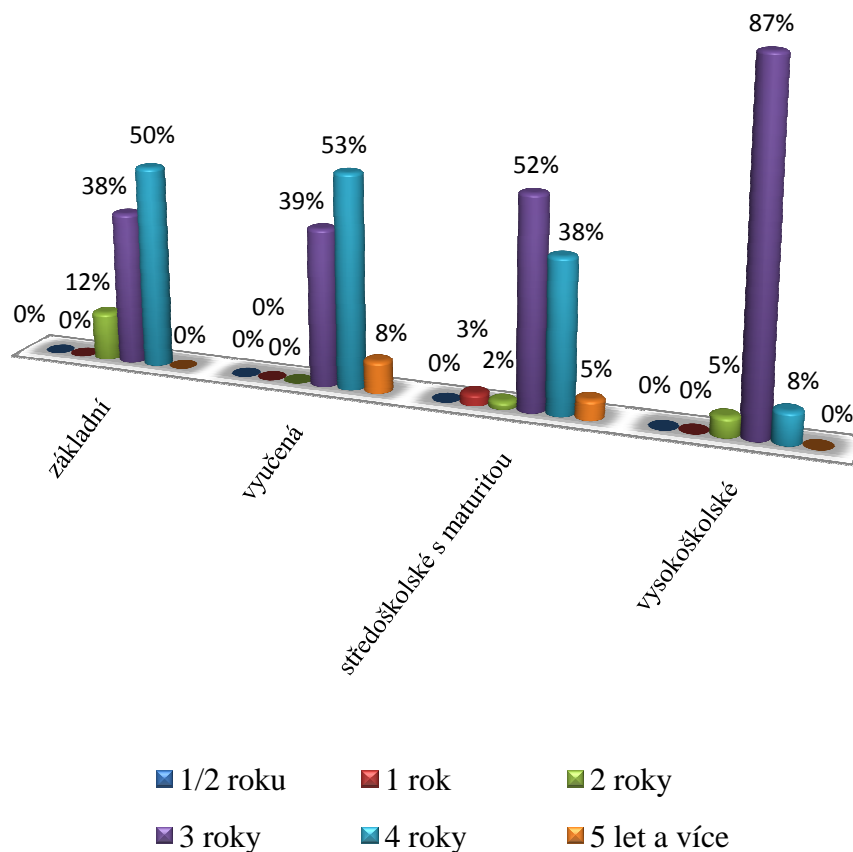
Z 39 respondentek s vysokoškolským vzděláním volily 4 respondentky (10 %) variantu RP po dobu 2 let, 34 respondentek (87 %) variantu po dobu 3 let, 1 respondentka (3 %) variantu RP po dobu 4 let.

Zdroj: vlastní výzkum

Rodičovská dovolená by měla trvat ½ roku zastává 0 respondentek (0 %), rodičovská dovolená by měla trvat 1 rok zastávají 2 respondentky (1 %), rodičovská dovolená by měla trvat 2 roky zastávají 4 respondentky (3 %), rodičovská dovolená by měla trvat 3 roky zastává 89 respondentek (56 %), rodičovská dovolená by měla trvat 4 roky zastává 57 respondentek (36 %), rodičovská dovolená by měla trvat 5 let a více zastává 7 respondentek (4 %).

Graf 25: **Názor na délku rodičovské dovolené dle vzdělání**

Zdroj: vlastní výzkum

Z 8 respondentek se základním vzděláním by uvítala 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 1/2 roku, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 1 rok, 1 respondentka (12 %) délku rodičovské dovolené na 2 roky, 3 respondentky (38 %) délku rodičovské dovolené na 3 roky, 4 respondentky (50 %) délku rodičovské dovolené na 4 roky, 0 respondentek (0%) délku rodičovské dovolené na 5 let a více.

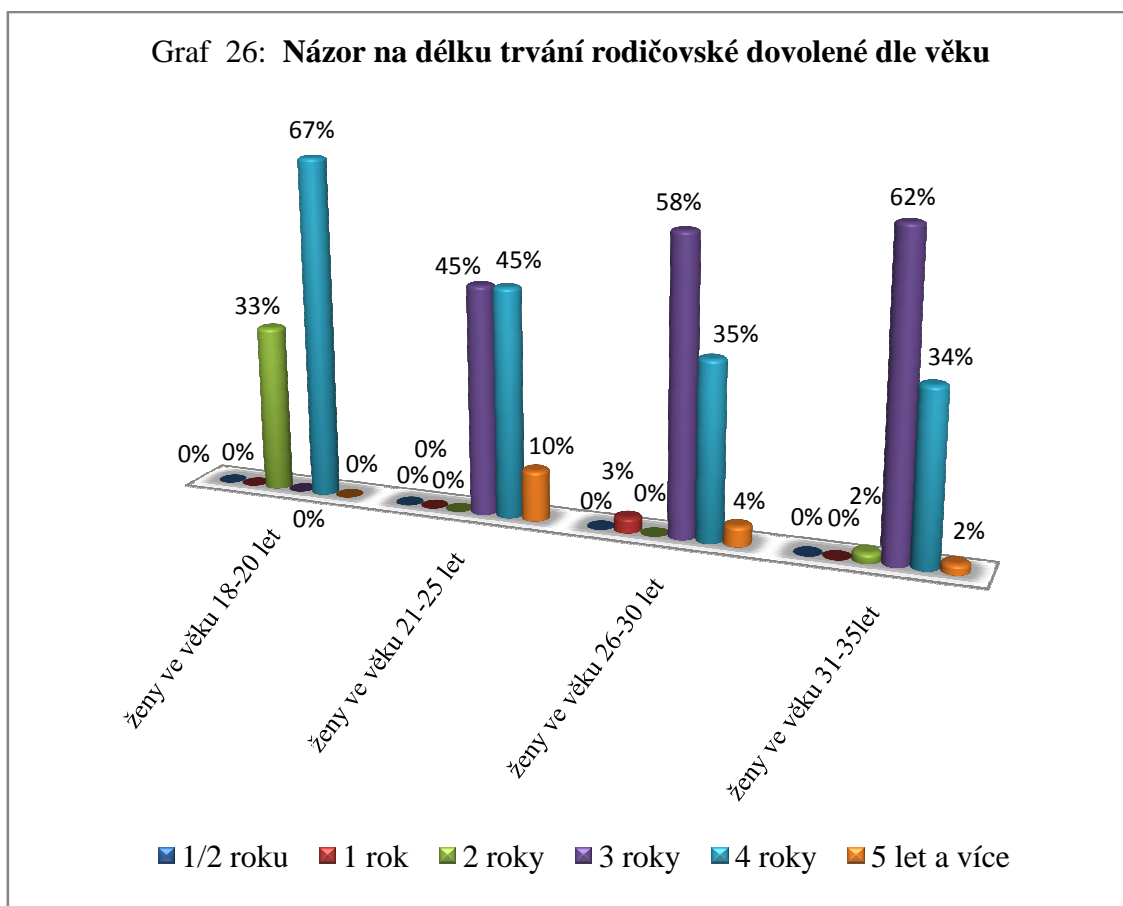
Z 51 respondentek vyučených by uvítala 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 1/2 roku, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 1 rok, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 2 roky, 20 respondentek (39%)

délku rodičovské dovolené na 3 roky, 27 respondentek (53 %) délku rodičovské dovolené na 4 roky, 4 respondentky (8 %) délku rodičovské dovolené na 5 let a více.

Z 61 respondentek se středoškolským vzděláním by uvítala 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na ½ roku, 2 respondentky (3 %) délku rodičovské dovolené na 1 rok, 1 respondentka (2 %) délku rodičovské dovolené na 2 roky, 32 respondentek (52 %) délku rodičovské dovolené na 3 roky, 23 respondentek (38 %) délku rodičovské dovolené na 4 roky, 3 respondentky (5 %) délku rodičovské dovolené na 5 let a více.

Z 39 respondentek s vysokoškolským vzděláním by uvítala 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na ½ roku, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 1 rok, 2 respondentky (5 %) délku rodičovské dovolené na 2 roky, 34 respondentek (87 %) délku rodičovské dovolené na 3 roky, 3 respondentky (8 %) délku rodičovské dovolené na 4 roky, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 5 let a více.

Graf 26: Názor na délku trvání rodičovské dovolené dle věku

Zdroj: vlastní výzkum

Ze 3 respondentek ve věku 18 – 20 let by uvítala 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na ½ roku, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 1 rok, 1 respondentka (33 %) délku rodičovské dovolené na 2 roky, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 3 roky, 2 respondentky (67 %) délku rodičovské dovolené na 4 roky, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 5 let a více.

Z 20 respondentek ve věku 21 – 25 let by uvítala 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na ½ roku, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 1 rok, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 2 roky, 9 respondentek (45 %) délku rodičovské dovolené na 3 roky, 9 respondentek (45 %) délku rodičovské dovolené na 4 roky, 2 respondentky (10 %) délku rodičovské dovolené na 5 let a více.

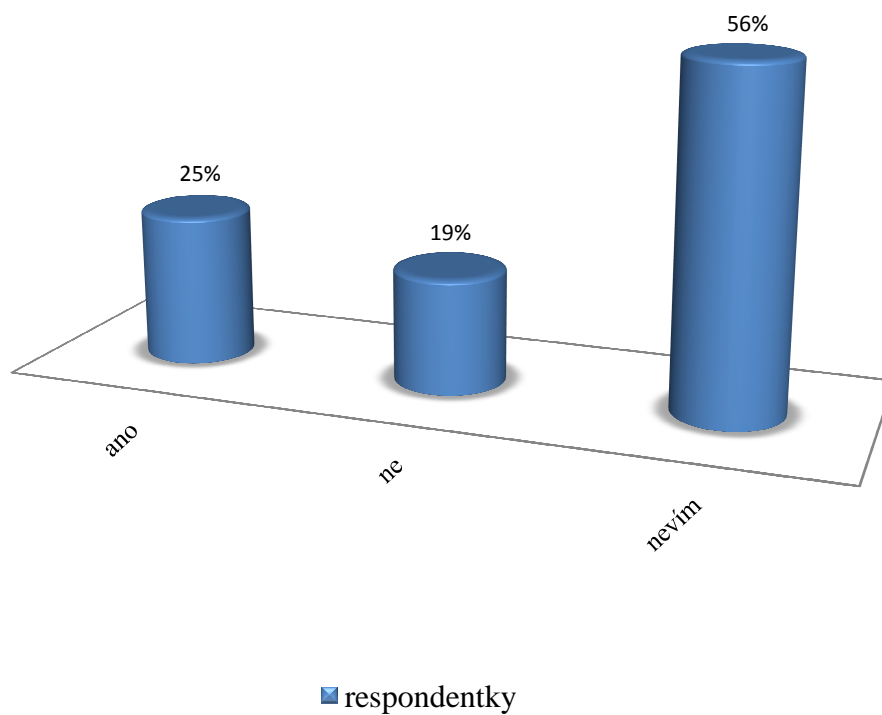
Ze 71 respondentek ve věku 26 - 30 let by uvítala 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na ½ roku, 2 (3 %) respondentky délku rodičovské dovolené na 1 rok, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 2 roky, 41 respondentek (58 %) délku rodičovské dovolené na 3 roky, 25 respondentek (35 %) délku rodičovské dovolené na 4 roky, 3 respondentky (4 %) délku rodičovské dovolené na 5 let a více.

Z 53 respondentek ve věku 31 - 35 let by uvítala 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na ½ roku, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 1 rok, 1 respondentka (2 %) délku rodičovské dovolené na 2 roky, 33 respondentek (62 %) délku rodičovské dovolené na 3 roky, 18 respondentek (34 %) délku rodičovské dovolené na 4 roky, 1 respondentka (2 %) délku rodičovské dovolené na 5 let a více.

Z 11 respondentek ve věku 36 - 40 let by uvítala 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na ½ roku, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 1 rok, 2 respondentky (18 %) délku rodičovské dovolené na 2 roky, 6 respondentek (55 %) délku rodičovské dovolené na 3 roky, 3 respondentky (27 %) délku rodičovské dovolené na 4 roky, 0 respondentek (0 %) délku rodičovské dovolené na 5 let a více.

1 respondentka ve věku 41 let a více by uvítala délku rodičovské dovolené na 4 roky (tj. 100 %).

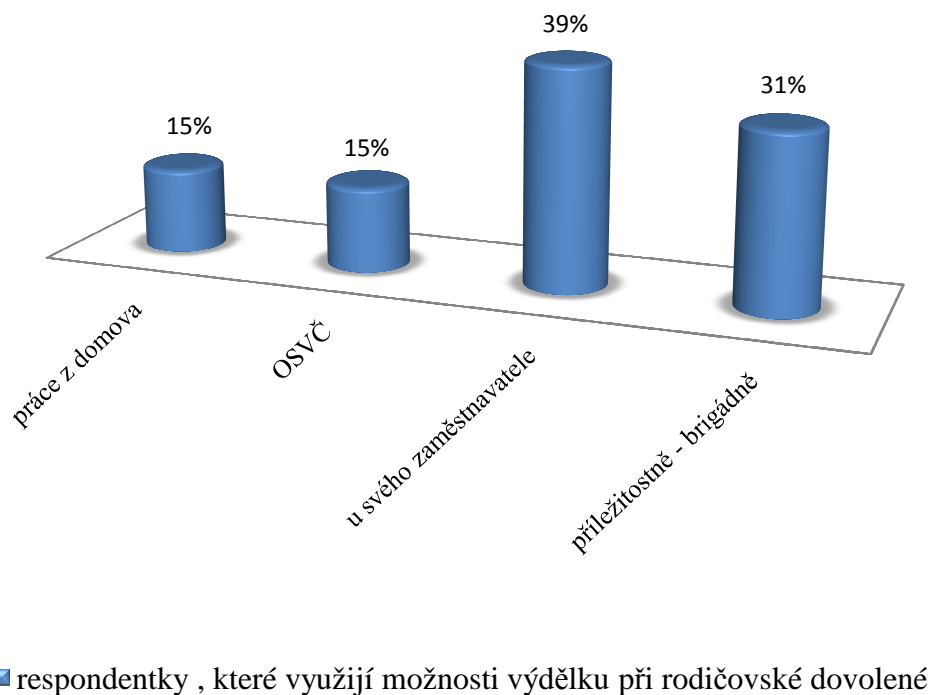
Graf 27: Možnost využití výdělku na rodičovské dovolené

Zdroj: vlastní výzkum

Možnosti výdělku při rodičovské dovolené využije 39 respondentek (25 %), 30 respondentek (19 %) jí nevyužije a 90 respondentek (56 %) neví, zda jí využije.

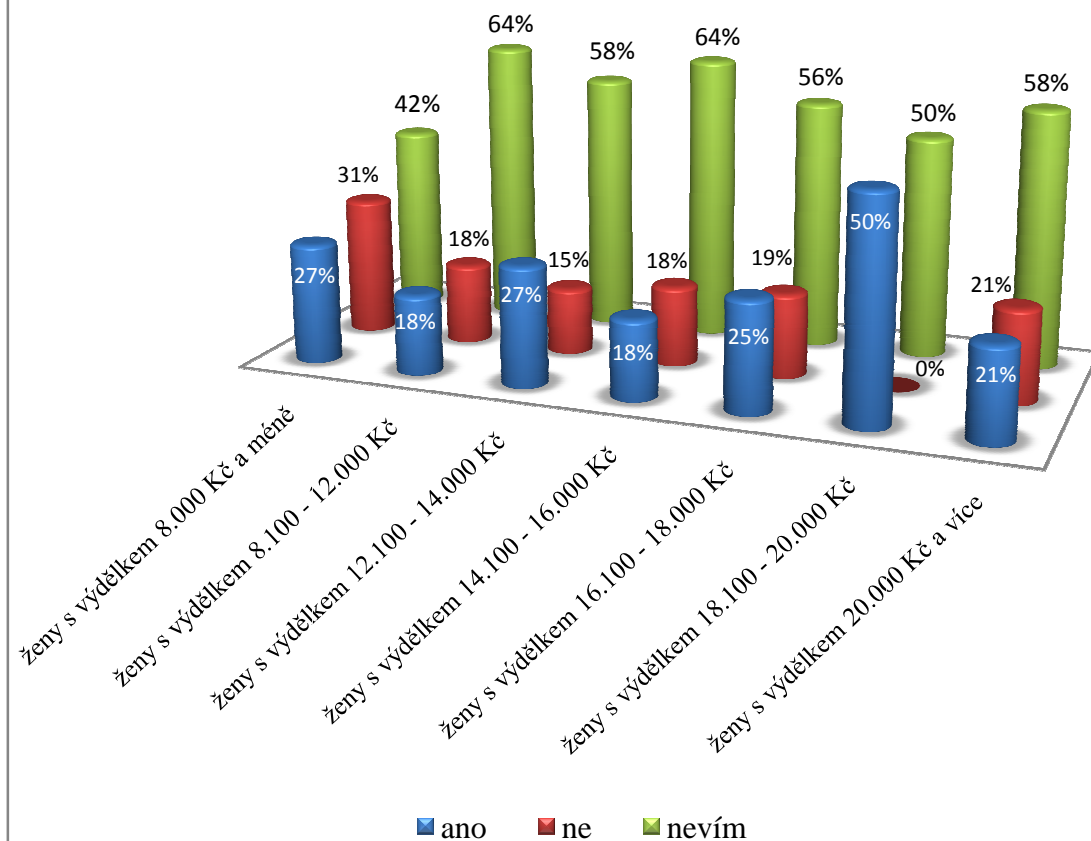
Graf 28: Flexibilní pracovní doba při rodičovské dovolené

Zdroj: vlastní výzkum

Z 39 respondentek, které využijí možnosti výdělků při rodičovské dovolené, bude 6 respondentek (15 %) pracovat z domova, 6 respondentek (15 %) bude pracovat jako OSVČ, 15 respondentek (39 %) využije možnosti flexibilní pracovní doby u svého zaměstnavatele, 12 respondentek (31 %) bude pracovat příležitostně- brigádně.

Graf 29: Využití možnosti výdělku na rodičovské dovolené v závislosti na předchozím příjmu

Zdroj: vlastní výzkum

Z 26 respondentek s výdělkem 8.000 Kč a méně 7 respondentek (27 %) využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 8 respondentek (31 %) nevyužije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 11 respondentek (42 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

Z 38 respondentek s výdělkem 8.100 - 12.000 Kč 7 respondentek (18 %) využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 7 respondentek (18 %) nevyužije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 24 respondentek (64 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

Z 26 respondentek s výdělkem 12.100 - 14.000 Kč 7 respondentek (27 %) využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 4 respondentky (15 %) nevyužijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 15 respondentek (58 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

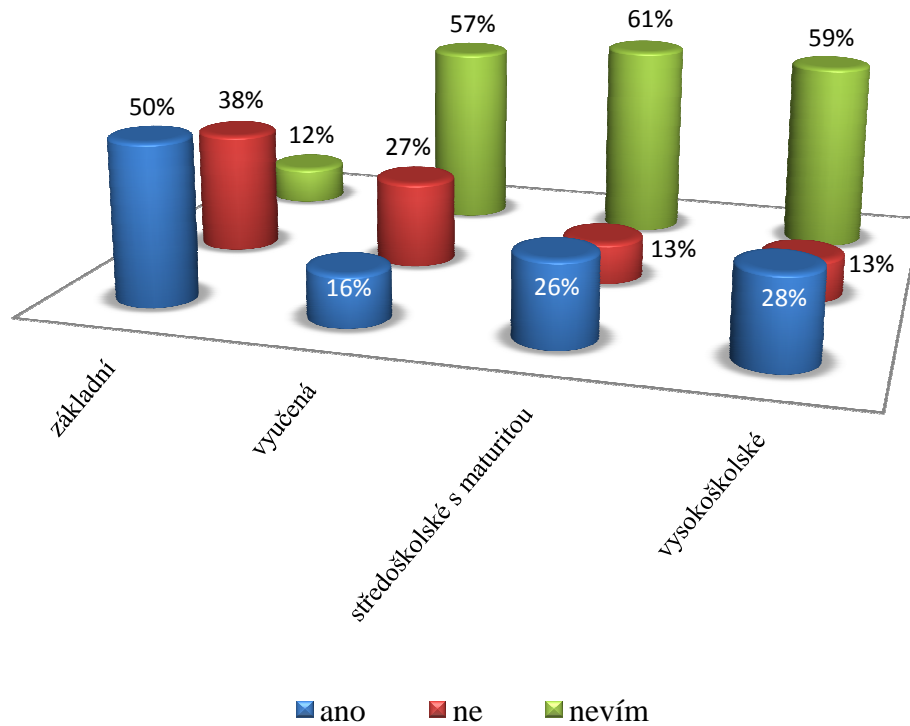
Z 22 respondentek s výdělkem 14.100 - 16.000 Kč 4 respondentky (18 %) využijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 4 respondentky (18 %) nevyužijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 14 respondentek (64 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

Z 16 respondentek s výdělkem 16.100 - 18.000 Kč 4 respondentky (25 %) využijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 3 respondentky (19 %) nevyužijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 9 respondentek (56 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

Z 12 respondentek s výdělkem 18.100 - 20.000 Kč 6 respondentek (50 %) využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 0 respondentek (0 %) nevyužije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 6 respondentek (50 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

Z 19 respondentek s výdělkem 20.000 Kč a více 4 respondentky (21 %) využijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 4 respondentky (21 %) nevyužijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 11 respondentek (58 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

Graf 30: Využití možnosti výdělku na rodičovské dovolené v závislosti na dosaženém vzdělání

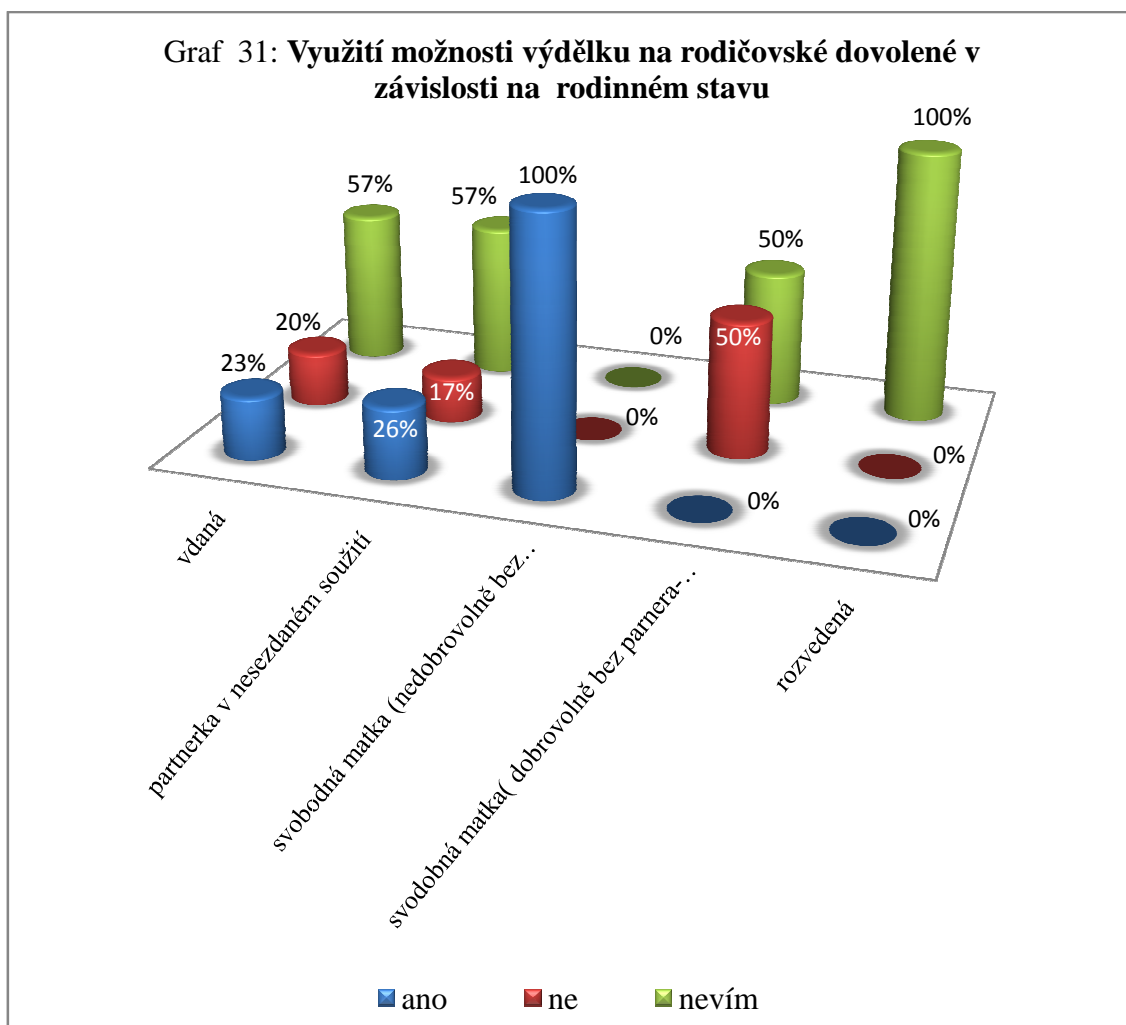
Zdroj: vlastní výzkum

Z 8 respondentek se základním vzděláním 4 respondentky (50 %) využijí možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 3 respondentky (38 %) nevyužijí možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 1 respondentka (12 %) neví, zda využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené.

Z 51 respondentek vyučených 8 respondentek (16 %) využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 14 respondentek (27 %) nevyužije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 29 respondentek (57 %) neví, zda využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené.

Z 61 respondentek se středoškolským vzděláním 16 respondentek (26 %) využije možnosti výtědku při rodičovské dovolené, 8 respondentek (13 %) nevyužije možnosti výtědku při rodičovské dovolené, 37 respondentek (61 %) neví, zda využije možnosti výtědku při rodičovské dovolené.

Z 39 respondentek s vysokoškolským vzděláním 11 respondentek (28 %) využije možnosti výtědku při rodičovské dovolené, 5 respondentek (13 %) nevyužije možnosti výtědku při rodičovské dovolené, 23 respondentek (59 %) neví, zda využije možnosti výtědku při rodičovské dovolené.

Zdroj: vlastní výzkum

Z 99 vdaných respondentek 23 respondentek (23 %) využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 20 respondentek (20 %) nevyužije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 56 respondentek (57 %) neví, zda využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené.

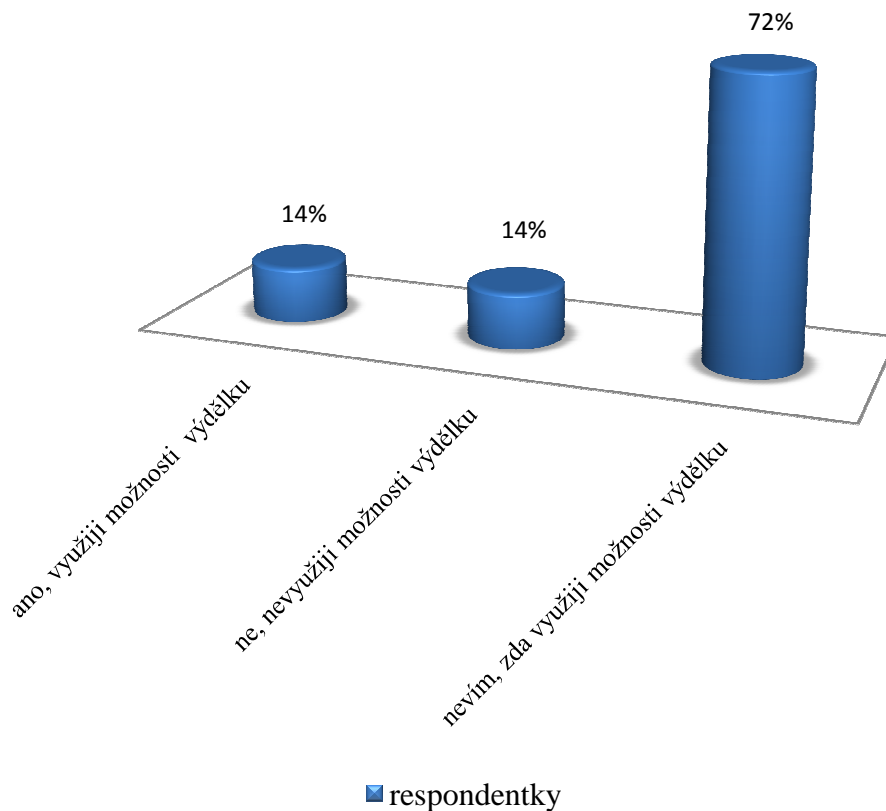
Z 53 respondentek v nesezdaném soužití 14 respondentek (26 %) využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 9 respondentek (17 %) nevyužije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 30 respondentek (57 %) neví, zda využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené.

Ze 2 respondentek - svobodných matek (nedobrovolně bez partnera) 2 respondentky (100 %) využijí možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 0 respondentek (0 %) nevyužije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 0 respondentek (0 %) neví, zda využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené.

Ze 2 respondentek - svobodných matek (dobrovolně bez partnera) 0 respondentek (0 %) využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 1 respondentka (50 %) nevyužije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 1 respondentka (50 %) neví, zda využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené.

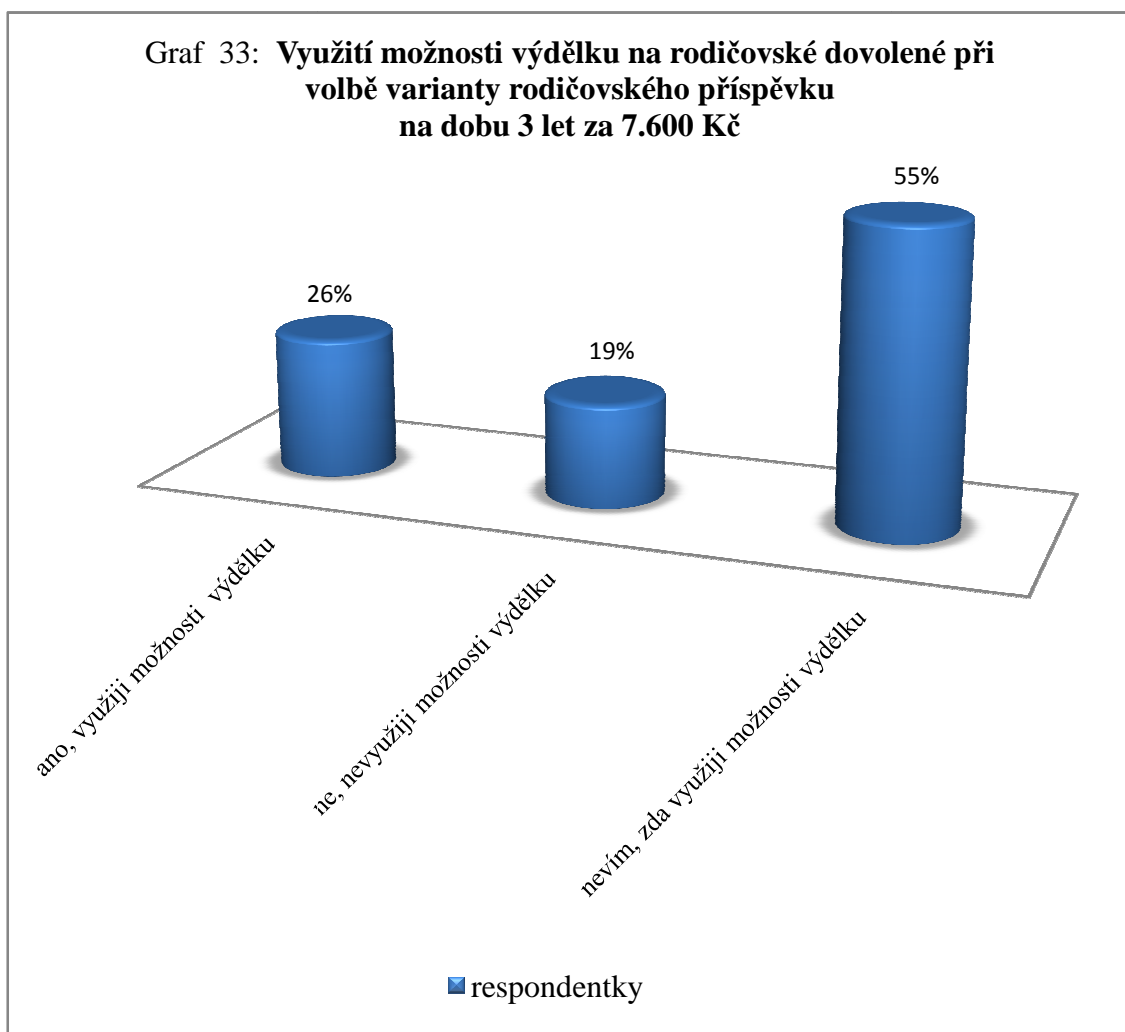
Ze 3 rozvedených respondentek 0 respondentek (0 %) využije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 0 respondentek (0 %) nevyužije možnosti výdělku při rodičovské dovolené, 3 respondentky (100 %) neví, zda využijí možnosti výdělku při rodičovské dovolené.

Graf 32: Využití možnosti výdělku na rodičovské dovolené při volbě varianty rodičovského příspěvku na dobu 2 let za 11.400 Kč

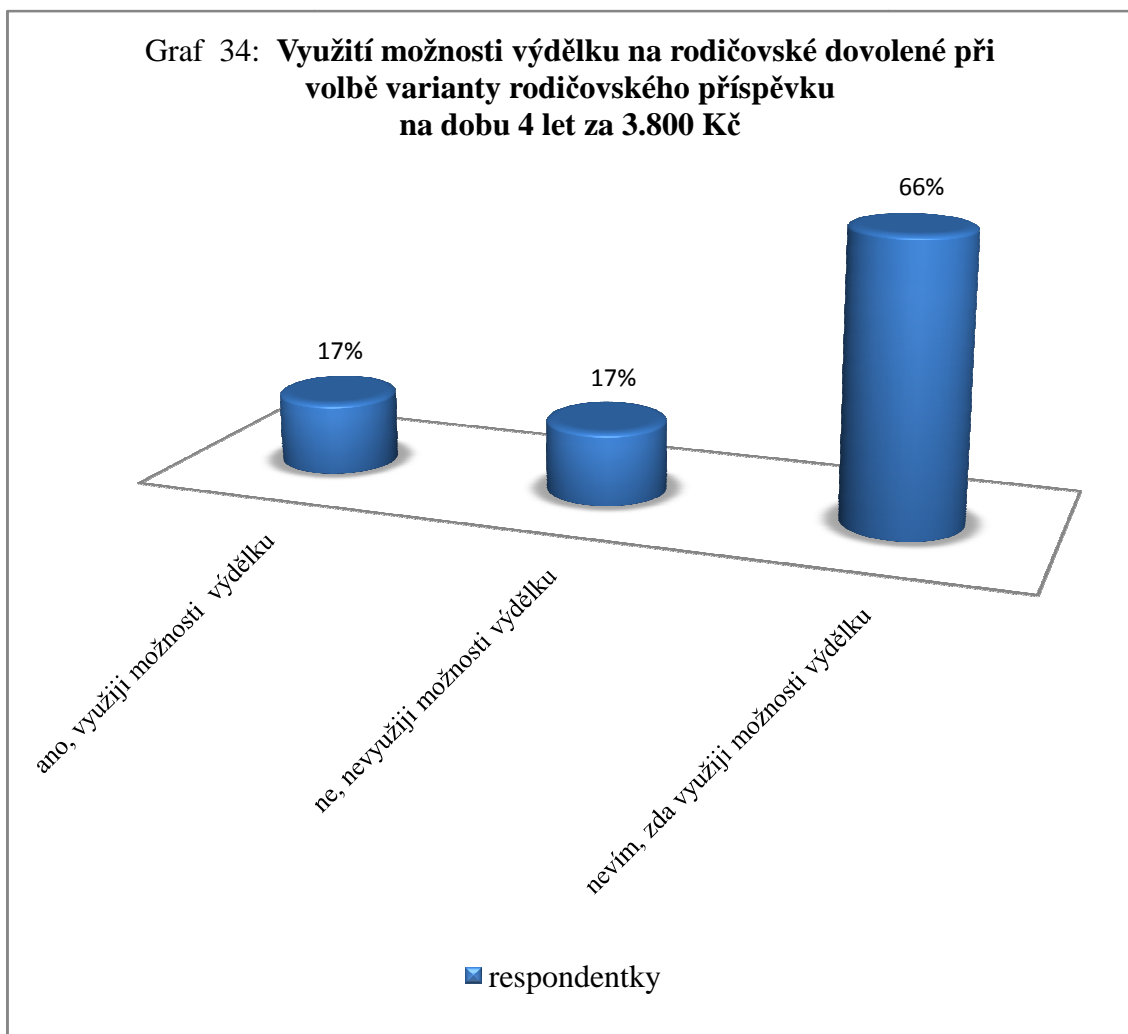
Zdroj: vlastní výzkum

Ze 7 respondentek, které volily variantu rodičovského příspěvku na dobu 2 let za 11.400 Kč, 1 respondentka (14 %) využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 1 respondentka (14 %) nevyžije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 5 respondentek (72 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

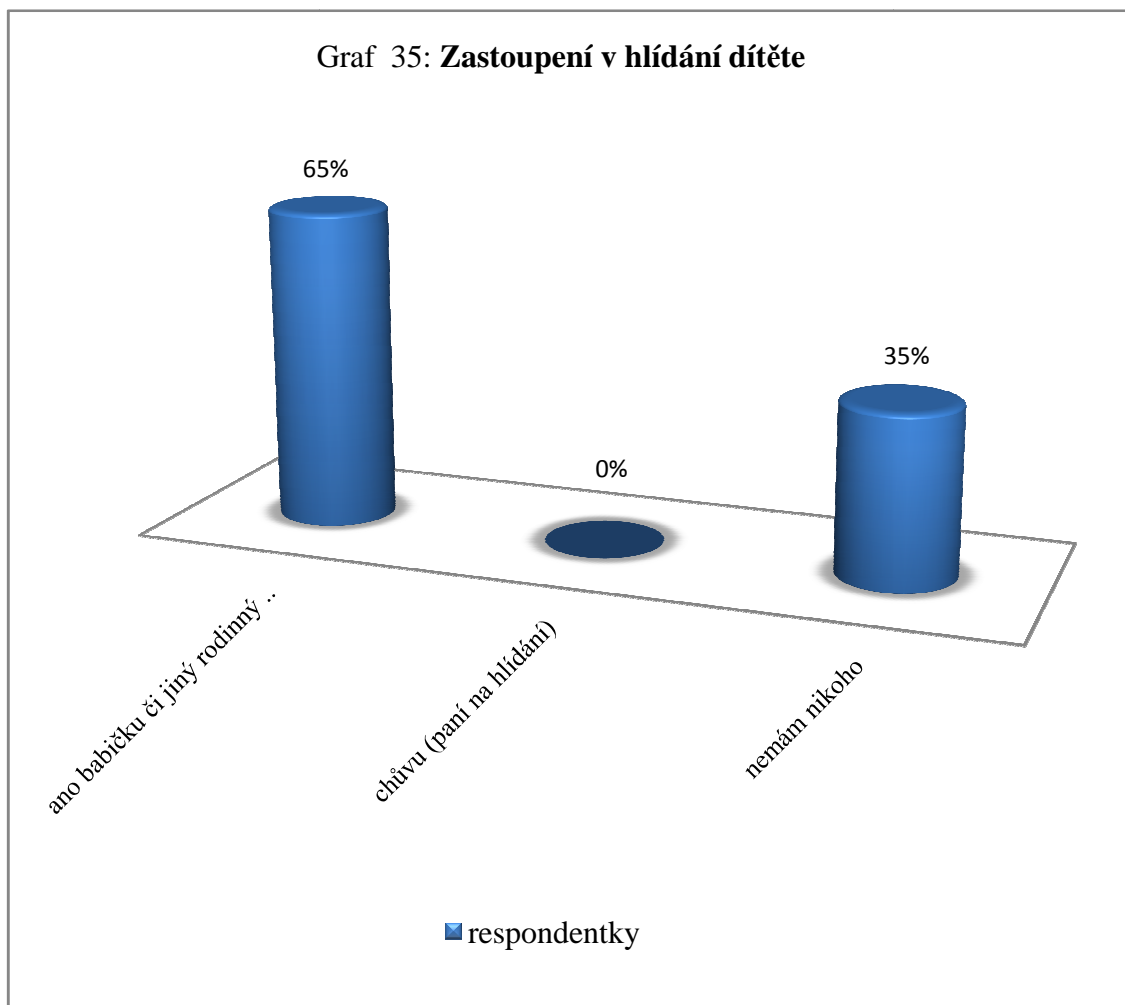
Zdroj: vlastní výzkum

Ze 140 respondentek, které volily variantu rodičovského příspěvku na dobu 3 let za 7.600 Kč, 36 respondentek (26 %) využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 27 respondentek (19 %) nevyžije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 77 respondentek (55 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

Zdroj: vlastní výzkum

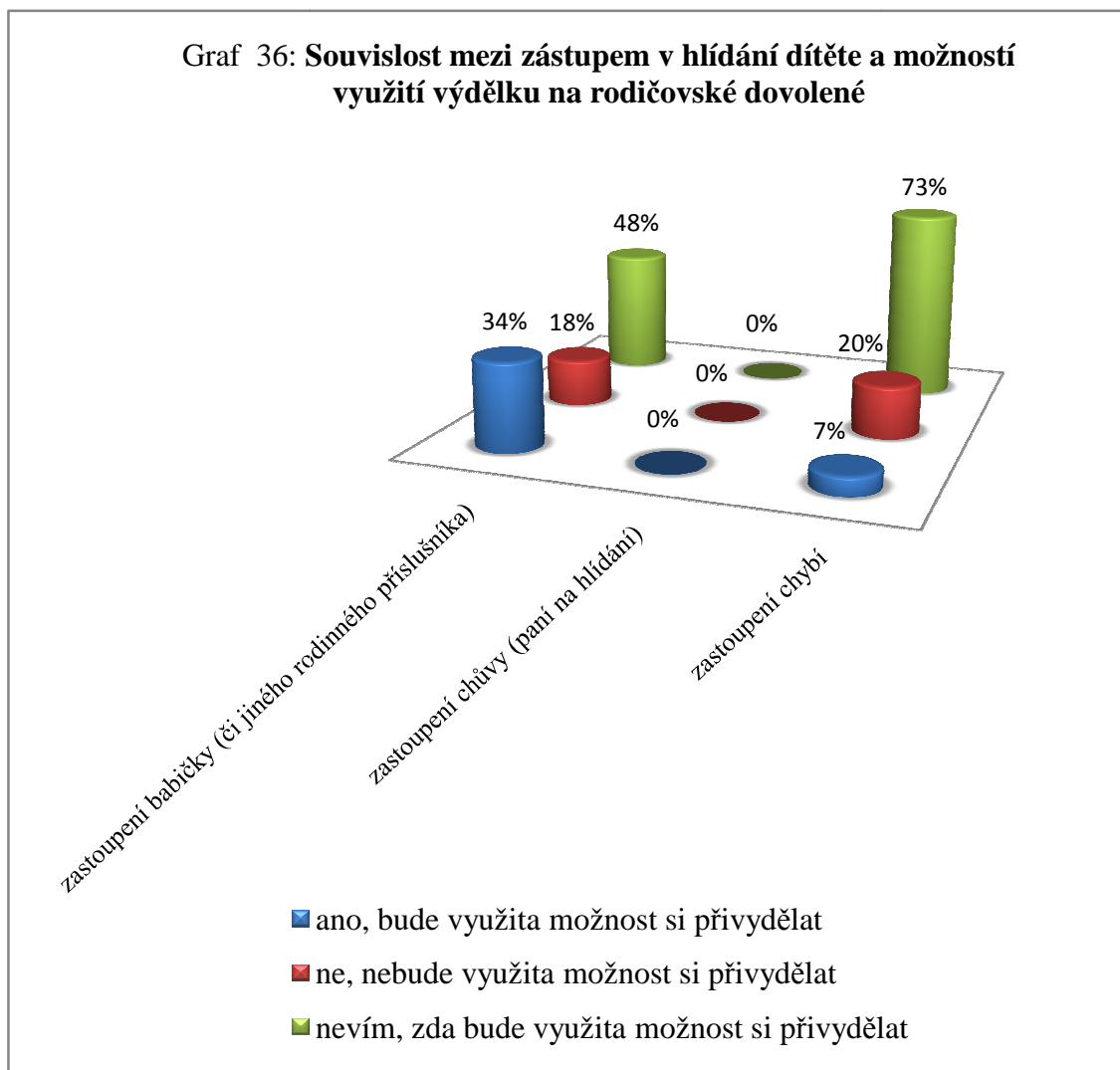
Z 12 respondentek, které volily variantu rodičovského příspěvku na dobu 4 let za 3.800 Kč, 2 respondentky (17 %) využijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 2 respondentky (17 %) nevyžijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 8 respondentek (66 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

Zdroj: vlastní výzkum

Ze 159 respondentek 103 respondentek (65 %) zastoupí v hlídání dítěte babička či jiný rodinný příslušník, 0 respondentek (0 %) zastoupí v hlídání dítěte chůva, 56 respondentek (35 %) nemá zastoupení v hlídání dítěte.

Graf 36: Souvislost mezi zástupem v hlídání dítěte a možností využití výdělků na rodičovské dovolené

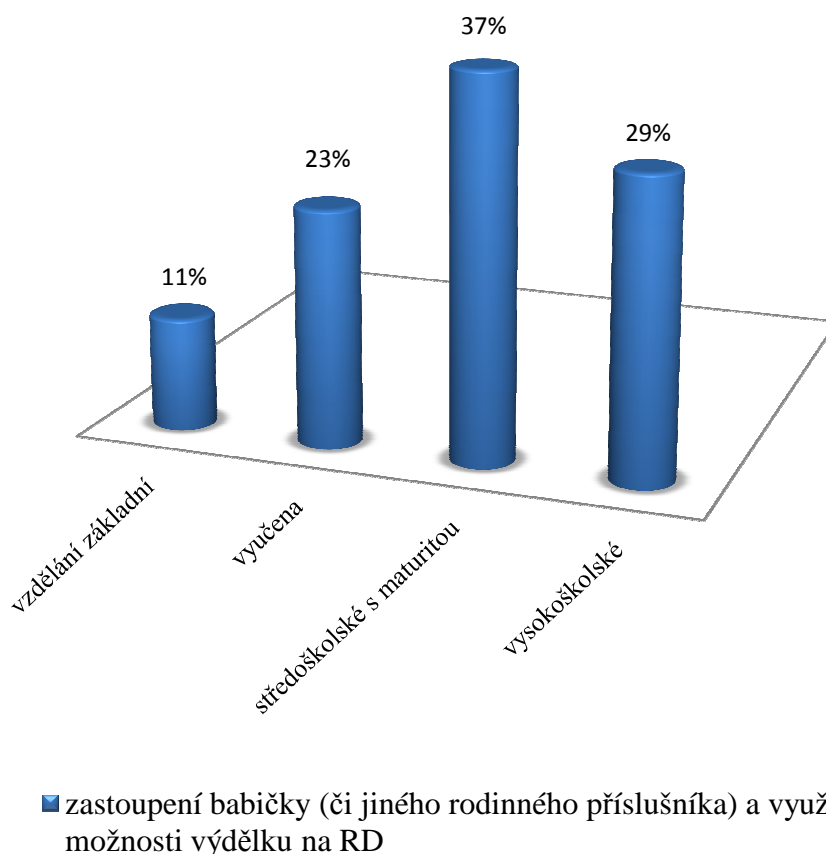
Zdroj: vlastní výzkum

Ze 103 respondentek, které mají zastoupení v hlídání dítěte, 35 respondentek (34 %) využije možnosti výdělků na rodičovské dovolené, 19 respondentek (18 %) nevyžije možnosti výdělků na rodičovské dovolené, 49 respondentek (48 %) neví, zda využije možnosti výdělků na rodičovské dovolené.

Žádnou respondentku nezastoupí v hlídání dítěte chůva.

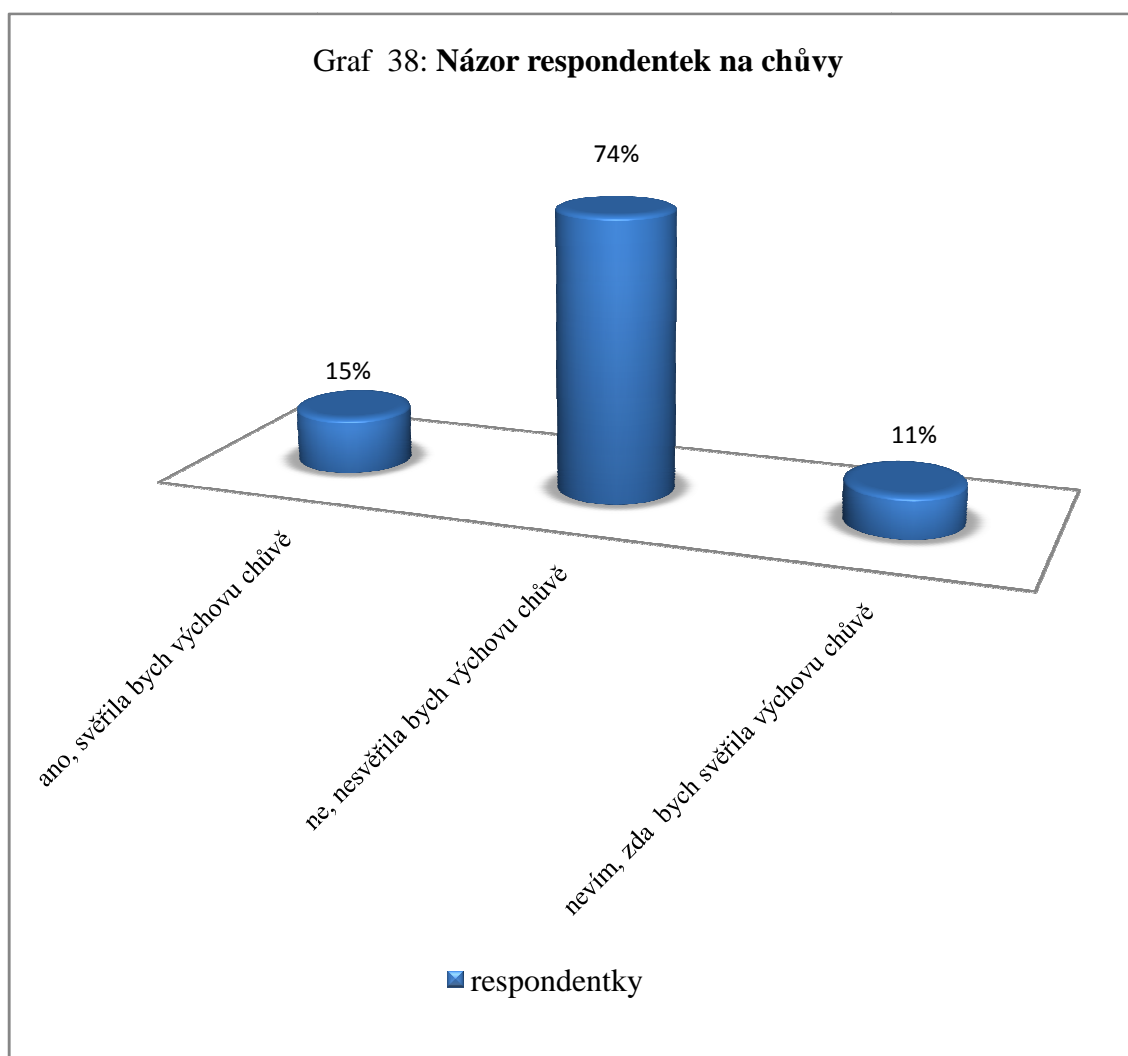
Z 56 respondentek, které nemají zastoupení v hlídání dítěte, 4 respondentky (7 %) využijí možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 11 respondentek (20 %) nevyužije možnosti výdělku na rodičovské dovolené, 41 respondentek (73 %) neví, zda využije možnosti výdělku na rodičovské dovolené.

Graf 37: Souvislost mezi zástupem v hlídání dítěte a možností využití výtěžku na rodičovské dovolené vzhledem ke vzdělání

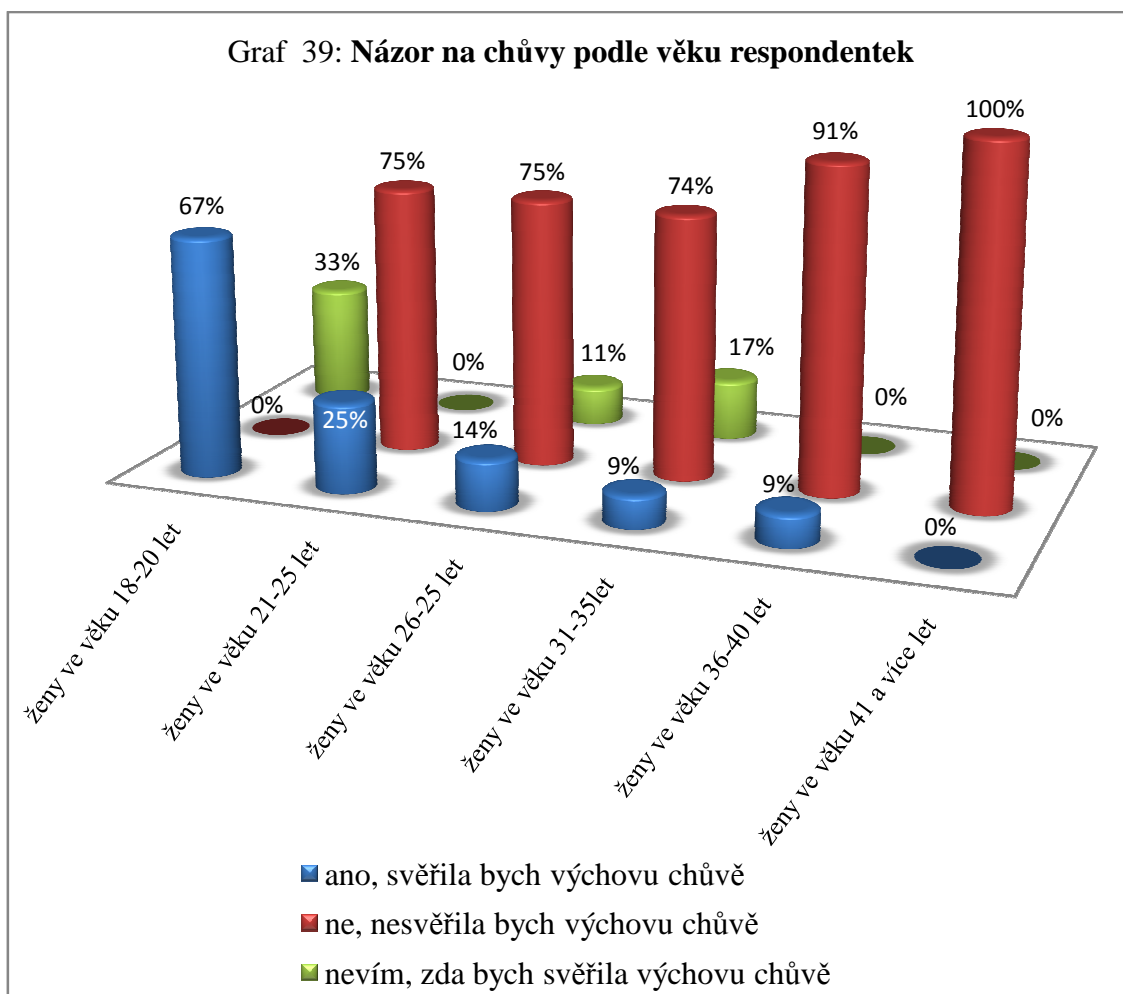
Zdroj: vlastní výzkum

Z 35 respondentek, které mají zastoupení v hlídání dítěte a využijí možnosti výtěžku na rodičovské dovolené, mají 4 respondentky (11 %) základní vzdělání, 8 respondentek (23 %) je vyučena, 13 respondentek (37 %) má středoškolské vzdělání, 10 respondentek (29 %) má vysokoškolské vzdělání.

Zdroj: vlastní výzkum

Ze 159 respondentek by 23 respondentek (15 %) svěřilo výchovu svých dětí chůvě, 118 respondentek (74 %) by nesvěřilo výchovu svých dětí chůvě, 18 respondentek (11 %) neví, zda by svěřilo výchovu svých dětí chůvě.

Zdroj: vlastní výzkum

Ze 3 respondentek ve věku 18 - 20 let by 2 respondentky (67 %) svěřily výchovu svých dětí chůvě, 0 respondentek (0 %) by nesvěřila výchovu svých dětí chůvě, 1 respondentka (33 %) neví, zda by svěřila výchovu svých dětí chůvě.

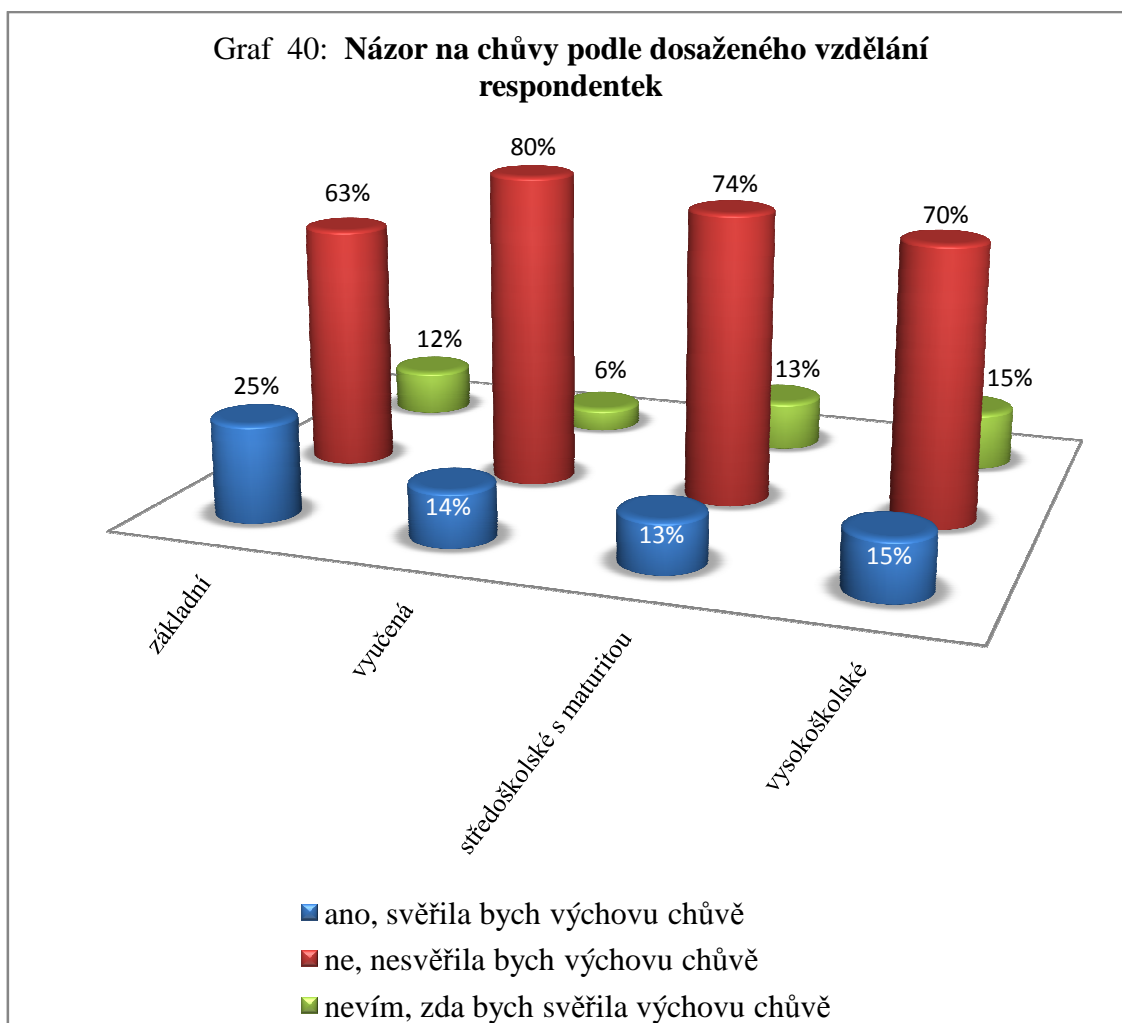
Z 20 respondentek ve věku 21 - 25 let by 5 respondentek (25 %) svěřilo výchovu svých dětí chůvě, 15 respondentek (75 %) by nesvěřilo výchovu svých dětí chůvě, 0 respondentek (0 %) neví, zda by svěřila výchovu svých dětí chůvě.

Ze 71 respondentek ve věku 26 - 30 let by 10 respondentek (14 %) svěřilo výchovu svých dětí chůvě, 53 respondentek (75 %) by nesvěřilo výchovu svých dětí chůvě, 8 respondentek (11 %) neví, zda by svěřilo výchovu svých dětí chůvě.

Z 53 respondentek ve věku 31 - 35 let by 5 respondentek (9 %) svěřilo výchovu svých dětí chůvě, 39 respondentek (74 %) by nesvěřilo výchovu svých dětí chůvě, 9 respondentek (17 %) neví, zda by svěřilo výchovu svých dětí chůvě.

Z 11 respondentek ve věku 36 - 40 let by 1 respondentka (9 %) svěřila výchovu svých dětí chůvě, 10 respondentek (91 %) by nesvěřilo výchovu svých dětí chůvě, 0 respondentek (0 %) neví, zda by svěřila výchovu svých dětí chůvě.

1 respondentka ve věku 41 a více let by nesvěřila výchovu svých dětí chůvě (tj. 100 %).

Zdroj: vlastní výzkum

Z 8 respondentek se základním vzděláním by 2 respondentky (25 %) svěřily výchovu svých dětí chůvě, 5 respondentek (63 %) by nesvěřilo výchovu svých dětí chůvě, 1 respondentka (12%) neví, zda by svěřila výchovu svých dětí chůvě.

Z 51 respondentek vyučených by 7 respondentek (14 %) svěřilo výchovu svých dětí chůvě, 41 respondentek (80 %) by nesvěřilo výchovu svých dětí chůvě, 3 respondentky (6 %) neví, zda by svěřily výchovu svých dětí chůvě.

Z 61 respondentek se středoškolským vzděláním by 8 respondentek (13 %) svěřilo výchovu svých dětí chůvě, 45 respondentek (74 %) by nesvěřilo výchovu svých dětí chůvě, 8 respondentek (13 %) neví, zda by svěřilo výchovu svých dětí chůvě.

Z 39 respondentek s vysokoškolským vzděláním by 6 respondentek (15 %) svěřilo výchovu svých dětí chůvě, 27 respondentek (70 %) by nesvěřilo výchovu svých dětí chůvě, 6 respondentek (15 %) neví, zda by svěřilo výchovu svých dětí chůvě.

Žádná respondentka nevyjádřila své připomínky a návrhy, pro které byl vymezen prostor v otázce č.12.

5. DISKUSE

Cílem výzkumu bylo zmapovat volbu variant rodičovského příspěvku a důvody této volby jako odezvu na novou reformu rodičovské dovolené a rodičovského příspěvku, která byla uvedena v platnost 1.1.2008. Tato reforma má umožnit čerpání rodičovského příspěvku v průběhu kratšího, nebo naopak delšího období.

Z výzkumu také vyplývá, že věková hranice žen, které nejvíce rodí, se nachází mezi 26. – 35. rokem jejich života. Názorně to ukazuje graf 1. Vdané ženy byly zastoupeny ve věkové hranici 26 - 35 let. Další forma rodinného stavu, která převažovala, byla „partnerka v nesezdaném soužití – žije s partnerem bez manželství“. Tato forma soužití je rovnoměrně rozložena ve věkových skupinách 21 - 40 let. Ostatní netradiční formy párového soužití jsou zastoupeny již v menší míře. Dokumentují to grafy 3 – 7. Toto zjištění koresponduje také se sociologickými výzkumy, jak uvádějí Chaloupková (12) a Možný (32). Podle Krebse (15) se věk lidí zvyšuje v době uzavření prvního sňatku. Mladí lidé sice preferují tradiční formu manželství, ale stále více přibývá těch, kteří z nejrůznějších důvodů volí partnerskou formu dlouhodobého soužití a jiné netradiční formy párového soužití. Na takto zvolenou formu partnerského života mohou mít vliv podle mého názoru také média a časopisy. Paulína Tabery (41) ve své sociologické studii došla k závěru, že v mužských časopisech je manželský vztah představován jako ztráta svobody. Nabízeny jsou formy singel nebo nesezdané soužití, přičemž žena je mediálně představována jako sexuální objekt a pečovatelka. Naproti tomu v ženských časopisech je manželství upřednostňováno. Je ale spojeno s rodinou a s prací. Výsledkem je stres, na který jsou však ihned nabízena řešení. Tudíž i časopisy mohou hrát roli v socializaci mladých jedinců, kterým jsou takto předkládány vzory pro jejich život.

Výzkum se dále zabýval dosaženým vzděláním respondentek, jejich pracovním poměrem a výší hrubé mzdy. Tyto proměnné (vzdělání, pracovní poměr, hrubá mzda) byly sledovány v závislosti na výběru varianty rodičovského příspěvku. Graf 8 ukazuje, že převažovaly respondentky se středoškolským vzděláním, potom následovaly vyučené a vysokoškolsky vzdělané a nejméně pak se základním vzděláním. Dále bylo sledováno

dosažené vzdělání ve věkových skupinách. Vysokoškolsky vzdělané ženy přibývají s rostoucím věkem, jak ukazuje graf 9 – 13. Tuto skutečnost také popisuje Kulhavý (21). Graf 14 znázorňuje pracovní poměr dotázaných. Nejméně respondentek bylo vedených na úřadu práce, nejvíce pak zaměstnaných v pracovním poměru na dobu neurčitou. Myslím si, že tento graf neodpovídá realitě. Pro zkoumání zaměstnanosti by bylo třeba se zaměřit asi na větší počet dotázaných.

Přehled o výši hrubého výdělku respondentek nabízí graf 19, ze kterého je zřejmé, že finanční ohodnocení ženy na trhu práce je hluboko pod průměrnou měsíční mzdou. Statistický úřad uvádí ke dni 3.5.2009 výši průměrné měsíční hrubé mzdy 25 381 Kč (4).

Výzkum dále popisuje volbu varianty rodičovského příspěvku. Jak ukazuje graf 15, převládá jednoznačně varianta po dobu tří let za 7 600 Kč. Důvody této volby jsou následující, viz graf 17: optimální délka – pro návrat do práce, tato doba také vyhovuje pro umístění dítěte do mateřské školy, vyhovuje také výše příspěvku. Dalším důvodem je uváděno pouze finanční hledisko a také fakt, že zaměstnavatel „drží“ místo 3 roky. Přehlédnout nelze také důvod „nutnost“, kterou respondentky míní nedostatek jeslí, protože mladší dítě než tři roky se do MŠ těžko umísťuje. Ženám, které by se rády vrátily na trh práce, to takto nastavené podmínky v péči o dítě neumožňují. Zajímavé jsou také důvody pro volbu varianty na dva roky za 11 400 Kč, viz graf 16. Na prvním místě je zmiňováno finanční hledisko a dále pak optimální délka pro návrat do práce, jakožto i umístění dítěte do MŠ. Jiné varianty nejsou zmiňovány. Důvody pro volbu varianty na čtyři roky za 3 800 Kč jsou prezentovány jako nezastupitelná úloha rodičů při výchově, ukončený pracovní poměr a nebo na jinou variantu nevznikl nárok, viz graf 18.

Graf 19 se zabývá důvody pro volbu variant v závislosti na vzdělání. Výsledky ukázaly, že vztah mezi vzděláním a výběrem varianty existuje. Ve všech dosažených stupních vzdělání převažuje důvod optimální délka a vyhovující finanční hledisko. Lze se tedy domnívat, že současně nastavený rodičovský příspěvek i délku rodičovské dovolené vnímají matky jako vždy dostačující pro zvolenou variantu. Pokud přihlídneme ke grafu 20, který ukazuje průměrnou hrubou měsíční mzdu dotázaných,

není se čemu divit. Na trhu práce dosahuje hrubá mzda žen, jak dokládá tento výzkum, nejčastěji 8 000 – 16 000 Kč.

Otázky dále sledovaly, zda zvolenou variantu ovlivňuje výše předchozího hrubého výdělku, předchozí pracovní poměr a vzdělání. Graf 21 ukazuje, že varianta zvoleného rodičovského příspěvku se odvíjí od výše hrubé mzdy. Ženy s vyšším výdělkem volí variantu na dobu dvou let za 11 400 Kč, kdežto ženy s nižším výdělkem volí variantu na dobu čtyř let či tří let. Také pracovní poměr ovlivňuje volbu rodičovského příspěvku. Ženy, které jsou zaměstnány na dobu určitou, volí kratší variantu dvou let za 11 400 Kč než ženy zaměstnané na dobu neurčitou. Podle mého názoru činí tak ve víře, že jim bude prodloužen pracovní poměr při brzkém návratu z rodičovské dovolené. Naopak ženy, které jsou zaměstnány na dobu neurčitou a zvolily delší variantu rodičovské dovolené, tzn. na čtyři roky, konaly nejspíše tak z důvodu ukončeného pracovního poměru. Další činitel, který ovlivňuje volbu rodičovského příspěvku, je dosažené vzdělání. Graf 23 zjišťoval tuto závislost. Převážně vysokoškolačky volí variantu rodičovské dovolené na dva roky. Tuto skutečnost potvrzuje také Bartáková (2), která došla k závěru, že ženy s nižším vzděláním snáze opouštějí pracovní trh. Ženy s vyšším vzděláním jsou si pak vědomy ztráty kariéry, pozice, platu.

Jako další proměnná, která by mohla mít vliv na volbu rodičovského příspěvku, byla sledována pomoc či zastoupení matek v péči o dítě. Graf 35 ukazuje, že 65 % dotázaných zastoupí v hlídání dítěte babička či jiný rodinný příslušník. Domnívám se, že české ženy upřednostňují výpomoc v rámci rodiny. Ve většině rodin vypomáhají prarodiče, což také potvrzuje výzkum Kuchařové (19). 35 % respondentek zastoupení v hlídání dítěte nemá. Toto číslo je podle mého názoru dosti vysoké a vypovídá o gendrově konzervativních postojích k péči o dítě. Jak uvádí Hašková (11), ČR je jednou z posledních evropských zemí, kde nebyla dosud ustanovena žádná pobídka pro vstup mužů do péče o děti raného věku. Teprve v poslední době se začalo na politické úrovni hovořit o možnosti zavedení týdenní otcovské dovolené, kterou by mohli otcové trávit spolu s matkami a novorozenci po jejich porodu. Žádnou respondentku v hlídání dítěte nezastoupí chůva. Proč? Odpověď nabízí graf 38, který uvádí názor dotázaných

na chůvy. Převážná část matek chůvám nevěří, i když malá část oslovených by paní na hlídání využila. Výzkum sledoval, zda má vliv na toto rozhodování věk a vzdělání, viz graf 39 a 40. Jak je patrné, vzdělání nemá vliv na rozhodování matek o důvěře v chůvy. Naproti tomu ale pozorujeme rozdíly ve věkových skupinách, kdy s přibývajícím věkem se snižuje důvěra v chůvy.

Otázky také zjišťovaly názor na délku trvání rodičovské dovolené. Jak vyplývá z grafu 24, vyhovující délka trvání je po dobu tří let. Podrobněji tuto situaci rozebírají grafy 25 a 26, které sledovaly závislost na vzdělání a na věku. V rovině vzdělání se ukazuje, že vysokoškolačky a středoškolačky upřednostňují délku rodičovské dovolené na tři roky, kdežto respondentky vyučené a se základním vzděláním se přiklánějí k rodičovské dovolené na čtyři roky. Pokud sledujeme tento názor ve vztahu k věku, tak ženy ve věku 18 – 20 let by uvítaly rodičovskou dovolenou na čtyři roky, kdežto ženy ve věku 26 let a více let upřednostňují rodičovskou dovolenou na tři roky. Je to dáno nejspíše tím, že ve vyšších věkových skupinách převažují vysokoškolačky a středoškolačky, které se snaží dříve vrátit na pracovní trh.

Dále se výzkum zajímal, zda matky využijí možnosti výdělků na rodičovské dovolené. Graf 27 ukazuje, že převážná část žen neví. Tento stav je podle mého názoru způsoben malou nabídkou flexibilních forem práce. Tyto matky teprve budou hledat vhodnou formu přivýdělků. Naopak respondentky, které odpověděly, že využijí možnosti výdělků, již věděly konkrétní formu práce, což dokládá graf 28.

Otázky dále zjišťovaly, zda možnost využít výdělek na rodičovské dovolené ovlivňuje výše předchozího příjmu, dosažené vzdělání a rodinný stav. Podle grafu 29 neshledávám žádnou souvislost mezi výší předchozího příjmu a možností výdělků na rodičovské dovolené. Naproti tomu graf 30 ukazuje, že vysokoškolačky a respondentky se základním vzděláním využijí více možnosti pracovat při rodičovské dovolené než respondentky se středoškolským vzděláním a vyučené. Taktéž ženy v nesezdaném soužití a svobodné matky využijí možnost výdělků při rodičovské dovolené více než ženy zastoupené v ostatních formách rodinného stavu, viz graf 31.

Dále byla sledována možnost výdělků ve zvolených variantách rodičovského příspěvku. Informují nás o tom grafy 25, 26 a 27, ze kterých je patrné, že délka varianty

rodičovské dovolené nijak výrazně nepřispívá k možnosti pracovat. Ve všech třech variantách se respondentky nejvíce shodují v odpovědi, že neví, zda-li využijí nabízenou možnost. Podle mého názoru je to dáno situací na pracovním trhu, který nenabízí vhodné formy zaměstnání pro matky s dětmi.

Hypotéza 1 se potvrdila. Ženy v pracovním poměru na dobu určitou volí kratší alternativu rodičovské dovolené než ženy v pracovním poměru na dobu neurčitou.

Hypotéza 2 se také potvrdila. Ženy s vyšším příjmem v zaměstnání volí kratší rodičovskou dovolenou než ženy s nižším příjmem.

Stávající matky mají možnost si vybrat délku rodičovské dovolené na dva, tři či čtyři roky pouze zdánlivě. Pokud by chtěla žena rodičovskou dovolenou na dva roky, musí její hrubá mzda být alespoň 16 tisíc měsíčně. A pokud nemá obětavé rodiče nebo dostatek peněz na chůvu, nemá své dvouleté dítě v pracovní době prakticky kde nechat. Kdyby své dítě umístila do jeslí na dobu delší než 5 dní v měsíci, ztratila by nárok na rodičovský příspěvek. V současné době si tedy české matky mohou vybrat bohužel jenom ze dvou možností. Buď zůstanou po dobu péče o děti plně v domácnosti, nebo se vrátí na trh práce na plný úvazek s vědomím, že to bude zaměstnavatel, kdo bude zcela rozhodovat o rozložení jejich pracovní doby i o místě výkonu jejich práce.

6. ZÁVĚR

Práce na téma „Vliv změny financování rodičovského příspěvku na rozhodování matek“ měla za cíl zmapovat volbu variant rodičovského příspěvku a důvody této volby u klientek hospitalizovaných na gynekologicko-porodnickém oddělení šestinedělí v Českých Budějovicích. Klíčové otázky byly zaměřeny na varianty rodičovského příspěvku, na důvody volby variant rodičovského příspěvku, na finanční situaci respondentek, na jejich pracovní poměr, na možnost zástupu v hlídání dítěte. Cíl byl podle názoru autorky splněn a volby variant rodičovského příspěvku byly zmapovány. Z výsledků vyplývá, že nejžádanější variantou rodičovského příspěvku je doba na 3 roky za 7 600 Kč. Jako důvod pro tuto variantu respondentky uvádějí výhodu, že zaměstnavatel „drží“ místo tři roky a ony se mohou naplno věnovat dítěti. Také vyšší příspěvku shledávají za přijatelnou. Tyto respondentky, které volily variantu na 3 roky za 7 600 Kč, využijí navíc možnosti výdělku na rodičovské dovolené spíše než zbývající respondentky ve variantě na dobu 2 let a na dobu 4 let. Názor na chůvy, paní na hlídání, stojí také za povšimnutí. Většina dotázaných by výchovu svých dětí chůvě nesvěřila. Respondentky, které by jí výchovu svých dětí svěřily, jsou ženy především mladšího věku. S přibývajícím věkem důvěra v chůvy klesá.

Zkoumaná hypotéza, že ženy v pracovním poměru na dobu určitou volí kratší alternativu rodičovské dovolené než ženy v pracovním poměru na dobu neurčitou, se potvrdila. Druhá hypotéza řešila ženy s vyšším příjmem v zaměstnání. Ty volily kratší rodičovskou dovolenou než ženy s nižším příjmem. Hypotéza byla výzkumem rovněž potvrzena.

Z výsledků je patrné, že ženy preferují delší rodičovskou dovolenou a finanční podporu státu a tak vědomě, či nevědomě akceptují negativní dopady na postavení žen na trhu práce. Změny, které proběhly v oblasti úpravy rodičovské dovolené a rodičovského příspěvku, by měly být doprovázeny odpovídajícími změnami i v dalších oblastech kombinování práce a rodiny. Jestliže rodič může s rodičovským příspěvkem využívat do určité míry zařízení předškolní péče a výchovy, ale tato zařízení nejsou dostupná, a zaměstnavatel žádnou formu udržování pracovního kontaktu s rodičem neumožní, pak možnosti využití změn týkajících se rodičovského příspěvku zůstávají

bez uplatnění. Rodinná i zaměstnanecká politika by se měla více zaměřit na podporu návratu na trh práce po rodičovské dovolené.

Diplomová práce si nekladla za cíl vyřešit tuto problematiku, spíše na ni podává ucelený pohled. Především mapovala reakci matek na reformu rodičovské dovolené a rodičovského příspěvku, a zda jim tato reforma usnadnila kombinaci práce a rodiny.

7. SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

1. *Akční plán na podporu rodin s dětmi pro období 2006 -2009*. [on line]. Praha: MPSV, 2006. [cit.2009-02-12]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2991/Akcni_plan.pdf>
2. BARTÁKOVÁ, H. Postavení žen na trhu práce v České republice a v dalších zemích Evropské unie. In *Rodina, zaměstnání a sociální politika*. 1. vyd. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 2006. 280 s. ISBN 80-7326-104-9.
3. ČERNÁ, M. *Rozvod, otcové a děti*. 1. vyd. Praha: EUROLEX BOHEMIA, 2001. 112 s. ISBN 80-86432-11-4.
4. *Český statistický úřad*. [on line]. 28.4.2009 [cit. 2009-04-28]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/>>
5. DUDOVÁ, R. *Nové šance a rizika: Flexibilita práce, marginalizace a soukromý život u vybraných povolání a sociálních skupin*. 1. vyd. Praha: SOÚ, 2008. 308 s. ISBN 978-80-7330-138-5.
6. ETTLEROVÁ, S. a kol. *Harmonizace rodiny a zaměstnání – současné možnosti a jejich reflexe u mladé rodičovské generace*. [on line]. 1. vyd. Praha VÚPSV, 2007. 106 s. ISBN 80-87007-38-7. [cit. 2009-02-06]. Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_239.pdf>
7. *Finanční podpora rodiny*. [on line]. 1.5.2006 [cit. 2009-02-12]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/4>>
8. FRANCOVÁ, H. Flexibilní formy zaměstnání v kontextu s potřebami pečujících osob. In *Kontakt* 1/2006. s. 89-94. ISSN 1212-4117.
9. HARTL, P., HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 1. vyd. Praha: Portál, 2000. 774 s. ISBN 80-7178-303-X.
10. HAŠKOVÁ, H. *Kde ty jesle, školky jsou?* [on line]. 16.10.2007. [cit.2009-03-12]. Dostupné z: <<http://www.soc.cas.cz/articles/cz/30/3924/printpage/verze-pro-tisk.html>>

11. HAŠKOVÁ, H. Reprodukční plány a realita rané péče o děti. In. *Pracovní a rodinné role a jejich kombinace v životě českých rodičů: plány versus realita*. 1. vyd. Praha: SOÚ, 2006. 105 s. ISBN 80-7330-112-1.
12. CHALOUPKOVÁ, J., ŠALAMOUNOVÁ, P. *Postoje k manželství, rodičovství a k rolím v rodině v České republice a v Evropě*. Praha: SOÚ, 2004. 60 s. ISBN 80-7330-062-1.
13. CHAPMAN, G., CAMPBELL, R. *Děti a pět jazyků lásky*. Překlad: Baštová, A. Praha: Návrat domů, 2007. 164 s. ISBN 80-7255-072-1.
14. KOZLOVÁ, L., FRANCOVÁ, H. Finanční a pracovně-právní podpora rodičovství. In *Reprodukční zdraví 2006*. 1. vyd. České Budějovice: Jihočeská univerzita Zdravotně sociální fakulta, 2006. ISBN 80-7040-855-3.
15. KREBS, V. *Sociální politika*. 4. vyd. Praha: Aspi, 2007. 504 s. ISBN 978-80-7357-276-1.
16. *Kritéria pro přijetí*. [on line]. [cit. 2009-02-12]. Dostupné z: <<http://skolka.tsviny.cz/onas.htm>>
17. KŘÍŽKOVÁ, A. a kol. *Podmínky rodičovství v podnikovém prostředí v mezinárodním srovnání*. Praha: SOÚ, 2007. ISBN 978-80-7330-127-9.
18. KŘÍŽOVÁ, A. *Životní strategie žen a mužů v řízení (a) podnikání*. 1. vyd. Praha: SOÚ, 2007. 175 s. ISBN 978-80-7330-125-5.
19. KUCHAROVÁ, V. a kol. *Zaměstnání a péče o malé děti z perspektivy rodičů a zaměstnavatelů*. [on line]. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2006. 112 s. ISBN 80-87007-18-2. [cit. 2009-02-18]. Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_195.pdf>
20. KUCHAROVÁ, V., SVOBODOVÁ, K. *Sít' zařízení denní péče o děti předškolního věku v ČR*. 2006. [on line]. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2006. 57 s. ISBN 80-87007-51-4. [cit. 2009-02-06]. Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_225.pdf>
21. KULHAVÝ, V., SIROVÁTKA, T. Nerovné pozice mužů a žen na trhu práce v České republice: empirická studie. In *Rodina, zaměstnání a sociální politika*. 1. vyd. Brno: Fakulta sociálních studií, 2006. 280 s. ISBN 80-7326-104-9.
22. MAŘÍKOVÁ, H. *Muž v rodině: demokratizace sféry soukromé*. Praha: SOÚ, 1999. 103 s. ISBN 80-85950-69-3.

23. MAŘÍKOVÁ, H. Politiky, čas a peníze. In *Kombinace pracovního a rodinného života v ČR*. [on line]. 1. vyd. Praha: SOÚ, 2005. 91 s. ISBN 80-7330-077-X. [cit. 2009-02-06]. Dostupné z: <http://studie.soc.cas.cz/upl/texty/files/228_05-04%20zformatovany%20text%208%20pro%20tisk.pdf>
24. MAŘÍKOVÁ, H. Problematická či chybějící opatření ke sladění práce a rodiny. In *Podmínky harmonizace práce a rodiny v České republice*. 1. vyd. Praha: SOÚ, 2002. 115 s. ISBN 80-7330-026-5.
25. MATĚJČEK, Z. *Dítě a rodina v psychologickém poradenství*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1992. 223 s. ISBN 80-04-25236-2.
26. MATĚJČEK, Z. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte*. 1. vyd. Praha: Grada, 2005. 184 s. ISBN 80-247-0870-1.
27. MATĚJČEK, Z. *Rodiče a děti*. 1. vyd. Praha: Avicenum, 1986. 336 s. ISBN 80-011-86.
28. MATĚJČEK, Z. Výbor z díla. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2005. 445 s. ISBN 80-246-1056-6.
29. MATĚJKOVÁ, B., PALONCYOVÁ, J. *Rodinná politika ve vybraných evropských zemích s ohledem na situaci v České republice*. 1. vyd. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 2005. 79 s. ISBN 80-210-3630-3.
30. *Mateřská a rodičovská dovolená*. [on line]. [cit. 2009-02-12]. Dostupné z: <<http://www.miminko.estranky.cz/stranka/mataska-a-rodicovska-dovolena>>
31. MATOUŠEK, O. *Rodina jako instituce a vztahová síť*. 2. vyd. Praha: Portál, 1997. 176 s. ISBN 80-7178-121-5.
32. MOŽNÝ, I. *Rodina a společnost*. 2. vyd. Praha: Slon, 2008. 321 s. ISBN 978-80-86429-87-8.
33. *Národní koncepce rodinné politiky*. [on line]. Praha: MPSV, 2005. 59 s. [cit. 2009-02-13]. Dostupné z: <http://www.mpsv.cz/files/clanky/2125/koncepce_rodina.pdf>
34. *Národní zpráva o rodině*. Praha: MPSV, 2004. 224 s.
35. NEŠPOROVÁ, O., SVOBODOVÁ, K. *Nestátní sféra v oblasti podpory rodin a služeb pro rodiny*. [on line]. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2006. 59 s. ISBN 80-87007-30-1. [cit. 2009-02-03]. Dostupné z: <http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_204.pdf>

36. *Prorodinný balíček*. [on line]. 19.11.2008 [cit.2009-03-12]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/files/clanky/5896/19112008.pdf>>
37. *Rodičovský příspěvek*. [on line]. 8.11.2007 [cit. 2009-02-12]. Dostupné z: <<http://www.mpsv.cz/cs/4758>>
38. ŘÍČAN, P. *Cesta životem*. 2. vyd. Praha: Portál, 2004. 392 s. ISBN 80-7178-829-5.
39. SIROVÁTKA, T. Rodinné chování a rodinná politika v České republice. In *Modernizace a česká rodina*. 1. vyd. Brno: Fakulta sociálních studií Masarykovy univerzity, 2003. 347 s. ISBN 80-86598-61-6.
40. SOBOTKOVÁ, I. *Psychologie rodiny*. 2. vyd. Praha: Portál, 2007. 224 s. ISBN 978-80-7367-250-8.
41. TABERY, P. *Reprezentace různých forem rodinného a pracovního života v ženských a mužských časopisech*. 1. vyd. Praha: SOÚ, 2007. 75 s. ISBN 978-80-7330-133-0.
42. TRÖSTER, P. a kol. *Právo sociálního zabezpečení*. 3. vyd. Praha: C.H.Beck, 2005. 348 s. ISBN 80-7179-856-8.
43. VÁGNEROVÁ, M. *Úvod do psychologie*. 2. vyd. Praha: Karolinum, 2002. 210 s. ISBN 80-246-0015-3.
44. VALOUCHOVÁ, A. Aktivní otcovství jak zákon káže. In *Aktivní otcovství*. Brno: Nesehnutí, 2008. ISBN 978-80-903228-9-1.
45. WALLACE, C. *Work Flexibility in Eight European Countries*. Sociologický časopis, 2003, roč. 39, č. 6, s. 773-793. ISSN 0038-0288.
46. WEIKERT, A. *Výchova dítěte*. Překlad: Hoskovcová, S. 1. vyd, Praha: Vašut, 2007. ISBN 978-80-7236-527-2.
47. Zákon č. 117/1995 Sb., *Zákon o státní sociální podpoře, v platném znění*.
48. Zákon č.561/2004 Sb. *Školský zákon*. [on line]. 24.9.2004 [cit. 2009-02-12]. Dostupné z: <<http://www.specialnipedagogika.cz/socius/data/121.txt>>
49. Zákon č.94/1963 Sb., *Zákon o rodině, v platném znění*.

8. KLÍČOVÁ SLOVA

Rodičovský příspěvek

Rodina

Rodina a trh práce

Rodinná politika

Služby v péči o dítě

9. PŘÍLOHY

Příloha č. 1 Dotazník

Příloha č. 1

Dotazník

Vážená paní,

jsem studentkou Zdravotně sociální fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích a touto cestou Vás prosím o vyplnění dotazníku, který je součástí mé diplomové práce na téma: „Vliv změny financování rodičovského příspěvku na rozhodování matek.“ Dotazník je anonymní a požadované údaje budou sloužit výše uvedeným účelům.

Děkuji Vám za vyplnění dotazníku

1. Kolik je Vám let?

- a) 15-17 let
- b) 18-20 let
- c) 21-25 let
- d) 26-30 let
- e) 31-35 let
- f) 36-40 let
- g) 41 a více let

2. Jste

- a) vdaná
- b) partnerka v nesezdaném soužití (žijete s partnerem bez manželství)
- c) svobodná matka (nedobrovolně bez partnera- partnera jste chtěla, ale nežijete s ním)
- d) svobodná matka (dobrovolně bez partnera- partnera jste nechtěla)
- e) rozvedená
- f) vdova

3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání

- a) základní
- b) vyučena
- c) středoškolské s maturitou
- d) vysokoškolské

4. Před otěhotněním jste byla:

- a) žena v domácnosti
- b) nezaměstnaná, vedena na úřadu práce
- c) zaměstnaná na dobu určitou
- d) zaměstnaná na dobu neurčitou

5. Jakou variantu rodičovského příspěvku si zvolíte?

- a) po dobu 2 let za 11 400 Kč
- b) po dobu 3 let za 7 600 Kč
- c) po dobu 4 let za 3 800 Kč

6. Z jakého důvodu jste si vybrala tuto variantu?

.....

7. Výše Vašeho hrubého výdělku činí:

- a) 8 000 Kč a méně
- b) 8 100 Kč - 12 000 Kč
- c) 12 100 Kč – 14 000 Kč
- d) 14 100 Kč – 16 000 Kč
- e) 16 100 Kč – 18 000 Kč
- f) 18 100 Kč – 20 000 Kč
- g) 20 000 Kč a více

8. Jak dlouho by podle Vás měla trvat rodičovská dovolená?

- a) ½ roku
- b) 1 rok
- c) 2 roky
- d) 3 roky
- e) 4 roky
- f) 5 let a více

9. Využijete možnost si přivydělat při rodičovské dovolené?

a) ano a jak

b) ne

c) nevím

10. Máte někoho, kdo Vás zastoupí v hlídání dítěte?

a) ano, babičku či jiné rodinné příslušníky

b) ano, chůvu (paní na hlídání)

c) ne

11. Svěři-li by jste výchovu svých dětí chůvě?

a) ano

b) ne

c) nevím

12. Zde máte prostor pro Vaše připomínky a návrhy .

.....
.....
.....
.....